

Riksdagens protokoll

2013/14:87

Torsdagen den 20 mars

Kl. 12.00 – 17.23

Protokoll
2013/14:87

1 § Justering av protokoll

Protokollet för den 14 mars justerades.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2013/14:332

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:332 Styrningen av demokratiinstitutet Idea av Bodil Ceballos (MP)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 mars 2014.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inplanerade resor.

Stockholm den 18 mars 2014

Utrikesdepartementet

Hillevi Engström (M)

Enligt uppdrag

Fredrik Jörgensen

Expeditionschef

Interpellation 2013/14:346

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:346 Behovet av fler platser för yrkeshögskoleutbildningar

av Mats Pertoft (MP)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 11 april 2014.

Skälet till dröjsmålet är redan tidigare inbokade engagemang och resor.

Stockholm den 18 mars 2014

Utbildningsdepartementet

Maria Arnholm

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:357 Jämställdheten i regeringsarbetet
av Patrik Björck (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 11 april 2014.

Skälet till dröjsmålet är redan tidigare inbokade engagemang och resor.

Stockholm den 18 mars 2014

Utbildningsdepartementet

Maria Arnholm

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:360 Utredningen Män och Jämställdhet
av Ann-Christin Ahlberg (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 11 april 2014.

Skälet till dröjsmålet är redan tidigare inbokade engagemang och resor.

Stockholm den 18 mars 2014

Utbildningsdepartementet

Maria Arnholm

3 § Anmälan om granskningsrapport

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen:

RiR 2014:4 Försvarsmaktens omställning

4 § Inkomstskatt

Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU16

Inkomstskatt

föredrogs.

Anf. 1 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till reservation 1 men också säga att jag naturligtvis stöder samtliga reservationer. För att inte skrämma kammaren med en alltför långvarig votering yrkar jag bifall endast till reservation 1.

Herr talman! Någoting viktigt håller på att hända i världen. Thatchers ord "Det finns inget samhälle, bara individer" och Ronald Reagans ord "Regeringen är inte lösningen, regeringen är problemet" håller på att klinga ut. Annie Lööf stänger ned sin hemsida, där skattebetalning liknades vid tvångsarbete. Nyliberalismen säckar ihop och efterlämnar ökade klyftor, splittrade samhällen och nyfattigdom.

Nu säger en internationell institution som IMF, Internationella valutafonden, genom bland annat sin vicechef David Lipton: Höga skatter behöver inte vara dåligt för tillväxten. Det är däremot stora inkomstskillnader. Ekonomisk omfördelning via skattsedeln stöttar tillväxten, eftersom den minskar ojämlikheten. Så uttalade sig Lipton förra veckan. Men socialdemokratin har vetat detta länge.

Herr talman! Vårt reformistiska samhällsbygge har alltid handlat om att steg för steg vidga demokratin och därmed öka människors frihet. Reformerna på samhällslivets alla områden har medverkat till detta. Barnbidrag som förstärkte familjers ekonomi, en utbyggd hälso- och sjukvård som gav möjligheter åt alla, en sjukförsäkring som gav trygghet inför det oförutsedda i livet, pensioner som gav frihet på ålderns höst och allas rätt till utbildning är några exempel där målet för politiken varit ökad jämlikhet och minskade klyftor. Jag vill påstå att det har skapat en enorm utveckling av friheten i vårt land. Människor har befriats från tvång och oro och kunnat leva rikare liv.

Skatter är ingen politisk målsättning utan egentligen en politisk praktik. Ett skattesystem som omfördelar solidariskt och tillser att vi kan genomföra de politiska målsättningarna för välfärd och reformer måste alltid finansieras. En stark ekonomi och ett ansvar för de offentliga finanserna har alltid varit socialdemokratins signum. Därför har vi hela tiden stått emot ofinansierade skattesänkningar och ofinansierade reformer. En stark ekonomi är en grund för att hävda allas möjligheter också i orostider.

Enligt min uppfattning har den politiska högern en motsatt hållning i politiken. Man säger att låga eller lägre skatter är ett mål i sig. Skatten är inte ett medel, utan ett mål, och skatten ska vara låg eller lägre. Reformerna har därför alltid motarbetats. Det här är den klassiska frihetsdebatten mellan socialdemokrati och höger i svensk politik. Ska alla eller några få njuta av frukterna? Ska vi solidariskt fördela efter behov, eller ska några få köpa sig en bättre livssituation?

Herr talman! Vi har nu haft åtta år av skattesänkningar. Det har varit politikens mål. Det har aldrig uttalats några andra mål än just dessa skattesänkningar. Nu har det motiverats utifrån en annan grund än tidigare. Man har inte längre sagt att det handlar om att banta välfärdsstaten, utan man har talat om att det ska skapa nya jobb.

Nära 140 miljarder i skattesänkningar, varav runt 100 miljarder på inkomstskatten, så kallade jobbskatteavdrag, skulle leda till full sysselsättning. Vi kan se resultatet. Arbetslösheten har inte minskat i vårt land. 260 000 arbetslösa har blivit 400 000. Massarbetslösheten biter sig fast. De som främst drabbas av arbetslöshetens plåga är de unga som är på väg in i arbetslivet och ett fritt och eget liv och de som år efter år fastnar i arbetslöshet därför att de inte erbjuds utbildning och möjligheter att komma vidare. Skattesänkningens nit har gått före.

Särskilt Moderaterna brukar hävda att politiken inte bara bygger på idéer utan också på vetenskap. Jag har letat inom vetenskapen. Nu är det väl inte så att ekonomi är en precis vetenskap. Den bygger naturligtvis också på värdering. Men finns det inte någon ekonom som sätter mätbara mål för jobbskattesänkningarnas pris? Man säger att det är svårt att hitta någon egentlig effekt. Det finns inga jämförelsetal. Man kan anta att jobbskattesänkningarna har ökat köpkraften och därmed också kunnat

påverka sysselsättningen. Men det är också sannolikt så att ekonomin hade stimulerats väsentligt mer om man ökat köpkraften för dem med låga inkomster.

Förra året betalade en person med inkomst på 25 000 i månaden 5 876 kronor i skatt. Utan jobbskatteavdraget hade man med samma inkomst betalat 7 514 kronor. Detta visar kolumnerna 1 och 6 i Skatteverkets tabell 32.

Det senare betalas av pensionären, den sjuke, den föräldraledige. De betalade 1 638 kronor mer i månaden.

Jag vill påstå att den moderatledda regeringen har skapat nya orättvisor. Alliansens skattesänkningar är inte bara orättvisa mellan individer, utan de går också i sin tyngd ut över välfärdens kvalitet. Vi har ett söndertrasat skattesystem.

Därför behövs det nu en bred parlamentarisk utredning om skattesystemet. Skatt ska betalas efter bärkraft. Det ska främja arbete och tillväxt, god miljö och en hållbar utveckling, för att nämna några viktiga aspekter. Ytterst handlar det om att vi måste orka ha de inkomster som gör att välfärden ska kunna hävdas och byggas ut.

Det behövs för att alla barn ska ha lika möjlighet i skolan.

Det behövs för att de snart många fler äldre ska känna trygghet i vård och omsorg.

Det behövs för att vårt land ska kunna fortsätta att utvecklas mot ett mer jämlikt och solidariskt samhälle.

Anf. 2 MATS PERTOFT (MP):

Herr talman! Vi debatterar nu motioner inkomna angående inkomstskatter. Jag kan instämma med föregående talare om behovet av en översyn av skattesystemet. Det var ett bra tag sedan vi såg över skattesystemet i Sverige, och vi lever i en annan värld i dag.

Jag vill passa på att yrka bifall till Miljöpartiets reservationer 1 och 12. Jag står naturligtvis bakom våra övriga yrkanden, men för tidsvinande får det räcka med dessa.

Samhället har förändrats, och det behövs en översyn. Men det behövs inte att vi är överens – som vissa partier ibland påstår – om grunderna för översynen från början. Man borde sätta sig ned och med lite större ödmjukhet över blockgränserna diskutera hur en sådan översyn skulle kunna se ut. Det vore väldigt bra för hela Sverige om även Alliansens största parti, Moderaterna, kunde anamma en sådan ödmjuk hållning. Tyvärr verkar de vara de enda som jag hittills inte har hört säga att det behövs en översyn. Andra riksdagspartier har åtminstone jag hört i denna kammare i ord tillstyrka en bred skatteöversyn. Man kanske inte vågar rösta för det i kammaren, och det kan vi ha överseende med utifrån den blockpolitik som i dag tyvärr präglar denna kammare.

En viktig del i detta vore att se: Hur kan vi skapa mer rättvisa system och även minska skattefusket? Det ryktas att finansminister Anders Borg i dag förtvivlat letar efter nya skatteinkomster. Jag kan passa på att tipsa finansministern om en inkomstkälla. Enligt Skatteverkets översyn skulle en förändring av vårt system för reseavdrag kunna ge ökade inkomster med 1,7 miljarder utifrån 2009 års penningvärde. Det vore någonting att ta till sig nu när Anders Borg har det skvalt i kassan och har svårt att finansiera Alliansens ”valsatsningar”.

Varför just 1,7 miljarder? Jo, en viktig förklaring är att vårt nuvarande reseavdragssystem domineras av skattefusk. 48 procent av de inlämnade uppgifterna är felaktiga enligt Skatteverkets egen bedömning, nästan hälften! Sådant tillåter alliansregeringen. Alliansregeringen tillåter alltså skattefusk och till och med försvarar skattefusket i det här avseendet. Det tycker jag är mycket märkligt. Jag skulle vilja att alliansregeringen, under sina kvarvarande månader vid makten, tog initiativ till en översyn av reseavdragssystemet.

Vad är det som gör att det är så fuskaktigt? Vad är det som gör att människor fuskar på det här sättet? Jo, vi har ett avståndsbaserat – det är inte helt fel – men ett bilberoendeframkallande avdragssystem. Vi skulle kunna göra som vårt grannland Norge som har mycket glesbygd, egentligen mer eller är i alla fall glesare bebyggt än Sverige, och stort bilberoende. De har lagt om sitt system till ett avståndsbaserat men färdmedelsneutralt system. Någoting sådant är huvudalternativet. De har lyckats få bort mycket av fusket.

Jag skulle vilja föreslå kammaren att vi tar ett första steg och går vidare med att förändra reseavdragssystemet för att få bort fusket, det där skattefusket som de borgerliga partierna ofta pratar om att de vill ha bort. Det är som sagt inte fel att öka statens inkomster med 1,7 miljarder. Räkna i dagens penningvärde är det antagligen mer, kanske ca 2 miljarder. Det skulle behövas i en statskassa då man får allt svårare att finansiera sina satsningar.

Det är därför jag yrkar bifall till reservation 12 från Miljöpartiet där vi föreslår införande av ett nytt reseavdragssystem som är baserat på avstånd och är färdmedelsneutralt. Det viktiga är att man tar sig fram. Det viktiga är inte att man kör bil. Man kan faktiskt åka kollektivt. Man kanske kan åka motorcykel eller, vad vet jag, vilket färdmedel som helst. Men systemet ska vara färdmedelsneutralt och inte beroende av att man kör bil som enligt dagens system.

Det vill jag skicka med, och jag tar gärna under debatten emot synpunkter från er i allianspartierna varför man inte vill få bort skattefusket när 50 procent fuskar och varför man inte ska ha ett mer rättvist system. Ni kanske har åsikter om Norge och tycker att de har ett felaktigt system. De flesta länder har ett avståndsbaserat färdmedelsneutralt system.

Vi behöver en översyn av skattesystemet på bredare bas där man, förutom att modernisera, ser över inkomstskatterna och så vidare, lyfter in klimat- och miljöfrågorna tydligare i vårt skattesystem. Skatter är ett väldigt bra styrmedel för att nå en hållbar värld. Om man gör det på ett klokt sätt och tar in klimat- och miljöaspekter i ett skattesystem på ett annat sätt än tidigare på 90-talet, då man inte lyckades eller kanske inte ens försökte, skulle vi kunna ha en större chans att skapa en hållbar och rättvis värld.

En sak som jag kort vill nämna är absurditeten i Alliansens jobbskatteavdrag att skilja på beskattning av arbete och beskattning av pensioner. Jag tror att vi är ganska eniga om att pension är uppskjuten lön. Så har jag alltid trott. Men det verkar inte som att Alliansen har förstått det, i alla fall inte Anders Borg. Det är en viktig aspekt som skulle behöva komma in i skatteöversynen och som skulle kunna göra att vi kunde få ett mer rättvist, mer miljö- och klimatinriktat skattesystem för att bygga

framtidens Sverige. Det är genom skattesystemet som vi bygger framtiden.

På så vis får vi bort skattefusket. Att ha ett system där 50 procent fuskar borde som sagt inte vara tillåtet i dagens Sverige.

Anf. 3 THORALF ALFSSON (SD):

Herr talman! I dag är det betänkandet om inkomstskatter som debatteras. En infekterad fråga när det gäller inkomstskatter och sannolikt en fråga som kommer att få utrymme i valdebatten är det som i dagligt tal brukar kallas för pensionärsskatten. Det är en orättvisa som uppkommit genom Alliansens jobblinje och skattesänkningar på inkomst av tjänst. Det är en förändring som skapat ett vi-och-de-tänkande mellan pensionärer och arbetstagare.

Sverigedemokraterna anser att pension är att betrakta som uppskjuten lön och ska beskattas på samma grunder som inkomst av tjänst. Regeringen har dock valt att se det på ett annat sätt genom att undanta pensionärerna från de skattesänkningar som förvärvsarbetande fått på sina arbetsinkomster. Regeringen har dock höjt grundavdraget vid några tillfällen, men det uppfattas mer som en symbolisk gest till pensionärerna. Det finns i dag varken logik eller rättvisa i att pensionärer ska straffbeskattas i den omfattning som sker i jämförelse med vanliga löntagare, inte minst med tanke på att vi under senare år alltmer talat om begreppet fattigpensionärer.

Häromdagen besökte jag min tandläkare då jag bitit sönder en tand. Ca 40 minuter i tandläkarstolen innebar en räkning på 3 095 kronor. Om jag hade varit en så kallad fattigpensionär hade kanske halva min pension för månaden gått till det tandläkarbesöket. Det är ett faktum som innebär att nästan en halv miljon svenskar i dag avstår från tandvård. När jag sedan betänker att personer som befinner sig illegalt i landet, eller papperslösa som andra föredrar att kalla gruppen, skulle ha fått samma akuta åtgärd hos tandläkaren utförd för 50 kronor blir jag både bekymrad och upprörd.

När det gäller pensionärsskatten är det Sverigedemokraternas ambition att kraftigt reducera skatteskillnaden mellan inkomstlagen tjänst och pension genom en höjning av det förhöjda grundavdraget för personer över 65 år. I vår senaste skuggbudget avsatte vi 9 miljarder kronor under 2014 och under hela budgetperioden drygt 37 miljarder kronor för att finansiera detta. En helt genomsnittlig pensionär skulle få en höjd nettoinkomst med ca 420 kronor per månad.

Sverigedemokraterna anser att skatteskillnaden mellan arbetstagare och pensionärer på sikt helt bör elimineras. I vår skuggbudget väljer vi även att fokusera på de pensionärer som har det allra sämst ställt ekonomiskt, nämligen garantipensionärerna. Vi satsar 3,5 miljarder kronor på en höjning av garantipensionen, vilket innebär att en pensionär med full garantipension får 700–800 kronor mer i bruttoinkomst per månad.

Herr talman! Att bo och leva på landsbygden eller mindre orter innebär ofta att man har en bit att resa till sitt jobb i någon större tätort. Någon kollektivtrafik finns sällan, och om den finns kanske den inte passar de arbetstider som gäller eller för att livspusslet ska gå ihop för en familj. Oftast är bilen enda möjligheten. Många familjer tvingas helt enkelt att ha två bilar för att saker och ting ska fungera då båda arbetar.

Beloppsgränsen för reseavdrag höjs i regel under varje mandatperiod och är i dag uppe i 10 000 kronor. Däremot ligger reseavdragets milersättning relativt stilla om man jämför med de ökade kostnaderna för framför allt bränsle men även totalkostnaden för att köra bil. Vi har i vår skuggbudget föreslagit en höjning med 4 kronor, vilket innebär att milersättningen i så fall höjs från 18:50 till 22:50 kronor per mil. Det är ett förslag som framför allt gör det något enklare att leva och verka på landsbygden.

En viktig del av vårt kulturarv är de byggnader som bedöms vara av kulturhistoriskt värde. De fyller inte minst funktionen av att lyfta fram kulturarvet i det svenska vardagliga samhället. Sverigedemokraterna vill införa ett särskilt riktat ROT-avdrag för renoveringsarbete på byggnader av kulturhistoriskt värde. Till skillnad från det allmänna ROT-avdraget som endast kan sökas av privatpersoner ska detta riktade avdrag beviljas alla som ansvarar för k-märkta byggnader, alltså även kommuner, organisationer och stiftelser. Dock ska statliga förvaltare fortsatt äska stöd genom direkta anslag.

Herr talman! Jag vill yrka bifall till reservationerna nr 3 och 9.

Anf. 4 JACOB JOHNSON (V):

Herr talman! Detta betänkande heter *Inkomstskatt* men behandlar inte vilka inkomster som helst som ska beskattas utan mer specifikt förvärvsinkomster samt olika avdrag som kan göras från dessa inkomster före beskattning. I ärendet och som första punkt behandlas dessutom frågan om en översyn av skattesystemet i sin helhet, alltså inte bara systemet för beskattning av förvärvsinkomster. Skattesystemet handlar ju även om moms, bolagsbeskattning, kapitalskatter, fastighetsbeskattning, alkoholskatter, skatt på energi med mera. Det är alltså hela det system som 2012 enligt *Skattestatistisk årsbok* inbringade 1 571 miljarder kronor motsvarande 44 procent av bnp och som är det ekonomiska fundament som vårt gemensamma välfärdssamhälle vilar på.

Frågan om vårt skattesystem som helhet och behovet av en översyn av detta är, som jag ser det, egentligen så stor att den förtjänar en egen årlig debatt och ett eget betänkande. Men nu är den alltså inlagd som en av flera punkter under rubriken *Inkomstskatt*, visserligen som första punkt, men egentligen alltså lite malplacerad som jag ser det. Man kan väl i och för sig försvara placeringen under detta betänkande dels med att vi alltid har gjort så tidigare, dels med att eftersom skatter på hushållens förvärvsinkomster uppgår till drygt 500 miljarder eller nästan en tredjedel av de totala skatteintäkterna och väl är den enskilt största skattekällan passar det kanske trots allt bäst här, om man måste ta in frågan om hela skattesystemet under någon del.

Herr talman! Sverige behöver en översyn av skattesystemet. Till sammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet har vi efterlyst detta i flera år. Vi är inte direkt ensamma om detta. I stort sett alla ekonomer, de fackliga organisationerna och näringslivets organisationer efterlyser också en översyn. Det är inte så konstigt när det nu har gått mer än 20 år sedan den stora skattereformen i början av 90-talet. Det har hänt en del sedan dess. Vi har omvärldsfaktorer som den ökade globaliseringen, internets explosion, Sveriges medlemskap i EU, klimatfrågan, kampen mot skatteflykt med mera. Dessutom har ju vi själva och inte minst den

borgerliga regeringen förändrat det som var avsett att vara ett enhetligt system till något som i dag av ekonomer liknas vid en schweizerost full av kryphål, som man skriver i den nyligen utgivna antologin *En skattereform för 2000-talet – elva röster om hur Sverige får ett bättre skattesystem* där elva välkända ekonomer och opinionsbildare efterlyser en översyn av skattesystemet. Inte minst har finansminister Borgs alla avdrag som jobbskatteavdrag, RUT-avdrag, nedsatta arbetsgivaravgifter för unga, nedsatt krogmoms med mera bidragit till detta.

En annan svaghet med dagens system, som dock har funnits hela tiden, är enligt min uppfattning den olika beskattningen av förvärvsinkomster och kapitalinkomster, alltså det så kallade duala systemet. Den avsevärt lägre beskattningen av kapitalinkomster än förvärvsinkomster är ju tyvärr ett kraftigt incitament, som det heter, för att använda hjälp från konsulter och revisorer för att omvandla det som egentligen är förvärvsinkomster till kapitalinkomster, minska den totala skatten och slippa betala skatt efter bärkraft, vilket jag anser bör vara en av hörnpelarna i ett reformerat skattesystem.

I den antologi som jag berörde tidigare tar den förre finansministern Erik Åsbrink upp detta problem och pläderar för lika beskattning, även om hans lösning nog är en annan än den som jag föredrar.

En annan före detta finansminister som bidrar i antologin är Kjell-Olof Feldt som utöver att ha åsikter om behovet av översyn av hela skattesystemet förtjänstfullt klart uttalar att skatteuttaget behöver öka för att, som Feldt skriver, klara finansieringen av framtidens välfärdsstat. Ytterligare en som uttalat sig är IMF:s vicechef David Lipton. Även han säger att ökade skatter kan vara positivt. Bland annat säger han att ökad ojämlikhet ger lägre tillväxt, eller omvänt att ökad jämlikhet ger högre tillväxt. Det har Peter Persson varit inne på tidigare.

Visserligen hör frågan om skatteuttagets storlek inte direkt ihop med hur skattesystemet ska utformas för att vara enkelt, effektivt och rättvist, men jag och Vänsterpartiet delar här Feldts bedömning att skatteuttaget behöver öka främst just för att klara kvaliteten i välfärden. Här verkar Vänsterpartiet faktiskt stå närmare Feldt än till exempel LO-ekonomerna, som i sin rapport *Tid för en bred skatteöversyn* skriver att framtidens välfärd i första hand ska finansieras genom en politik för full sysselsättning.

Jag och Vänsterpartiet delar naturligtvis helt LO:s ambition i det avseendet. Till exempel skulle en halverad arbetslöshet och en avsevärt ökad sysselsättning ge ökade skatteintäkter. Inte desto mindre är det vår bedömning att skatteintäkterna behöver ökas även som andel av bnp. I vår budget för 2014 föreslår vi på sikt ökade skatteintäkter på ca 90 miljarder kronor, alltså knappt 3 procent av bnp. Det framgick bland annat av en intervju med Jonas Sjöstedt i Dagens Industri för någon vecka sedan.

Dagens Industris rubriksättning av den intervjun blev en tändvätska för unga moderater som började en Facebookkampanj mot Vänsterpartiet och försökte skrämmas med att Vänsterpartiet vill ta pengar från högavlönade och banker för att finansiera välfärden motsvarande, tror jag att Muf hade räknat ut, 9 000 kronor per svensk och år. Nu blev kampanjen knappast den framgång som Muf hade tänkt sig. Det rasade in en massa kommentarer i stil med: Kostar det inte mer för att få en bra välfärd?

Herr talman! Jag har utvecklat min syn på frågan om hela skattesystemet och behovet av en översyn av detta eftersom jag anser det vara en mycket viktig fråga och egentligen värd en egen debatt. Jag passar här på att yrka bifall till reservation 1.

När det gäller övriga frågor i betänkandet ska jag kort kommentera några punkter. I reservation 2 utvecklar vi tillsammans med S och MP vår kritik av att pensioner, arbetslöshetsersättningar, sjukersättningar och föräldraförsäkring beskattas hårdare än förvärvsinkomster. Man måste i debatten komma ihåg att dessa inkomster redan är lägre än de förvärvsinkomster som de grundas på. Pensionen är till exempel numera bara drygt 50 procent av lönen för många. Vänsterpartiet uppmärksammar särskilt de grupper som betalar högst skatt på samma inkomst, nämligen de arbetslösa och sjuka. Vi avsatte därför 4 miljarder i vår budget till sänkt skatt för dessa grupper, motsvarande ca 500 kronor i månaden för långtidsarbetslösa och långtidssjuka.

I Vänsterpartiets reservation 10 om HUS-avdrag utvecklar vi vår kritik av RUT-avdraget, som vi anser ska avskaffas. Det kostar alltmer för varje år som går och används främst av högvärlöna. Det blir en hög skattesubvention för ett fåtal lågproduktiva arbetstillfällen med ofta djupt problematiska arbetsvillkor. Vi vill använda dessa 2 miljarder till att stärka vår gemensamma välfärd genom satsningar på förskolan i form av minskade barngrupper och barnomsorg på kvällar, helger och nätter.

Avslutningsvis, herr talman, yrkar jag bifall också till reservation 11 där jag tillsammans med S och MP argumenterar för avdragsrätt för fackföreningsavgift och a-kasseavgift. Vi gör det för att slå vakt om en väl fungerande, frivillig och solidariskt finansierad arbetslöshetsförsäkring och för att arbetstagare, precis som arbetsgivare, ska kunna dra av kostnader för tillhörighet i sin intresseorganisation. Det är ett försvar för den svenska kollektivavtalsmodellen.

Anf. 5 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Vi debatterar, som sagt, inkomstskatter. Oavsett partitillhörighet, möjligen med undantag av Sverigedemokraterna, är vi överens om att det är frågor som ligger i hjärtat av politiken. Det är i stor utsträckning det som valet kommer att handla om.

När Alliansen vann valet 2006 lovade vi att minska utanförskapet. Vi lovade se till att fler människor skulle komma i jobb, att fler människor skulle komma till sin rätt, inte leva på bidrag och fastna i bidragsberoende. Debatten fram till valet kommer att handla om i vilken utsträckning vi har lyckats med den agendan. Har vi varit framgångsrika? Ska vi fortsätta i samma riktning eller ska vi gå tillbaka till den politik som man förde tidigare, som oppositionen föreslår?

När man tar ställning till den frågan måste man se till historien. Nu talar jag inte om att gå flera hundra år tillbaka i historien, utan vi måste titta på vad som har hänt med den svenska arbetsmarknaden under de senaste 20–25 åren. Vad har utvecklingen varit? Vi känner alla till hur det var i början av 90-talet, hur Sverige drabbades av en kris i princip i paritet med den som Grekland drabbas av i dag. Vi hade en skenande arbetslöshet. Vi hade fallande tillväxt. Det var helt enkelt mycket tuffa tider.

Resultatet blev att när man tvingades sanera ekonomin, tvingades genomföra en rad tuffa åtgärder, skapades en arbetsmarknad som var ganska tuff och alla fick inte plats. Många människor fastnade permanent i utanförskap och arbetslöshet. När vi fick makten 2006 var det 100 000 färre som jobbade än 1990. Trots det hade det gått ganska bra för Sverige. Åren efter den akuta krisen i början av 90-talet hade vi haft en god tillväxt, men vi hade också haft en jobblös tillväxt. Vi hade haft en tillväxt som innebar att i stället för att få fler människor i jobb slussades de aktivt ut från arbetsmarknaden.

Under Görans Perssons sämsta år förtidspensionerades fler än hundra människor per dag. Man slussade aktivt ut människor i förtidspensionering i stället för att de skulle söka arbete, få komma till sin rätt och ha en egen försörjning. Det gjorde att klyftorna ökade. 1990-talet och början av 2000-talet var den period i svensk politisk historia då Sverige gled isär mest. Vi hade en utveckling där ungdomar förtidspensionerades innan de kommit in på arbetsmarknaden, för man ville dölja de problem som fanns. Man hade skapat en ekonomi där alla inte fick plats.

Det var delvis ett dukat bord som Alliansen kom till när vi tog över makten. Åtminstone var det så delvis. I den ena ändan fanns vita, fina dukar, fina kandelabrar och silverbestick. I den andra ändan fanns allt annat. Där fick människor som hade förtidspensionerats och fastnat i utanförskap och socialbidrag leva på gamla rester. Vi hade ett Sverige som mer och mer började glida isär. Vår tydliga inriktning var att vi skulle åtgärda det, minska utanförskapet och se till att fler människor kom i jobb.

Jag tror att man som politiker ska vara ärlig. Det finns inga mirakelkurer. Det finns ingenting som gör att allt helt plötsligt bara blir bättre. Det kommer vi att få höra från oppositionen. Vi kommer att få höra Socialdemokraterna och Vänsterpartiet lova guld och Miljöpartiet gröna skogar så fort de får någonting att säga till om. Sverigedemokraterna vet jag inte vad de lovar, kanske bara vita jular. Sammantaget kommer vi att få höra stora ord.

Vi har under de år vi suttit vid makten genomlidit den värsta globala krisen sedan andra världskriget. Hundra miljoner människor i västvärlden – Finland, Grekland, USA, Irland, Spanien, Portugal – har blivit arbetslösa. Vad blev effekten i Sverige? 200 000 fler har fått jobb. Det var effekten av dessa år vid makten.

Skatteverket kom i dagarna ut med ett besked om att aldrig tidigare har så många inkomstdeklarationer skickats ut. Vad beror det på? Varför skickar man ut inkomstdeklarationer? Jo, därför att man har en inkomst. Aldrig tidigare – innebär det att vi är nöjda? Nej. Innebär det att det är tillräckligt? Nej. Innebär det att allting har blivit så fruktansvärt fantastiskt sedan Alliansen kom till makten? Nej, det gör det inte. Vi är långt ifrån nöjda. Det är som jag säger: Det finns inga mirakelkurer.

Men det som skulle vara katastrof för Sverige vore att gå tillbaka till den politik som man förde tidigare, där man aktivt slussade ut människor och där man aktivt gick in för att stimulera bidrag snarare än för att människor ska arbeta.

Det är mycket riktigt så att arbetslösheten har ökat. Det beror på att vi har försökt få tillbaka människor till arbetskraften – människor som tidigare stod helt utanför och inte ens sökte jobb. Vi har försökt locka till-

baka dem. 350 000 har kommit tillbaka, och 200 000 av dem har fått jobb. Det innebär att 150 000 fortfarande söker jobb, och det gör att siffrorna för arbetslöshetsstatistiken ser lite tuffa ut.

Om vi skulle förtidspensionera bort alla dem som vi har lockat tillbaka till arbetsmarknaden – om vi skulle göra som Göran Persson gjorde – skulle helt plötsligt siffrorna se bättre ut än någonsin. Men det är inte vår inriktning. Vår inriktning är att bekämpa utanförskapet och se till att arbetsföra människor i vuxen ålder ska komma tillbaka till arbetsmarknaden och komma in i arbete. Detta åstadkommer vi genom att fortsätta på den linje och med den politik som vi har fört nu under de senaste åren.

Det handlar om att stärka drivkrafterna för arbete. Tack vare jobb-skatteavdraget är det nu helt plötsligt skillnad mellan att arbeta och att leva på bidrag. Jag har gjort en uträkning som jag har lagt ut på min blogg, bland annat, där man kan se att för ett vårdbiträde har skillnaden mellan att inte arbeta och att arbeta ökat med nästan 300 procent sedan 2006. Vi har speciellt stärkt drivkrafterna för arbete bland pensionärer, och vi har därmed kunnat se hur långt många fler än tidigare stannar kvar på arbetsmarknaden.

Tack vare detta har vi sett hur hushållen har kunnat hålla i gång konsumtionen än vad som vore möjligt annars. Jag rekommenderar alla att besöka scb.se. Det är oppositionens absolut värsta fiende, för där finns en verklighetsbeskrivning som står i raka motsatsen till den som de beskriver.

Sist, men inte minst, herr talman, har vi fört en politik där vi också har stimulerat efterfrågan. Vi har genomfört RUT och ROT. Det har gjort att det nu inte bara har blivit fler vita jobb – jobb som tidigare var svarta. Det har också blivit totalt sett fler jobb i RUT- och ROT-sektorn. Det är jobb där människor som tidigare inte fick plats i samhället nu har fått en chans. På det sättet har vi inte bara ökat drivkrafterna för den enskilde att söka sig tillbaka till arbetsmarknaden; vi har också stärkt efterfrågan på jobben. Detta har vi gjort genom RUT och ROT, genom sänkta ungdomsskatter och så vidare. Resultatet är som sagt 200 000 fler i arbete.

När man beaktar alternativet till detta är det, precis som jag sade inledningsvis, att gå tillbaka till den politik som fördes tidigare. Det är att aktivt försvaga drivkrafterna för arbete, att höja bidragen och att se till att det lönar sig mindre att arbeta. Oppositionen är inte överens om särskilt mycket. Ingen, inte ens Stefan Löfven, Jonas Sjöstedt eller Gustav Fridolin vet vilken politik vi får om olyckan skulle vara framme och de vinner valet. Men en sak kan vi vara säkra på: Det blir höjda skatter på att bedriva företag, att anställa människor och att arbeta. Och det blir höjda bidrag.

Vi är rörande överens i den här kammaren om att vi måste satsa på välfärden och på skolan, framför allt. Konfliktlinjen handlar om ifall vi ska höja skatterna på det som skapar arbete och stärker ekonomin för att höja bidragen och stimulera till det som försvagar och förstör ekonomin.

Peter Persson sade att Anders Borg och Alliansen är noggranna med ekonomisk teori och att vara förankrade i det som är vetenskapligt. Det är skönt att Socialdemokraterna äntligen erkänner att vår politik är förankrad i empiri och ekonomisk teori och att deras inte är det. Peter Persson säger att politik handlar om mer – att det också handlar om värderingar. Då undrar jag, Peter Persson: Vad är det för värderingar som du grundar

dessa bidragshöjningar på? Vad finns det för motiv till att vilja driva ut människor i bidragsförsörjning och att få människor att fastna i utanförskap och inte komma till sin rätt? Vad är det för värderingar som du hittar den politiken i?

Vi kommer inte att leverera några mirakelkurer. Allting kommer inte att bli fantastiskt och bättre bara för att Alliansen får fortsätta att regera eller för att vi har fått dessa åtta år. Men vi har gjort Sverige bättre. Vi har gett mer pengar till välfärden, och vi har sett till att fler människor har kommit i arbete. Det är den inriktningen som vi ska fortsätta med, och inte en bidragslinje.

(Applåder)

Anf. 6 PETER PERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag var ironisk när jag talade om vetenskap – förment vetenskap. Jag ska berätta för Schulte vad jag grundar min värdering på. Jag grundar den på alla människors lika värde – på att socialdemokratin bär på en solidarisk människosyn.

De människor jag träffade för 14 dagar sedan på ett bruk i Värmland som har blivit arbetslösa i den hådrationalisering och vinstmaximering som råder i industrin kommer inte lättare tillbaka till jobb om man slår sönder deras ekonomi. De kommer lättare tillbaka till jobb om de får stöd för utbildning och en anständig arbetslöshetsförsäkring som de, och jag också, har varit med och betalat till.

Jag ska berätta för dig att vi socialdemokrater inte tycker som du. Vi tycker inte att man ska kasta ut och förnedra en sjuk människa efter ett fixerat datum. Vi tror inte att den som har slitit ut sig i ett hårt kroppsarbete lättare får ett annat jobb för att man har en förstörd sjukförsäkring och arbetslöshetsförsäkring.

Jag ska också berätta för dig att de vita dukarna och kandelabrarna är mest förekommande i ditt RUT-land, dit de människor som inte har fått de stora jobbskattesänkningarna, som har slagits ut från arbetslöshetsförsäkringen och som plågas av en låg sjukförsäkring, får åka och arbeta.

Detta är min människosyn, Schulte: alla människors lika värde. Den striden har socialdemokratin tagit mot högern så länge vi har funnits, och den striden ska vi fortsätta att ta.

(Applåder)

Anf. 7 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Herr talman! Peter Persson är oftast ironisk. Han är oftast ironisk, och han är oftast bombastisk. Han talar gärna om konflikter från förr, om höger mot vänster och om socialismen mot kapitalismen. Jag tycker inte att det är ett seriöst förhållningssätt. Jag tycker att vi ska försöka hålla oss till sakpolitiken och till de verkliga skillnaderna i politiken.

Här står Peter Persson och argumenterar kraftfullt mot jobbskatteavdrag och mot RUT och ROT. Men vad vill hans parti egentligen? Ni har ju kapitulerat. Det pratas om att vi har rört oss mot mitten, men faktum är att mitten har rört sig mot oss. Socialdemokraterna vill ha kvar jobbskatteavdragen. Socialdemokraterna vill ha kvar RUT och ROT. Ni vill nagga det i kanten. Ni vill se till att några tusen inte längre ska få ha sina jobb, och ni vill på olika sätt vrida tillbaka utvecklingen. Men i grund och botten har ni köpt mycket av den politik som du nu står och argu-

menterar mot och tycker är så fruktansvärd. Sjukförsäkringen är ett sådant exempel. Vad är det egentligen för skillnad mellan oss? Ni pratar stort men levererar litet.

Sedan tycker jag att det är intressant att notera att vi har en debatt inför valet som handlar om jobben och hur vi kan göra fler jobb, och Peter Persson ägnar mycket av sin tid och sitt engagemang åt att prata om att vi ska höja bidragen. Märk väl, det är där konflikten finns.

Det är inte vi som vill förändra a-kassan. Det är ni som vill chockhöja den. Det är ni som vill att den arbetslösa advokaten ska få mer i a-kassa än vad servitrisen, som precis har fått sitt första jobb, får i lön för att jobba 40 timmar i veckan.

På vilket sätt är det en politik som försvarar arbete? Med vilken moral försvarar du att servitrisen ska få mindre pengar i plånboken för 40 timmars arbete än vad advokaten som är arbetslös får? Jag tycker att det är skamligt.

Anf. 8 PETER PERSSON (S) replik:

Herr talman! Vad jag förstår anser nu Schulte att servitrisen ska ha lika lön som advokaten. Det är utomordentligt bra. Om jag ska uppfatta det så ber jag att få instämna.

Ni moderater vill återigen slingra er ur en debatt som ni vet att ni har förlorat. Människor ser vad som har hänt i samhället med de stora skattesänkningarna. Välfärden har förändrats, inte bara för den som råkar bli sjuk eller arbetslös utan också för barnen på dagis och i skola. När ni ser det väter ni fingret och håller upp det i luften: Vi måste nog ha en annan retorik.

Det var två veckor efter det att vi hade en jättedebatt här om 12 miljarder i skattesänkningar, som ni drev igenom med lånade pengar. Ni försökte som bävrar få 3 miljarder till i skattesänkningar, men ni missade. Då går ni ut och säger: Skattesänkingsstopp! Jag tror att det var samma dag som vi i skatteutskottet satt och behandlade de mest fantasifulla avdrag som jag har hört talas om från moderater. Det var inköp av konst, hästar, schackpjäser och jag vet inte allt. Det var avdrag för golf och segling. Där fanns allt.

Några dagar efter det kunde man läsa att Peter Norman sade: Jobbskatteavdragen ska fortsätta. Ungefär så sade statsministern också inför 2010 års val: Skattestopp! Men efter ett tag skulle det fortsätta.

Med alla dessa små koder och allt prat runt omkring vet vi att Moderaternas linje är fortsatta skattesänkningar och ökade klyftor. Men man pratar om någonting annat för att vinna ännu ett val. Det ska inte ske, herr Schulte.

Anf. 9 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Herr talman! Saklighet är kanske inte Peter Perssons bästa gren, utan det är den ständiga sammanblandningen av en massa olika aspekter av debatten och den tunga, bombastiska och ironiska retoriken.

Jag tycker i varje fall att det är skönt att just detta med att vi i Alliansen är förankrade i ekonomisk teori och att Socialdemokraterna inte är det nu fastställs också av Peter Persson.

Nu går vi in i en ny fas i finanspolitiken som innebär att vi måste se till att få offentliga finanser i balans. Jag vet att ni tycker att det är jobbigt. Jag vet att ni har underfinansierat er budget med 11 miljarder. Ni pratar om att sänka skatten för pensionärer så att den blir jämbördig med den för inkomstagare, och det kostar 7–11 miljarder mer än det ni har som underskott. Det är klart att ni inte vill förhålla er till det faktum att vi är inne i en ny finanspolitik, att man måste finansiera allting krona för krona.

Det finns ingen brist på logik över huvud taget i vår politik. Det är väldigt tydligt. När vi har balanserat offentliga finanser, när vi har stärkt välfärden och när tillväxten kommer på nytt kommer vi att gå tillbaka till att försöka stimulera till ytterligare skattesänkningar. Det är du, Peter Persson, som inte vill lyssna på ekonomisk teori utan bara prata om bombastiska värderingar från 70-talet.

Har vi förlorat debatten? Vi har verkligen inte förlorat debatten om jobben. När vi tar den och påminner väljarna om vad den egentligen handlar om – det är bidrag som står mot jobb, och det är en socialdemokrati som inte längre bryr sig om att få människor i arbete, utan man bryr sig mer om att se till att öka bidragen och minska drivkrafterna till arbete – kommer det att bli lika jobbiga opinionsmätningar som det blev för fyra år sedan för ditt parti, Peter Persson.

Anf. 10 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! När jag lyssnade på Fredrik Schulte nyss undrade jag när den moderatledda Alliansen skulle inse att man nu har regerat i två mandatperioder. Fortfarande hör jag hur man refererar till en socialdemokratiskt ledd regering. Jag tycker att det är dags att sluta med det. Det är ganska längesedan. Det är åtta år sedan det var 2006.

Det borde vara dags att i stället för att berätta vad som hände då och jämföra sig med det jämföra sig framåt. Jag lyssnade, men jag hade svårt att höra någonting som handlade om framtiden. Var är framtiden?

Jag vill påminna om ett favoritcitrat jag har: Det finns inga gratis luncher. Milton Friedman använde det, men egentligen kommer det från science fiction-författaren Robert A Heinlein, som jag tycker är mycket trevligare än Milton Friedman.

Ni bär med er en enorm klimatskuld, för ni har gjort så gott som ingenting på klimatområdet. Hur kan ni tala om en balanserad budget? Hur kan ni tala om en balanserad ekonomi samtidigt som ni har låtit bli att ta chansen under denna period, då Sveriges ekonomi faktiskt har gått väldigt bra? Ni har underlåtit att göra dessa satsningar som både skapar jobb och bygger framtiden? Hur kan ni hålla ett anförande där ni bara pratar om vad som hände för åtta år sedan och jämför med det i stället för att jämföra med framtiden, med framtidens generationer och det som ska hända då? Jag blev inte ett dugg klokare om vad Moderaterna avser ska hända efter valdagen och om vad som ska hända i framtiden.

Det verkar som att ni är totalt idélösa. Fredrik Schulte säger: när vi tar debatten om jobben. Ja, när tar ni den?

Anf. 11 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Herr talman! Nu måste jag påminna Mats Pertoft om att det här en debatt om inkomstskatter, inte en miljöpolitisk debatt. Jag har ingenting

emot att prata om miljöpolitik. Jag har ingenting emot att berätta om att vi har sett till att Sverige har blivit det land i världen som har flest miljöbilar. Under de här åtta åren har andelen miljöbilar kraftigt skjutit i höjden, och vindkraften har byggts ut kraftigt med mera.

Att Miljöpartiet lägger mycket tid på detta och att Mats Pertofts hela anförande i princip handlade om reseavdraget säger en hel del om att det inte är en politik för fler jobb som Miljöpartiet och de rödgröna fokuserar på, utan det är annat.

Har vi fastnat i det förgångna och kan inte blicka framåt? Nej, så är det verkligheten inte. Framtiden, de kommande fyra åren efter det här valet, kommer att handla om precis den typ av ideologisk och sakpolitisk debatt som det har handlat om under de senaste åtta åren. Jobb eller bidrag? Ska vi kraftigt höja skatterna på arbete? Eller ska vi gå i den motsatta riktningen och försöka stärka företagande och drivkrafterna för arbete och på så sätt få fler människor i arbete? Eller ska vi, som just oppositionen föreslår, kraftigt bygga ut bidragen?

Du är lika mycket bidragshöjare, Mats Pertoft, som Peter Persson och Socialdemokraterna.

Det är detta som politiken handlar om. Men sedan måste man förhålla sig till verkligheten, och verkligheten är sådan att vi går in i en ny fas i finanspolitiken, vilket innebär att alla reformer måste finansieras krona för krona.

Vi har aviserat kraftiga satsningar på välfärden för 2015. Vi får återkomma med vad det är för agenda som vi har för resten av mandatperioden. Ni har än så länge inte kommit med någonting nytt. Det enda ni har föreslagit är att man ska vrida tillbaka klockan och ha det som det var förr.

Anf. 12 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Det är det som är problemet, att ni inte har några idéer, att ni inte vill ta i den ekonomi som även omfattar en klimatskuld. För mig är det detta som det handlar om när vi pratar skatter. Det handlar om att se till att vi har en väl finansierad budget också framöver. Det är där jag efterlyser någonting annat än att man skyller på en socialdemokratisk regering för åtta år sedan. Det handlar om att lite grann komma bort från det här lillebrorskomplexet, som fortfarande verkar dominera allianspartierna, framför allt Moderaterna.

Det handlar naturligtvis om jobben. Jag håller helt med om det. Men när tar ni debatten om jobben? Fredrik Schulte sade att när ni tar debatten om jobben ska ni minsann – ja, jag väntar.

Miljöpartiet ser en koppling mellan jobbdebatt och klimatdebatt. Våra förslag handlar just om att skapa nya jobb genom att ta klimatfrågorna på allvar, genom att satsa på att bygga ett hållbart Sverige i stället för att sova sin törnrosasömn, som alliansregeringen gör på detta område.

Visst blev det många miljöbilar, men det var inte ni som skapade dem. Ni har nu lyckats förstöra etanolproduktionen i Norrköping så att Agroetanol måste avskeda folk.

Ni behöll ju alla lagar och regler som fanns från den gamla regeringen. Är det för att ni inte lyckades ändra något som ni har ett sådant lillebrorskomplex? Det handlar om att koppla ihop framtiden, skatterna och

klimatfrågorna och naturligtvis att finansiera allt helt. Det förutsätter jag att partierna i kammaren tar på allvar.

Anf. 13 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Herr talman! Det är märkligt att det var just under våra år som miljöbilstillväxten var, och är nu, som störst. Det kan ha att göra med den politik vi slog om till, det vill säga att ekonomiskt stimulera till att köpa miljöbilar. Vi införde miljöbilspremier, och vi gav olika typer av förmåner för den som körde miljöbil. Det var lägre fordonsskatt på miljöbilarna, och man skulle inte behöva biltullar och så vidare. Det är en politik som tydligt stimulerar efterfrågan på miljöbilar. Effekten blev att miljöbilarna blev fler.

Jag vill gärna föra en debatt med Mats Pertoft. Jag vill gärna föra en konstruktiv diskussion om hur vi kan förbättra miljön. Det är ett ämne som ligger mig varmt om hjärtat. Jag tror att vi skulle kunna överbrygga och hitta en rad frågor där vi skulle kunna komma överens.

Gå tillbaka till mycket av den gröna politik ni hade tidigare med grön skatteväxling, det vill säga att höja skatterna på sådant som skadar ekonomin för att sänka skatterna på arbete.

Tyvärr går ni nu i en direkt motsatt riktning. Ni vill höja skatterna på arbete. Ni vill höja bidragen. Det är inte er avsikt, men effekten blir att ni krossar en mängd jobb. Tillsammans med de skattehöjningar som Socialdemokraterna föreslår skulle detta slå kraftfullt mot tillväxten och mot förutsättningarna att till exempel tackla miljöproblemen och utmaningarna för välfärden.

Om man brandbeskattar lastbilar genom att införa en lastbilsskatt så att mjölken blir dyrare därför att det kostar mer att frakta mjölken till Konsumbutikerna skapas inga nya jobb. Man måste vara konstruktiv i hur man adresserar miljöfrågorna.

I grund och botten tycker jag att debatten tydligt har visat att jobb står mot bidrag samt att tomma löften och hål i finansieringen står mot en ansvarsfull, enad och seriös allians.

(Applåder)

Anf. 14 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag ska börja med att citera ur en skrift som kom ut för ett tag sedan. Den heter *Det måste löna sig att arbeta*.

”Arbetet är en välsignelse för människorna. Känslan av tillfredsställelse över en väl utförd insats tillhör det värdefulla i livet. Få saker är viktigare än att finna intresse i den verksamhet man ägnar sig åt, att kunna se meningen med sitt eget arbete i dess förbindelse med andras och känna samhörighet med en större grupp i de gemensamma ansträngningarna för lösande av betydande uppgifter.

Även för den som känner på detta sätt kan arbetet ofta vara tungt. Vem har inte många gånger en solig sommar dag önskat sig bort från arbetsplatsens tvång och ut i naturen? Säkert är att om vi arbetade blott för arbetets egen skull, då skulle mycket mindre uträttas än vi nu presterar. Den inkomst man kan förvärva genom arbetet lockar till ansträngningar, som eljest skulle utebli. Betalningen för arbetet är en uppmuntran som får oss att sätta in våra krafter och en belöning för den utförda prestationen. Detta är helt naturligt. Vi behöver alls inte skämmas över att

tillfredsställelsen över den gjorda insatsen förenas med glädjen åt att den ger oss inkomster som möjliggör för familjen och oss själva att uppehålla en högre levnadsstandard – att leva bättre och tryggare än vi med mindre ansträngning och uppoffring skulle kunna göra. Låt oss erkänna att de ekonomiska fördelar arbetet medför är en väsentlig stimulans!”

Herr talman! Skriften kom ut nyligen, den 30 april 1950. Författaren var Bertil Ohlin, tidigare folkpartiledare och senare Nobelpristagare i ekonomi. Skriften sammanfattar väl åtminstone min syn, den liberala synen och många andras syn på vad arbetet är till för. Det finns olika delar i detta. Det finns egentligen inga stora partipolitiska skillnader i detta.

När vi nu diskuterar inkomstskatterna är det viktigt att hålla i minnet vilka syftena är – och de är många. Jag tycker att herr Persson i Jönköping gör det lätt för sig när han tillskriver sina politiska motståndare en åsikt som åtminstone inte jag känner mig befryddad med, nämligen att vi skulle ha några särskilda mål för skattepolitiken. Jag har aldrig argumenterat på det sättet. Skattepolitiken, herr Persson, har för mig alltid varit ett medel att uppnå olika mål.

Det är klart att det är lättare polemisera mot en åsikt som motståndaren inte har, men det skulle underlätta debatten och det skulle vara bra om vi kunde förhålla oss något mindre ideologiskt närvarande än herr Persson i Jönköping. Herr Persson i Jönköping har många andra förtjänster, men just på den punkten tycker jag inte att själva ingångspunkten var särskilt angenäm.

Har den här regeringen och allianspartierna varit framgångsrika i skattepolitiken under de åtta åren? Jag förstår, herr talman, mycket väl att Mats Pertoft inte vill tala om tidigare perioder. Självt sagt han med i 16 olika budgetförhandlingar och lyckades inte uppnå någonting av det han nu vill att Alliansen ska genomföra.

En reservation gäller en ny stor bred skattereform. Herr Pertoft satt i 16 olika budgetförhandlingar utan att nå detta mål. Sov ni eller vad gjorde ni under perioden? Nu hoppas ni att vi ska göra detta. Jag utesluter absolut inte, herr talman, att det i framtiden blir en stor bred skatteuppgörelse, men jag tror inte att alla partier kommer att ingå. Det är viktigt att man vet vad man syftar till. Jag kan till exempel inte tänka mig att göra upp med Vänsterpartiet.

Nu har representanten för Vänsterpartiet gått för dagen. Det är ingenting att säga om det eftersom man ibland kan vara dubbelbokad. Jag ska inte polemisera mot detta. Det kan hända oss alla tidspressade riksdagsledamöter.

Det är inte lätt att göra upp med ett parti som vill ta ut en engångsskatt ena året, ungefär som vid Karl XI:s reduktion, och glömmer bort skatten nästa år. Det är för mig svårt att ingå i en förutsättningslös utredning med partier som vill höja skatten på arbete.

Herr talman! Jag har aldrig förstått Socialdemokraternas fascination vid att skatterna på arbete ska vara höga. För min del är det tvärtom, nämligen att vi ska sträva efter att sänka skatten på arbete. Däremot är jag fullt beredd att höja skatterna på konsumtion, vilket är något helt annat. Jag är till och med beredd att höja skatten på oxfile som man köper i Östermalmshallen – den skatt ni var med och sänkte för ett antal år sedan och säkert gläder några personer. Jag tyckte att det var en dålig reform att särskilt sänka skatten på lyxmat och annan mat.

Det finns bättre fördelningspolitiska nycklar. En av de viktigaste sakerna är att man ser till att inte bekämpa fattigdom utan att möjligen se till att rikedomerna får något mindre fördelar i framtiden.

Herr talman! Det finns ett antal olika reservationer i betänkandet. Det skulle föra för långt att ta upp allihop. Jag vill ta upp två reservationer och hålla mig till dem. Den ena gäller avdragsrätt för fackföreningsavgift. Där har det inträffat att Miljöpartiet plötsligt har anslutit sig till reservationen. Det har Miljöpartiet inte gjort tidigare. Det är en intressant nyhet.

Jag utesluter inte att det ska vara på det sättet i framtiden att man diskuterar om arbetsgivarnas rätt till avdrag för organisationsavgifter också måste tas med i en stor skatteberedning. Det kan vara en fullt legitim sak att göra detta.

Jag kan gå med på att det mellan parterna kan synas vara lite missvisande att ena parten inte har avdragsrätt och den andra har det. Men när man samtidigt vill utjämna inkomsterna mellan pensionärer och dem som nu förvärvsarbetar går man fram med att man vill införa ytterligare ett avdrag för just förvärvsarbetande.

Herr talman! Det skulle ytterligare öka klyftan till dem som inte längre är förvärvsarbetande. Man vill införa detta avdrag igen. Det ska ses i perspektivet att vi inte ska ha någon korruption i detta land. Jag säger inte att detta är korruption. Men det finns ett inslag som är diskutabelt i att det finns några organisationer som man vill särskilt gynna i detta land genom avdragsrätten för fackliga avgifter.

Vi har dess bättre alldeles nyss stiftat en lag som ska ge full insyn i detta. Men ni tre oppositionspartier vill särskilt se till att gynna vissa organisationer i landet. Jag är ytterst tveksam till detta. Det är inte heller några småpengar. Det är flera miljarder.

Jag skulle kunna uppehålla mig mycket vid en annan sak, nämligen Sverigedemokraternas sätt att räkna, men det faller lite utanför. När man finansierar med att använda de pengar som 600 000–700 000 utlandsfödda dagligen betalar i skatter i landet för att göra vissa andra reformer blir det väldigt konstigt mellan intäkter och utgifter. Vi får ta den debatten i ett annat sammanhang. Det är synd att inte pressen någon gång uppmärksammar hålen i Sverigedemokraternas budget.

Allra sist vill jag tala om reseavdragen. Det finns en sak som har varit bra under den här perioden – och nu riktar jag mig till herr Mats Pertoft – och det är inte det förslag ni har haft om införandet av ett cykelavdrag. Det är att vi har sett till att höja gränsen för reseavdraget till nu 10 000 kronor. Jag tror att det var 6 000 eller 7 000 kronor tidigare.

Dessutom har vi inte höjt med mer än 50 öre, har jag sett, den bilkostnad som nu är 18 kronor och 50 öre. När allianspartierna tillträdde i regeringen var den 18 kronor. Jag tycker att det är jättebra. Men herr Pertoft är företrädare för Sveriges absolut mest landsbygdsfientliga parti. Han vill inte att de som bor lite utanför de täta kollektivtrafikområdena ska kunna jobba någon annanstans.

Man kan inte cykla 10 mil från Vindeln och jobba. De som bor runt Stureplan, Gustav Adolfs torg och Götaplatsen i Göteborg är det väl inte så besvärligt för. Men när det gäller alla dessa andra människor som måste ha effektivt sätt att transportera sig till jobbet vill Mats Pertoft och

Miljöpartiet se till att de ska förlora stort på att resa till jobbet genom att de inte ska kunna göra rimliga avdrag.

Herr talman! Jag är inte heller främmande för att vi ska göra en reform på reseavdragssidan. Men då vill jag ha den i rakt motsatt riktning mot vad Mats Pertoft vill. Jag tycker att vi ska förstärka reseavdraget på de platser där det inte finns kollektivtrafik så att det ska bli möjligt att bo på den svenska landsbygden.
(Applåder)

Anf. 15 PETER PERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag har insett att man alltid ska ta replik på Gunnar Andrén, annars skriver han något elakt i bloggen. Det gör han förresten nog ändå.

Gunnar Andrén tyckte att jag var för ideologisk, och så tog han fram den gamla vanliga pamfletten av Bertil Ohlin. Jag kan den inledningen utantill nu. Folkpartiet var bra på Ohlins tid. Det var stort men alltid förlorande i val och alltid utanför regeringen. Det var en fin tid.

Gunnar Andrén upprördes av att jag sade att borgerligheten har som ett särskilt mål att sänka skatterna. Han sade: För mig är det ett medel liksom för Persson. Det är utmärkt. Då vill jag ställa några kontrollfrågor kring detta.

Kontrollfråga 1 är: Anser Gunnar Andrén att den nuvarande nivån på arbetslöshetsförsäkring och sjukförsäkring är bra? Ska den ligga där?

Kontrollfråga 2 är: Anser han att det totala skatteuttaget nu ska sänkas, och finns det någon målsättning nedåt för det totala skatteuttaget?

Kontrollfråga 3 är: Anser han att det är viktigt att sätta i gång med att avveckla värnskatten per omgående?

Avslutande kontrollfråga 4 är: Har det högsta prioritet att justera brytpunkten på skatteskalen med 3 miljarder om Gunnar Andrén får påverka regeringspolitiken, om olyckan skulle vara framme och Alliansen kvarstå?

Anf. 16 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Det är väldigt glädjande att Peter Persson i Jönköping kan skriften utantill. Jag är väldigt bekymrad över en annan sak, nämligen att den inte har gjort några intryck på honom. Det är en sak att kunna saker utantill men en annan att förstå innehållet.

Problemet med att inte förstå detta är dubbelt. Det handlar dels om arbetets värde, dels att man får en ersättning för de ansträngningar man gör. Det finns en fascination vid att skatterna på arbete alltid ska höjas. Det är det verkligt allvarliga. Jag skulle kunna polemisera mot Jacob Johnson, men eftersom han inte är närvarande är det felaktigt att göra det. Kommunalskatten är en väldig tyngd för de flesta skattebetalare i detta land. Det är jättejobbigt när man tvingas att höja kommunalskatterna, så är det.

Det ställdes några väldigt bra kontrollfrågor. Målet för arbetslöshetsförsäkringen ska vara att vi höjer nivån åter till 80 procent. Man kan alltid diskutera om det ska vara 70, 80 eller 90 procent. Men det ska vara en god procent av inkomsten så att människor känner sig trygga med försäkringen. Det är väl ingen hemlighet att Folkpartiet inte har varit

allra gladast över de sänkningar som ni en gång gjorde 1994 eller som gjordes vid någon annan tidpunkt.

Det var fyra frågor som ställdes. Jag får ta de två sista i nästa inlägg. Det var en fråga om skattesänkningar och vilken absolut nivå skatteuttaget ska ha. Detta har i första hand att göra med konjunkturläget. Det var väldigt bra att vi när vi fick en sådan väldig nedgång kunde stimulera ekonomin under åren kring 2009 och kunde vidta en del åtgärder. Det gjorde att många fler kunde köpa fler Volvobilar än vad det annars skulle ha varit. Det gav många fler jobb på Volvo, herr Persson.

Anf. 17 PETER PERSSON (S) replik:

Herr talman! Viktigt meddelande till Borg, Schulte och andra som är berörda: Valrörelsen är förstörd. Bidragssupplägget har havererat. Det har nu Gunnar Andrén slagit mitt itu. Tack för det, Gunnar Andrén, det finns ingen bidragspolitik som administreras av Socialdemokraterna, utan en obarmhärtig nedskärningspolitik på arbetslösa och sjuka, agiterad och administrerad av Moderaterna. Det är bra att vi tar den striden, Gunnar Andrén.

Däremot förvånar det mig att du inte kan klara ut vad du har för målsättning när det gäller skatten. Jag trodde att ett socialliberalt svar var: Skattenivåns uttag beror på välfärdens ambitioner. Det är ingen målsättning att driva ned skatterna, sade Schulte. Så fort det blir någorlunda ordning på finanserna kan man fortsätta med jobbskatteavdrag sex, sju, åtta och snart är det uppe i tvåsiffrigt tal.

Det blir obarmhärtigt när konjunkturen förändras, för då slår det rätt igenom våra välfärdssystem. Med den tyngd som finns i den förändrade demografin kommer du inte att klara den välfärdspolitik som vi önskar och som vi har haft i vårt land.

Det kan ju vara på det sättet att jag har förstått precis allting som Ohlin skriver, att jag insiktsfullt har värderat det och sedan dragit den slutsatsen att jag inte är liberal, ty jag råkar vara socialist och socialdemokrat, herr Andrén.

Anf. 18 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Det senaste var väl alldeles onödiga upplysningar för oss som under lång tid har hört herr Persson i Jönköping från den här talarstolen. Jag tror att det är väldigt bra att Peter Persson inte är med i vårt lilla parti. Han skulle känna sig väldigt främmande där inför frihetsvärderingar och mycket annat.

Jag talar om en annan sorts bidrag. Jag förstår att Peter Persson inte vill tala om bidrag till facket och sådant. Men försäkringar är ju någonting annat än bidrag. Man måste skilja på detta. Som god liberal är jag absolut förespråkare för att försäkringar är väldigt bra riskspridare under olika delar av livet och vid bristande inkomster.

Hemförsäkring är väl jättebra där man fördelar risken för brand och allt möjligt. På samma sätt är det väl bra att man har försäkringar mot arbetslöshet och sjukdom och så vidare. Jag förstår inte polemiken. Det finns ingen här som tycker att vi ska ha ett bidragssystem, utan vi ska ha försäkringar med plussidor och utgifter. Jag begriper över huvud taget inte polemiken.

Jag hann inte svara på frågorna tidigare, för jag var så upptagen av herr Johnson som vill höja skatterna med 90 miljarder. Jag skulle ha frågat honom hur många jobb som 90 miljarder egentligen ger.

Men nu var det fråga om brytpunkten. Brytpunkten stiger ju med den lagstadgade ökningen på 2 procent varje år. Ni är ju också med på detta. Frågan var om man ytterligare skulle höja brytpunkten, och man kan naturligtvis alltid diskutera vilken nivå brytpunkten ska ha.

Anf. 19 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Jag hade egentligen tänkt låta bli att begära replik på Gunnar Andrén. Men rätt ska ändå vara rätt, och man ska inte kunna sprida vilka myter som helst i denna kammare.

När det gäller Miljöpartiets syn på boende på landsbygden och ett reseavdragssystem måste man naturligtvis göra det möjligt att bo på landet och ha lång resa till jobbet och få avdrag för det. Men avdragsrätten bör inte vara beroende av att man åker bil.

Gunnar Andrén talade nyss om bidragstagare, att vi ska låta bli att subventionera bidragstagare. Ja, hur är det med de 1,7 miljarderna och de 50 procenten som fuskar med reseavdraget? Där har Alliansen inte gjort någonting. I stället sprider man myter.

Ett enkelt sätt vore att gå över till det norska systemet. Norge har ganska mycket glesbygd. Där är det många människor som pendlar. Men man har lyckats att hitta system där fusket nästan har minimerats. Det är precis ett sådant system som vi i Miljöpartiet vill diskutera med de andra partierna om och helst införa här. Då kan man få bort fusket på 50 procent och få bort skattebortfallet på minst 1,8 miljarder, och man kan öka det allmännas inkomst och inte subventionera bidragstagarna, som dessutom råkar vara välbeställda män boende i tätortsnära regioner som Sörmland och Uppsala.

Anf. 20 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! På en punkt skiljer Mats Pertoft och jag oss väldigt mycket åt. Jag kan inte använda den sortens argumentation och de siffror som Mats Pertoft använde sig av. Det är en oerhörd anklagelse mot Skatteverket, att det skulle förekomma 50 procent felaktiga taxeringar i det här landet. Jag har ingen grund för att påstå detta. Om Mats Pertoft har rätt är det ju en väldig anklagelse att Skatteverket godkänner dessa taxeringar. Det är ju otroligt i så fall.

Nej, innebörden av det som Mats Pertoft säger är någonting annat, bortsett från anklagelsen mot Skatteverket. Han tycker inte att man ska kunna jobba ute i landet där det inte finns någon kollektivtrafik. Dessutom vill han införa en annan skatt, vägslitageskatt, på ett stort antal miljarder, som gör det ytterligare besvärligt att bo ute i landet.

Nej, man ska bo vid Stureplan och ha bilpool i städerna med sänkt moms. Cykelavdrag ska man också ha. Jag håller med om att vi måste se över reseavdragen och att reglerna ska ändras. Men vi ska inte diskutera om folk fuskar eller inte, för det är Skatteverkets sak att avgöra det. Men reglerna kan vi däremot påverka.

Jag tror för min del att vi absolut inte ska fortsätta som Miljöpartiet gjorde när man hade sina 16 förhandlingar och ständigt godkände höjda avdrag för bilresor.

Jag tycker att det har varit väldigt bra att man under senare år har höjt gränsen för att få göra avdrag till 10 000 kronor. Det har gjort att det är minst andel i Stockholms län som har rätt till detta avdrag. Det är jättebra. Men vi måste kanske se till att höja avdragen ytterligare på landsbygden.

Anf. 21 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Det är väldigt bra att Gunnar Andrén ömmar för Skatteverket. De siffror som jag använde kommer från Skatteverket. Det är Skatteverket som har kommit fram till att det fuskas i ca 50 procent. Det är Skatteverket som har kommit fram till att skattebortfallet är ca 1,7 miljarder. Det är bra att vi är överens om att vi ska lita på Skatteverket, men jag tycker att Gunnar Andrén borde fundera över vad han säger och hur han uttalar sig.

Om vi är överens om att se över det här – Alliansen har ju vägrat det – vore det bra att göra det och inte sprida myter om att det här handlar om att straffbeskatta landsbygden. Det är inte i glesbygden som problemet ligger. Det är i tätortsnära regioner där det ofta är välbeställda äldre män som kör med stora bilar och använder reseavdraget till att finansiera sina resor. Där skulle man utan vidare kunna använda andra reseavdrag, och det är ju det som det handlar om: fordonsneutrala, avståndsbaserade reseavdragssystem. Det fungerar utmärkt i vårt grannland Norge. Det har fått bort skattefusket. Det har inte varit några problem. Skatteverket skulle säkert klara det också i Sverige. Det handlar om att få bort fusk, men det är det som ni i alliansregeringen inte har klarat av att ta tag i. Trots en fuskfrekvens på 50 procent och bortfall av skatteintäkter på minst 1,7 miljarder gör ni ingenting åt detta, utan ni kommer med en massa bortförklaringar som inte har med saken att göra.

Läs på om ni vill göra angrepp på Miljöpartiets politik, och kom med sakligt korrekta uppgifter, så kan vi ta den debatten! Men så länge som det är bara är svammel är det svårt att bemöta det. Men om vi kan lita på Skatteverkets uträkning och på att vårt grannland ändå har hittat en bra lösning kanske vi till och med kan komma överens.

Anf. 22 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag strävar naturligtvis alltid efter att vara lika saklig som Mats Pertoft. Men det är inte lätt att vara det när man talar om att Skatteverket känner till att 50 procent fuskar, eller vad det är, och man samtidigt godkänner detta.

Alliansregeringen har gjort någonting helt annat. Vi har höjt avdragsgränsen vid flera tillfällen, och den är nu uppe i 10 000 kronor. Det gör, Mats Pertoft, att andelen skattebetalare i Stockholms län som har avdrag har sjunkit till 3,8 procent. I andra delar av landet är den i storleksordningen 20 procent. Jag tycker att det är bra, och jag tycker att man ska fortsätta med detta.

Men ni fortsatte att ständigt höja beloppet som man fick dra av för bensin och så vidare. Det har stigit med 50 öre sedan 2006. Samtidigt har vi höjt skatterna på bilismen väldigt mycket. Jag tycker att detta har varit väldigt bra.

Jag kan inte komma ifrån att ni möjligen inte förstår att genom vägsli-
tageavgift och andra saker är Miljöpartiet Sveriges i särklass mest lands-
bygdsfientliga parti. Man hör aldrig protesterna från Stureplan, Götaplat-
sen och Gustav Adolfs torg, för att nu ta tre platser, utan de kommer från
landsbygden, som ni vill komma åt.

Anf. 23 KARIN NILSSON (C):

Herr talman! Jag tänkte kommentera två frågor som ryms inom oppo-
sitionens reservationer.

Som vanligt hävdar de fyra oppositionspartierna att pension är upp-
skjuten lön. Dagens pensionssystem är en form av fördelningssystem
mellan generationer, där de som arbetar i dag också betalar till dagens
pensionärer.

Pensionerna består dessutom av ett sammanflätat system av inkomst-
pension, premiepension, tjänstepension, garantipension och eventuellt
eget pensionssparande.

Alliansens fyra partier och Socialdemokraterna är överens om pens-
ionssystemets uppbyggnad och finansiering, som grundar sig på arbets-
marknadens utveckling, löneutvecklingen, när man väljer att ta ut sin
pension och medellivslängden i landet.

Systemet är inte rakt, det vill säga att det man själv avsätter kan man
inte ta ut krona för krona.

Arbetsgivaren betalar in en del av arbetsgivaravgiften till systemet
som går in i en gemensam pott i AP-fonderna och som förvaltas för varje
åldersgrupp.

De pengar som har sparats av personer som avlider tillfaller dem som
lever vidare i årskullen. Det gör att det är möjligt att få pension oavsett
om man blir 75 år eller 105 år. Det går alltså inte att hävda att pensionen
är en egen, personligt reserverad uppskjuten lön.

De fem riksdagspartierna är också överens om en modell som reglerar
utflödet av pengar från systemet, vilket inte får vara större än vad som
kommer in. Minskar inflödet av pengar till pensionssystemet slår broms-
en, eller balanseringen, till för att också begränsa utflödet.

Den låga sysselsättningsgraden på arbetsmarknaden och det an-
strängda ekonomiska läget i Sverige under lågkonjunkturen har inneburit
att bromsen, eller balanseringen, slagit till för att inte tömma pensions-
systemet.

Samtidigt har alliansregeringen gett pensionärerna fem skattesänk-
ningar sedan 2006 som nu ger en ökad disponibel inkomst på samman-
lagt runt 8 000 kronor per år. Det motsvarar en extra månads pension för
dem som har de lägsta pensionerna.

Utän alliansregeringens fem skattesänkningar för pensioner hade låg-
konjunkturen blivit ännu mer kännbar. I en del fall har inte skattelättna-
den blivit synlig alls för pensionären eftersom bromsens effekter har varit
större än skattesänkningen. Men utan skattesänkningen skulle urholk-
ningen av pensionen ha varit ännu större.

Sedan finns det inget självändamål i att skatten är olika för inkomst
av pension och för inkomst av arbete. Skillnaden mellan skatten på ar-
bete och skatten på pension har minskat med de senaste skattesänkning-
arna.

Jobbskatteavdraget har kommit till för att göra det lönsamt att arbeta och öka arbetskraftsutbudet. Det har varit ett viktigt instrument för att öka närvaron på arbetsmarknaden. Det bör också poängteras att Socialdemokraterna har ställt sig bakom samtliga fem jobbskatteavdrag.

Herr talman! Pensionerna är kopplade till den aktuella sysselsättningsgraden på dagens arbetsmarknad. Pensionerna påverkas allra mest av att det lönar sig att arbeta för folk i arbetsför ålder, att fler jobbar och dessutom att fler jobbar fler timmar.

Därför är satsningen på jobbskatteavdraget och andra skattesänkningar, som lett fram till att vi nu har 200 000 fler i arbete trots att lågkonjunkturen ännu inte är över, betydelsefulla även för pensionernas utveckling nu och över tid. Och prognoserna visar att pensionerna kommer att öka de närmaste åren.

Herr talman! Peter Persson och Socialdemokraterna uttrycker ett stort förakt för RUT-tjänsterna, både här i debatten och i reservationen. Peter Persson gör allt för att misskreditera de tusentals jobb som skapats, de anställda som utför dem och de köpare som behöver kunna köpa tjänster som de själva inte hinner med eller inte kan utföra.

I reservationstexten skriver Socialdemokraterna hånfullt om överklassens lust efter billig arbetskraft för att upprätthålla sin livsstil, billig städpersonal för att putsa matsilver, billiga hantverkare för att underhålla kråkslotten, trädgårdsskötare för vidsträckt trädgårdsanläggningar och gränsdragningar om poolen ligger placerad inomhus eller utomhus.

Dessutom skriver de: "Förvisso använder även många vanliga inkomstagare bidraget, och genom fakturamodellen kan de rent av ibland inte ens vara medvetna om det."

Herr talman! I mitt hemlän, Kronobergs län, finns i dag 171 RUT-företag som anlitas av 3 596 personer, med ett årligt skatteavdrag på i snitt 1 800 kronor vardera. Jag känner inte till att vi i Kronoberg har 3 596 personer som kan betecknas som någon sorts överklass, som har vidsträckt trädgårdar, som bor i stora kråkslott med underhållsbehov eller som har lyxen att ha en pool på tomten.

Dessutom står det uttryckligen på Skatteverkets hemsida: "Till trädgårdsarbete som ger dig rätt till rutavdrag räknas enklare, normalt återkommande trädgårdsarbete. Arbetet ska göras i avsikt att hålla tomt eller trädgård i acceptabelt skick."

Jag tror att Socialdemokraterna har fastnat i några gamla engelska tv-serier om herrskap och tjänstefolk. Det var kanske därför de hade en partisekreterare som för några år sedan ville införa att en butler skulle kunna möta upp kunderna i tunnelbanan för att leverera kläderna från kemptvätten. Inte ens de gamla brukssamhällena med brukspatroner och statare finns kvar att hänvisa till, vilket tydligen gör Socialdemokraternas historiska klasskamp lite vilsen i dag.

Herr talman! De hushållsnära RUT-tjänsterna handlar om helt vanliga familjer och pensionärer som köper fönsterputsning eller ett par timmars städning varannan vecka. Det handlar också om att många äldre själva vill ha valfrihet att bestämma över vad de vill ha hjälp med i stället för att betala för behovsprövad kommunal hemtjänst. För många barnfamiljer är det ett sätt att få livspusslet att gå ihop.

Tyvärr är det fortfarande ofta kvinnorna som samtidigt som de ska arbeta och göra karriär också ska ansvara för barnen och merparten av

hemmets alla sysslor. Och de är definitivt medvetna köpare som vet att de tagit del av en skattereduktion.

Socialdemokraterna skriver också ordrikt och flödig om allt fusk som RUT-reformen kan ge upphov till. Självklart vill jag inte heller att det ska fuskas inom en bra reform. Men då vill jag påminna dessa moralpredikande socialdemokrater om att innan RUT-reformen och ROT-reformen infördes var dessa typer av verksamheter i huvudsak helt svarta tjänster, om de ens fanns. Att Skatteverket nu kan visa siffror på antal utförare, köpare och belopp, nedbrutet för varje kommun och län, anser jag vara ett bevis på betydligt bättre ordning och reda på arbetsmarknaden nu än då Socialdemokraterna satt med regeringsmakten.

Det har skapat många nya vita företag och vita jobb, där utföraren får tillgång till trygghetssystemen och pensionspoäng och kommunerna får in nya skattekonor till den gemensamma välfärden.

Vänsterpartiet vill riva upp RUT-reformen helt och hållet, då de påstår att skattereduktionen kostat staten skattemedel som de vill använda till annan verksamhet.

Det finns siffror på hur mycket pengar som kommit in genom att det skapats nya vita jobb inom RUT-sektorn. Om jag minns rätt genererar varje krona i skatterabatt mer än en krona tillbaka i skatt. Det finns alltså ingen som vinner på att ta bort RUT-reformen i dag.

I dag finns det 11 000 företag som utför RUT-tjänster och över 256 000 hushåll som använder sig av RUT-tjänster. Vänsterpartiet skapar bara förlorare med sin politik – anställda som blir av med jobbet och familjer och äldre som mister den hjälp och avlastning de behöver.

Nu finns inte Peter Persson och Jacob Johnson här i kammaren längre – de hade andra ärenden. Vi kan alltså inte förvänta oss några svar eller reaktioner på det jag har sagt här.

Därför avslutar jag med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på motionerna.

Anf. 24 LARS GUSTAFSSON (KD):

Herr talman! Gunnar Andrén fick ett antal frågor här. Jag skulle tro att han liksom jag tycker att den skatteöverenskommelse som gjordes i början på 90-talet och som Folkpartiet var inblandat i hade ganska sunda nivåer. Det var så kallade 30:50-nivåer, det vill säga 30 procents kommunalskatt och 50 procent sammanlagt, alltså 20 procents statlig skatt. Det var en ganska sund princip. Den borde vi återgå till.

Betänkandet om inkomstskatt innehåller flera divergenta delar. Jag tänker ta upp den mest väsentliga aspekten av inkomstskatt, nämligen kommunalskatten.

Kommunalskatten är den enskilt största och viktigaste inkomsten för kommunerna. Ungefär 70 procent av kommunernas intäkter utgörs av kommunalskatten. I motsats till den statliga delen av inkomstskatten är kommunalskatten inte progressiv utan rak. Alla inkomsttagare betalar därmed samma procentsats. Övriga kommunala intäkter kommer i huvudsak från avgifter och statsbidrag.

Med detta sagt blir det uppenbart att den kommunala ekonomin är starkt beroende av kommuninvånarnas förvärsinkomster. På motsvarande sätt är invånarnas ekonomi avhängig den kommunala skattenivån.

Hög kommunalskatt innebär lägre disponibel inkomst och lägre skatteinivå högre disponibel inkomst.

De som påverkas mest av hög kommunalskatt är dess värre låginkomsttagare, vilkas ekonomiska handlingsutrymme begränsas. Slutsatsen blir att fler arbetstillfällen och fler personer i arbete är avgörande för den kommunala ekonomin. Det är därför viktigt med åtgärder som ökar sysselsättningen, däribland inkomstskatternas nivå och lönsamheten i att arbeta.

Om man tittar på kommunsektorn 2013 ser man att den faktiskt gick positivt. Det innebär att man hade ett plus i ekonomin. Det har ju talats om att man har dragit ned på skatter och att det skulle inverka negativt på kommunsektorn. Det är faktiskt inte på det viset, utan dess bättre står man på plus.

På samma sätt, herr talman, är det viktigt att yngre människor kommer i arbete och att anställningsvillkoren gynnar arbetsgivare som anställer ungdomar. Diskussioner om nedsättning av arbetsgivaravgifter för ungdomar tenderar till att avgränsas till ekonomiska kalkyler, där viktiga delar lämnas vid sidan av.

Ta exempelvis en person som är 22 år, är anställd med nedsatta arbetsgivaravgifter och har en lön på ca 18 000 kronor i månaden. Den personen bidrar årligen med 15 600 kronor i allmän pensionsavgift till pensionssystemet. Detta innebär att vederbörande både får högre pension och höjer inkomstindex för dagens pensionärer. Detta kan jämföras med att denna ungdom inte hade haft någon inkomst. Utöver det har ungdomen fått in en fot på arbetsmarknaden och fått lättare att få jobb i framtiden. Detta visar att man inte kan eller ska göra schabloniserade jämförelser när det gäller individer utan måste se till helheten.

Herr talman! ROT- och RUT-avdragen har haft betydelse för sysselsättningen inom flera branscher, såsom hantverk och tjänster. Den skattekil som fortfarande finns gör att vissa hushållsnära arbeten inte görs utan en skattenedsättning. Det är viktigt för många människors möjligheter till arbetsinkomster och ett faktiskt behov som finns hos hushållen att de här tjänsterna finns kvar. De senaste årens uppsving för dessa sektorer är belägg för att värna framtida möjligheter till arbetstillfällen för allt fler människor.

Jag vill också ta tillfället i akt att kommentera en del påståenden här. Man blandar ofta in pensioner och något man kallar pensionärsskatt. Det finns ingen sådan. Det är olika skatteskalor.

Låt oss titta på fakta och inte generalisera. Ta en garantipensionär som bara har garantipension – de är 400 000 i Sverige – och jämför skillnaden mellan 2006 och 2014. Då har en person som enbart har garantipension fått en nettoförbättring när man räknar bort inflationen med 6 250 kronor, plus alla förbättringar inom bostadsbidraget. Det är alltså 513 kronor netto när man har räknat bort inflationen. När det gäller en inkomstpensionär som tjänar ungefär 14 000 kronor har denna fått en skattenedsättning på 11 556 kronor, alltså nästan 1 000 kronor i månaden.

Om man lägger samman detta med de förbättrade bostadsbidragen har vi i Alliansen faktiskt reellt lyckats förbättra situationen för pensionärerna trots en världskris som har varat i fem år nu.

Man kan dessutom lägga till att prognoserna ser väldigt bra ut för inkomstpensionärer de kommande tre fyra åren. Räknat fram till och med 2018 kommer pensionerna att öka med 14 ½ procent, enligt Pensionsmyndighetens prognos.

Det finns också partier som vill ha sex timmars arbetsdag. Vad skulle detta innebära? Jo, skulle vi ha samma inbetalning till pensionssystemet som i dag skulle de som arbetar få betala 20 procent högre pensionsavgift för att bibehålla den nivå för inkomstpensionärer som de partierna säger sig värna. Det visar på att man får vara väldigt försiktig när man gör bedömningar. Man måste veta ganska mycket om man ska få en helhetsbild av vad förslagen som kommer från olika partier innebär.

För att avslutningsvis, herr talman, ta det här med avdragen gjorde jag mig det personliga nöjet att ta mig till en försäljning av biljetter i Halland. Eftersom det är så många som pendlar ut och in i vårt län – jag tror att det är 8 000 – tog jag fram vilken kostnad det skulle innebära för dem som bor i Varberg och jobbar i Göteborg. Vad betalar dessa varje år för att ta sig till och från jobbet? Summan blev 22 000 kronor. Inte ens jobbskatteavdraget räcker för att täcka vad dessa gör varje år. Jag är väldigt tacksam att vi har reseavdrag, och jag skulle gärna se att de förbättras för dem som har långa resor, precis som Gunnar Andréén.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 26 mars.)

5 § Författningsfrågor

Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU18
Författningsfrågor
föredrogs.

Anf. 25 PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Jag uppfattade att vår käre talman ville att vi skulle skjuta på debatten till efter frågestunden, men jag börjar gärna nu.

Då vill jag börja med att hylla vår talman för att han har skrivit en bra motion. Det här är nämligen ett motionsbetänkande om författningsfrågor, och en av motionerna har både talmannen och jag skrivit under. Den handlar om att vi anser att det finns ett demokratiskt problem med att den svenska kronan inte är reglerad i regeringsformen.

Sedan vi blev medlemmar i EU och EMU infördes, alltså valutaunionens tredje steg, finns det de som menar att vi skulle kunna ansluta oss och övergå till euron bara genom ett enkelt klubbslag i riksdagen med enkel majoritet. Det här tycker jag är bekymmersamt eftersom vi har haft en folkomröstning i Sverige som skett efter en lång och omfattande debatt. Det var ett tydligt utslag: Svenska folket ville inte ansluta sig till EMU eller byta valuta på det sättet. Jag tror att det är väldigt många i Sverige som tycker att det var ett bra beslut, att det har gynnat Sverige och att det varit bra ur både demokratisk och ekonomisk synvinkel att vi har hållit fast vid kronan i Sverige.

Trots detta finns det partier här i riksdagen som tycker att vi snabbt borde övergå till euron. Jag tycker inte att det vore bra utan att vi ger svenska folket en ny möjlighet att säga sitt. Det är bakgrunden till att vi i regeringsformen vill införa att den svenska valutan är kronor. Det innebär att det måste till två beslut i riksdagen med val emellan eller en ny folkomröstning innan en sådan förändring ska kunna ske. Därför yrkar jag bifall till den reservation som handlar om att i regeringsformen föra in att den svenska valutan är kronan.

Jag ska kort ta upp ett par andra frågor som behandlas i betänkandet. Det handlar till exempel om karantänsregler för ledande politiker och tjänstemän. Detta med korruption är något som vi har börjat diskutera i Sverige på lite olika sätt. Korruption kan se ut på många olika sätt. Det kan handla om felaktigheter i samband med upphandlingar i offentlig sektor. Det kan handla om rena mutor och om att man tar emot pengar, bestickning, på olika sätt. Men det kan också handla om gåvor till partier, något vi diskuterade häromveckan, och att man försöker påverka politiken genom att ge bidrag.

Korruption generellt och inom politiken är ändå något som jag tror att vi har varit mindre drabbade av än många andra länder, men det finns situationer som är problematiska. Ser vi tillbaka genom åren kan vi se att vi till exempel har haft en näringsminister som gick till industrin på teleområdet strax efter att han slutade som näringsminister. Jag tror att många upplevde att det kanske inte var riktigt bra.

Man kan tänka sig en rad olika företrädare från politiken, regerings- sidan, och ledande tjänstemän som har information från Regeringskansliet som inte omedelbart bör föras över till företag i någon bransch när de avgår, till exempel i samband med val. Det skulle kunna leda till snedvridning av konkurrensen eller andra problem. Detta är skälet till att väldigt många länder har karantänsregler: När vissa befattningshavare slutar måste det dröja åtminstone ett år innan de kan ta jobb inom de områden där de har haft uppdrag.

I Sverige har det gjorts en mindre utredning, ESO-rapporten, på det här området. Den var kanske inte precis som jag skulle vilja ha den. Jag tycker därför att vi behöver göra en ordentlig statlig utredning på det här området. En idé som vi i Miljöpartiet har fört fram är att man också skulle ha en form av särskild granskning – en särskild granskningsgrupp eller nämnd – under riksdagen, där ledande företrädare från till exempel regeringen fick anmäla om de har för avsikt att gå över till andra uppdrag eller tjänster, och sedan får nämnden tala om ifall det är möjligt och rimligt. Man skulle kunna ha en reglering i enlighet med det. Jag tror att kostnaderna för ett sådant system skulle kunna bli ganska små men ändå skapa lite större skillnader mellan de olika zonerna näringsliv och politik. Det kan vara viktigt att upprätthålla de gränserna även om man inte ska skapa förutsättningar som försvårar för människor att flytta mellan näringsliv och politik och byta uppdrag och jobb. Det kan vara rimligt att ha karantän under viss tid.

Dessa båda saker tycker jag var de viktigaste att ta upp nu. Nu börjar också talmannen titta på mig och tycka att vi ska sluta för att det ska bli frågestund om en liten stund.

Bifall till utskottets förslag förutom de reservationer som jag har skrivit! Jag yrkar dock bifall till bara en av reservationerna, så att vi slipper hålla på att votera i onödan.
(forts. 7 §)

Prot. 2013/14:87
20 mars

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Frågestund

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

6 § Frågestund

Anf. 26 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Birgitta Ohlsson, justitieminister Beatrice Ask, statsrådet Maria Larsson, statsrådet Anna-Karin Hatt och försvarsminister Karin Enström.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Statsrådet Birgitta Ohlsson besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Vinstintresset i välfärdsföretagen

Anf. 27 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Vi har åter sett prov på att vård, skola och omsorg inte lämpar sig för de otyglade marknadskrafterna. I detta fall har vinstkraven gått ut över barnen när ägarna har mättat sin vinsthunger och låtit barnen gå utan mat.

Vi socialdemokrater har förslag för att komma till rätta med detta uppenbara slöseri med skattemedel. Här tar man bokstavligen talat maten ur munnen på barnen och stoppar vinsten i egen ficka. Vi socialdemokrater kräver att man ska höja kvaliteten och stoppa vinstjakten. Vi ställer krav på bemanning i välfärden och tydliga krav vid etablering. Vi måste få insyn i företagets verksamhet och ekonomi. Vi kan inte acceptera den nuvarande ordningen.

Kan regeringen det, Birgitta Ohlsson? Vilka åtgärder tänker ni vidta?

Anf. 28 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Jag blev också förbannad och oerhört irriterad när jag såg gårdagens *Uppdrag granskning*. Ingen av oss vill sända våra barn till en förskola där kvalitetskraven är så låga. Det gäller oavsett om det är i kommunal regi eller privat regi.

Det allra viktigaste är att fokusera på tillsynen. Alla barn har rätt till en trygg och säker förskola oavsett huvudman. Det är så det svenska systemet ser ut. När det gäller tillsynen är det kommunernas ansvar att ge tillstånd men också att dra tillbaka tillstånd när oegentligheter uppdagas. Här är skollagen mycket tydlig. Därför ska vi fokusera på tillsynen, inte var skandalen har inträffat.

Anf. 29 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Det är tyvärr inte första gången sådana här avslöjanden kommer. Tidigare har bland annat äldrevården varit uppe till diskussion, och man har visat hur vårdgivarna har slarvat med kvaliteten och i stället tagit ut vinster. Vidare redovisar de största friskolebolagen vinster på nära 300 miljoner kronor.

Vi socialdemokrater menar att dessa pengar i stället borde läggas på fler lärare, mindre klasser och andra insatser för att höja kvaliteten i skolan och elevernas resultat. Vi ser problemen och lägger fram förslag för att åtgärda dem.

Är regeringen beredd att erkänna grundproblemet, nämligen att den otyglade marknaden inte är kapabel att hantera vård, skola och omsorg och att detta måste få ett slut? Om det ska få ett slut och vi ska slippa se sådana här reportage i fortsättningen måste man givetvis vidta åtgärder och åtgärda problemet vid källan.

Vi måste få stopp på vinstjakten och ställa krav på bemanning och tydliga krav vid etablering. Vi måste få insyn i företagets verksamhet och ekonomi. Det finns ingen genväg.

Anf. 30 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Ägare som prioriterar vinster på bekostnad av kvalitet har inget stöd i lagen. Hit måste vi rikta vår vrede, oavsett om huvudmannen är kommunal eller privat, och här ska vi fokusera våra huvudkrav.

Vreden som jag tror att vi alla känner måste följas upp. Här måste vi gå tillbaka till dem som är skyldiga att granska förskolan, oavsett om det handlar om att ge tillstånd eller att dra tillbaka tillstånd. Jag vill åter betona kommunernas roll, och här har det uppenbarligen brustit på denna front.

Det är lika oacceptabelt att en förskola behandlar barn illa som att ett behandlingshem inte ger unga utsatta personer med missbruk den vård och det stöd de behöver.

Låt oss rikta vreden mot aktören som har misskött sig, inte mot verksamhetens form.

Tillgången till förnybara drivmedel

Anf. 31 STINA BERGSTRÖM (MP):

Herr talman! Jag har en fråga till Anna-Karin Hatt.

Regeringens mål är att vi ska ha en fossilfri fordonsflotta i Sverige år 2030. Då ska vi nästan bara tanka förnybara drivmedel i våra bilar. Men etanolproducenten Agroetanol i Norrköping tvingas nu varsla personal. Regeringen har nämligen beslutat att sänka klimatkravet på biodrivme-

del. Detta beslut öppnar för klimatsämare etanol från utlandet och stryper tillverkningen av klimatbättre svensk etanol.

I måndags gick regeringen ut med att man vill lätta på pumplagen. I stället för att som i dag ha ambitionen att två av tre mackar ska sälja förnybara drivmedel, såsom etanol, biogas och el, vill regeringen sänka ambitionen till bara varannan mack.

Om produktionen av förnybart i Sverige minskar och om vi bara kan tanka förnybart på varannan mack, hur ska vi då nå målet om en fossilfri fordonsflotta?

Anf. 32 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Frågeställaren tar upp många olika frågor och blandar äpplen och päron. Den nyhet som presenterades i början av veckan om att ett antal små mackar på landsbygden ska undantas permanent från pumplagens tredje steg är en gammal nyhet och en förändring som regeringen gör för att dessa mackar över huvud taget ska kunna finnas kvar och för att vi ska ha en god grundläggande service också ute på landsbygden. Det finns mackar som inte har ett så pass starkt underlag att de kan bära kostnaden för pumplagens tredje steg, och de ska därför inte behöva omfattas av det.

Vi ska ställa om till en fossiloberoende fordonsflotta, och vi ska se till att ta vara på den potential som finns för att producera mer biodrivmedel också inhemskt i Sverige. Det är därför vi i vår sjösätter en ny kvotplikt där vi ökar låginblandningen av förnybart i bensin och diesel. Det är också därför som FFF-utredningen har fått i uppdrag att lägga fram förslag om hur vi kan stimulera den inhemska produktionen framöver.

Anf. 33 STINA BERGSTRÖM (MP):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

De små mackarna på landsbygden har inte försvunnit på grund av pumplagen, utan det handlar framför allt om en rationalisering som denna bransch liksom många andra branscher har gjort. Det visar den utredning som trafikutskottet gjorde för några år sedan.

Den utredningen kom också fram till att det behövs tydliga styrmedel och stöd till förnybara drivmedel för att vi ska öka produktionen och konsumtionen av förnybara drivmedel i landet.

Men det har regeringen inte skapat. Vi har inte sett några stöd till biogasmackar, till exempel. Vi har inte sett någon prisgaranti för förnybara drivmedel och inte heller något bonus-malus-system vid nyinköp. Det är förslag som Miljöpartiet driver och som också ligger i regeringens egen utredning.

Vad händer med utredningens förslag, Anna-Karin Hatt? När kommer de i praktiken?

Anf. 34 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! FFF-utredningen omfattar tusen sidor med många värdefulla förslag. Den är ute på remiss till den 12 maj så att alla berörda aktörer ska kunna ge sin synpunkt. Vad tycker de om de olika förslagen till bonus-malus-modell? Vad tycker de om den prispremiemodell för att stimulera inhemsk biobränsleproduktion som utredningen pekar på? Vad

tycker de om en supermiljölastbilspremie, en supermiljöbusspremie och de många andra förslagen?

Det är viktigt att alla aktörer får vara med i denna process och tycka till så att regeringen sedan kan fatta beslut som vi vet att de som ska producera biodrivmedel, utveckla framtidens eldrift och utveckla de fordon som ska köras i framtiden tror på.

Så snart remisstiden är slut kommer regeringen att gå igenom alla remissvar som har kommit in.

Gode män

Anf. 35 PIA HALLSTRÖM (M):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till justitieministern.

En god man ska hjälpa samhällets utsatta, och gode män och överförmyndare är ofta eldsjälar som utför ett angeläget och viktigt arbete. Men det finns i dag uppenbara brister i systemet, och vi har till och med hört om gode män som misskött sitt uppdrag.

I min hemkommun dömdes en överförmyndare nyligen till två års fängelse för förskingring av en större summa pengar från en gammal man.

Min fråga till justitieministern är: Vilka förändringar är på gång, och varför ändrar man inte systemet i grunden?

Anf. 36 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Vi behöver gode män och förvaltare, och vi har många som gör ett fantastiskt arbete – låt mig säga det.

Desto olyckligare är det att vi ser fall där man missköter detta förtroendeuppdrag och där de allra svagaste och mest skyddsvärda människorna i vårt samhälle inte får det stöd de behöver.

Detta är skälet till att regeringen nu lägger fram förslag som handlar om att öka kvaliteten när det gäller både rekrytering och stöd till gode män och förvaltare. Det handlar om att överförmyndarnämnderna ska vara skyldiga att erbjuda utbildning för dem som tar på sig dessa uppdrag.

Det är ofta komplicerade frågeställningar och situationer, och många drar sig för uppdragen för att de inte vågar. Det handlar också om skärpt kontroll av dem som föreslås bli god man eller förvaltare. Man kollar upp deras vandel, helt enkelt, och följer återkommande upp hur de sköter uppdraget.

Anf. 37 PIA HALLSTRÖM (M):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för det positiva svaret och ser fram emot att snarast få ett fungerande system för de mest utsatta.

Har justitieministern någon tidsplan för när vi kan se ett förslag på förändringar?

Anf. 38 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Förslagen är på väg under våren. Detta är oerhört viktigt. Vi behöver fatta beslut så snart som möjligt, men vi har redan fattat en del viktiga beslut.

Vi har koncentrerat ansvaret för denna verksamhet till sju länsstyrelser, för det har varit väldigt spritt och ojämnt i vilken utsträckning man har skött verksamheten. Detta är ett steg framåt, men vi måste gå vidare.

Utöver det jag nämnde tidigare kommer vi att öka möjligheterna för den enskilde att själv, inför framtiden, förorda en god man eller förvaltare om man har någon preferens. Jag tror att det är oerhört viktigt att man själv har förtroende för den som ska sköta ens ekonomi och kanske företräda en inför myndigheterna.

Skälet till att vi inte gör om hela systemet är att det i huvudsak fungerar bra men också att den gode mannen i många sammanhang ska företräda den enskilde visavi myndigheterna, och då är det viktigt att man inte sitter på två stolar.

Konsekvenser av EU:s utvidgning

Anf. 39 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! Vi sverigedemokrater brukar ofta tala om EU-utvidgningens konsekvenser. Vi menar att utvidgningen leder till en hög EU-avgift som sedan EU-inträdet har inneburit att nettoavgiften har ökat två och en halv gång. Vi menar också att detta bygger in korruption i unionen och kan leda till konflikter.

Andra konsekvenser är att det blir en arbetskraftsinvandring till Sverige på hemlandets villkor och ibland till fördel för det landet då man kan beskattas där. Det leder också till social turism och tiggeri, som en majoritet av svenska folket ser som ett problem.

Vi menar att detta problem måste hanteras, och vi vill därför motverka en vidare utvidgning. EU-medborgare ska inte stanna längre än en månad i landet utan att uppfylla villkoret att de jobbar, studerar eller har tillräckliga försörjningsmedel och sjukförsäkring.

Min fråga till EU-ministern är: Ser ministern något problem här, och hur vill hon i så fall åtgärda det?

Anf. 40 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! I maj i år, närmare bestämt den 1 maj, är det tio år sedan den stora EU-utvidgningen ägde rum. Jag tror att åtminstone sju av åtta partier i denna kammare applåderade detta starkt. Det var en fantastisk succé där de länder som hade levt under det kommunistiska och det socialistiska förtrycket i Central- och Östeuropa och Baltikum äntligen fick komma med i Europeiska unionen.

Sedan dess har vi sett att detta inte bara gynnat dessa länders EU-medborgare, som får leva i fria demokratier med marknadsekonomi, utan också övriga medlemsstater i unionen.

De senaste åren har det varit ganska mycket snack om social turism med mera i många länder, med en vulgärretorik som på många sätt snuddar vid rasism. Det finns inte en enda rapport i något land som visar att EU-migranter har överutnyttjat systemet. Tvärtom bidrar de i många länder med mer skatteintäkter än landets medborgare.

Utvidgningen ska fortsätta. Inte minst alla vi som värnar om fred och demokrati känner att det väl vore fantastiskt om också Ukraina kan erbjudas denna möjlighet när de är redo.

Anf. 41 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! SCB:s statistik visar att 34,9 procent av EU-migranterna i Sverige erhöll transfereringar från de svenska bidragssystemen 2012.

Det kommer rapporter från Berlin och München i Tyskland där de arbetssökande rumänerna och bulgarerna har ökat med 38 respektive 60 procent det senaste året.

Marit Paulsen, som är EU-ministerns kollega i Europaparlamentet, säger att detta problem är spritt i hela Europa. Också kommissionen har medgett att detta problem finns och har därför öppnat för att använda Socialfonden för att lösa problemet med transfereringar till tiggare eller sociala turister.

Hur kommer det sig att EU-kommissionen agerar i denna fråga om det nu över huvud taget inte existerar några problem?

Anf. 42 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Här gäller det att skilja mellan förtryck, fattigdom, diskriminering och utsatthet som drabbar många grupper i enskilda EU-länder. Det måste vi göra något åt, och det är därför regeringen driver hårt att mänskliga fri- och rättigheter ska granskas tuffare i länderna. Jag vet att många partier backar upp den linjen tydligt.

Vi ser att grupper som exempelvis den romska minoriteten, som är väldigt utsatt för hatbrott och ett långvarigt socialt utanförskap, måste hjälpas extra.

Men när det handlar om den fria rörligheten vill jag återigen betona att utifrån vår svenska verklighet har en ganska färsk rapport från Sieps visat att vi inte ser exempel på social turism i vårt eget land. De rapporter som tagits fram av EU-kommissionen visar också detta entydigt.

Vi ska komma ihåg att en av den europeiska unionens grunder handlar om rörlighet, inte bara för varor, tjänster och pengar utan också för människor. Om man tror på europeiskt samarbete, vilket samtliga partier i denna riksdag gör, utom två som vill lämna unionen, är det viktigt att försvara denna rättighet.

Snacket om social turism är väldigt överdrivet.

Hatbrott

Anf. 43 MARIANNE BERG (V):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till justitieminister Beatrice Ask.

Varje form av hatbrott och extremistiskt våld är oacceptabelt, vilket vi är överens om. Ministern gav för cirka en vecka sedan ett nytt uppdrag till polisen att arbeta mot just hatbrott. Det tycker Vänsterpartiet är mycket bra, men vi vill gå lite längre.

Vore det inte på sin plats att i ett regleringsbrev till Säpo ge uppdraget att prioritera just dessa brott?

Hatbrott är ett direkt hot mot demokratin. Vänsterpartiet ser med stor oro på bland annat den kommande valrörelsen och om vi kan utöva våra demokratiska rättigheter.

Om regeringen i ett regleringsbrev till Säpo tar upp att hatbrott ska prioriteras skulle regeringen verkligen visa att den tar dessa på fullaste allvar.

Anf. 44 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Det är riktigt att regeringen nyligen gav Rikspolisstyrelsen i uppdrag att utveckla arbetet mot hatbrott. Bakgrunden är att hatbrott, så som vi har skrivit in det i lagstiftningen, är en försvårande omständighet som dyker upp i alla möjliga sammanhang och ärenden.

Det gäller att identifiera problemet och få denna försvårande omständighet på pränt i det ordinarie arbetet, och det är i huvudsak den öppna polisen som måste klara den uppgiften.

Det görs en hel del i dag. Vi har polismyndigheter som har särskilda hatbrottsutredare, och åklagarna har särskilt utbildade personer. Mer måste dock göras, och det är detta som uppdraget handlar om.

Man måste sprida goda exempel på hur man ska arbeta med detta, och man måste samverka med olika intresseorganisationer som kommer nära problemen.

Säpo är en liten del och arbetar med väldigt extrema miljöer. Självklart ligger frågor som rör hatbrott också där. Jag har inget emot att fundera över om de kan göra mer, men huvuddelen av jobbet med detta allvarliga problem måste göras av den öppna polisen. Det är detta uppdrag de har fått av regeringen.

Anf. 45 MARIANNE BERG (V):

Herr talman! Tack för svaret! Allt vi kan göra är bara av godo.

Vi kan konstatera att många personer här i landet har blivit mördade – närmare bestämt 14 personer – genom våld från högerextrema grupper. Just nu sitter det personer anhållna i min hemstad Malmö för attacken mot feminister den 8 mars.

I stiftelsen Expos årsrapport kan vi läsa att antalet aktiviteter bland nazistiska organisationer förra året ökade med 28 procent. Det är skrämmande att dessa grupper så tydligt mobiliserar inför ett val.

Jag har en följdfråga: Hur tolkar ministern detta? Vad kan vi göra mer från regeringens eller riksdagens sida för att människor verkligen ska känna att de har sina demokratiska rättigheter tillgodosedda och känna sig trygga oavsett var de befinner sig och i vilket sammanhang de befinner sig?

Anf. 46 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Säkerhetspolisen har ett mycket tydligt uppdrag att hålla koll på utvecklingen när det gäller höger- och vänsterextrema grupper men också på de aktiviteter som de ser. Vi ser också att det finns en ökande tendens på en del håll och i en del sammanhang. Det är mycket allvarligt.

Säpo har naturligtvis uppmärksammat det och jobbar intensivt med detta. Det ligger i sakens natur att de arbetar med de här frågeställningarna. Inte minst inför valrörelsen har både säkerhetspolisen och den öppna polisen ett alldeles särskilt uppdrag att skydda de grundläggande mänskliga fri- och rättigheterna och se till att alla kan göra sin röst hörd. Det är mycket detta det handlar om när det gäller demonstrationsrätt och annat, att inte bli utsatt för något därför att man är den man är – det är vad hatbrott handlar om.

Den öppna polisen har huvuduppgiften att identifiera detta, men både säkerhetspolisen och den öppna polisen har ett ansvar. Vi är mycket

tydliga med att de ska ta det ansvaret. Mitt intryck är också att medvetenheten är hög i dag.

Regeringens satsningar inför Europaparlamentsvalet

Anf. 47 STEFAN KÄLL (FP):

Herr talman! Jag har en fråga till EU-minister Birgitta Ohlsson.

Under våren 2013 och våren 2014 reser Birgitta Ohlsson runt i Sverige och diskuterar aktuella EU-frågor, hur EU påverkar medborgarnas vardag och hur medborgarna kan påverka i EU. Det är ett led i regeringens satsningar för att öka valdeltagandet i kommande Europaparlamentsval. Det står att läsa på EU-minister Birgitta Ohlssons hemsida. Ett värderingsval har hon kallat EU-valet den 25 maj 2014.

Vilka satsningar har regeringen gjort inför EU-valet?

Anf. 48 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Detta är en fråga som sannerligen borde beröra varje person i denna kammare oavsett om vi är riksdagsledamöter, sitter i regeringen eller är här som engagerade medborgare. I dag är det drygt 65 dagar kvar till EU-parlamentsvalet. Vi går in i ett supervalår.

Jag är mycket bekymrad över att det har varit ett så pass lågt valdeltagande i valen till EU-parlamentet. Sverige ligger på en genomsnittlig europeisk nivå med ungefär 45 procent. Det ska jämföras med ett valdeltagande kring 85 procent i de nationella valen. Det är otroligt viktigt att vi ser till att fler grupper går ut och röstar.

Från regeringens sida identifierar vi två grupper som röstar i mindre utsträckning. Det är unga och utrikes födda. Därför är jag ute flera gånger per vecka och talar framför allt på skolor, högskolor, universitet med mera, för att möta unga.

Jag vill också ge en uppmaning till alla folkvalda att verkligen uppmana skolorna på hemorten att ordna skolval, för det är första gången en regering gör en rejäl satsning på skolval till EU-parlamentet. Ungdomar som får tränas i demokrati tenderar att rösta mer den reella valdagen.

Anf. 49 STEFAN KÄLL (FP):

Herr talman! Hur går diskussionen i regeringen med anledning av det du, Birgitta Ohlsson, nämnde inför EU-valet den 25 maj 2014? Håller de andra ministrarna med dig i diskussionerna om vad ett lågt valdeltagande skulle innebära? Rasism och främlingsfientlighet är ju ingen betjänt av.

Anf. 50 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Jag hoppas sannerligen att mina kolleger i alliansregeringen och alla ledamöter här oavsett parti tycker att det är otroligt viktigt att vi har ett aktivt valdeltagande, ett högt valdeltagande.

Jag kan kort också säga att det inte bara handlar om skolvalen, utan det handlar också om att det ligger i partiernas uppdrag genom pengarna från partistödet att arbeta med att få upp valdeltagandet så att fler blir engagerade medborgare. Vi har också försökt att involvera trossamfund, civilsamhället, ungdomsorganisationer och andra nyckelgrupper som påverkar dem som röstar i för låg grad i dag.

Jag är orolig över de tendenser som vi ser i Europa i dag, där främlingsfientliga, populistiska och ibland nazistiska partier – som absolut inte tror på europeiskt samarbete men framför allt vill göra skillnad på folk och folk och för fram mycket omänskliga värderingar – går framåt. Enligt EU-kommissionen har vi i dag år 2014 lika många rasistiska partier i nationella parlament i Europa som vi hade vid tiden kring andra världskriget. Det ska vara en väckarklocka för oss alla för att gå ut och kämpa, för oss som tror på Europa, öppenhet och tolerans.

Ansvar för arbetslösa inom socialtjänsten

Anf. 51 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till Maria Larsson.

253 000 personer har försörjningsstöd, det som också kallas socialbidrag. Av dessa är 115 000 arbetslösa. Det är egentligen deras enda problem. 32 000 personer är sjuka – det är deras problem.

Många som jobbar på socialtjänsten känner en ökad arbetsbörda. Den beror mycket på att flera som tidigare försörjdes genom a-kassa och sjukförsäkring har kommit till socialtjänsten.

Nu föreslår regeringen att det ska utredas om man kan ställa ytterligare krav på de arbetslösa inom socialtjänsten. Man skulle då ställa lika höga krav på dem som på arbetslösa inom Arbetsförmedlingen som har a-kassa.

Jag undrar: Är det inte bättre att gå åt det andra hållet, det vill säga återupprätta a-kassan och se till att de arbetslösa är på Arbetsförmedlingen?

Anf. 52 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar för frågan.

Vi lever i en situation där människor till viss del är beroende av ekonomiskt försörjningsstöd, också i vårt land. Ändå ser vi en utveckling där mycket går åt rätt håll. 200 000 fler personer har i dag ett arbete än när vi tillträdde 2006, trots en långvarig ekonomisk lågkonjunktur som har slagit hårt i hela Europa. Vi är tillsammans med Luxemburg det enda land där andelen fattiga minskar. Det är glädjande, men fortsatt kvarstår problematiken för många människor att få ett arbete.

Att det finns ett likvärdigt sätt att se på hur vi registrerar och uppmuntrar arbete inom olika försäkringssystem ser regeringen på som en viktig åtgärd. Människor ska få hjälp och stöd.

En annan åtgärd som vi genomför vid sidan av det Hillevi Larsson nämnde är att ge möjlighet att gå in på en tillfällig anställning, tjäna lite grann och samtidigt behålla försörjningsstödet.

Anf. 53 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Enligt en undersökning är det redan så att bara var fjärde som jobbar inom socialtjänsten upplever att de kan leva upp till socialtjänstlagens intentioner, och bara fyra av tio anser att rättssäkerhet och kvalitet kan upprätthållas.

Det finns nu en stor oro bland dem som jobbar på socialtjänsten och deras fackliga organisationer för att det kommer att bli ännu tuffare

framöver om man ska få ett fullständigt ansvar för att dessutom sätta folk i arbete och göra sjuka människor friska. Egentligen borde man jobba med dem som har sociala problem, och det är också det som socialtjänsthandläggare är utbildade för. De upplever att det är ett problem att de inte har utbildning och resurser för att klara uppdraget.

Är det inte bättre att Arbetsförmedlingen gör detta, för det är ju det som de är utbildade för?

Anf. 54 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Socialtjänstlagen är inte fritt valt arbete – inte för någon kommun. Socialtjänstlagen måste följas av alla kommuner. Det är väldigt viktigt att påpeka det.

Jag skulle vilja uppmana de socialtjänstarbetare som säger att de inte kan fullfölja lagens intentioner att ljudligt ge det till känna i respektive kommun. Kommunerna har ju ett ansvar för att se till att medborgarna skyddas genom den lagstiftning som vi har lagt fast och som vi till stora delar är överens om.

Vi vet också vad som är det viktigaste sättet att bryta utanförskapet. Att gå från att ha ett ekonomiskt försörjningsstöd till att få ett arbete är det allra bästa sättet att få en säkrare ekonomisk trygghet. Vi vill naturligtvis med våra försäkringssystem bidra till att ge detta stöd till alla människor.

Då blir det mycket konstigt om vi har olika sätt att se på detta i våra olika försäkringssystem. Det är grunden för att vi vill ge detta stöd och denna hjälp också inom ramen för socialtjänstlagen.

Flygvapnets reservdelsförsörjning

Anf. 55 EVA SONIDSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till försvarsministern.

De senaste dagarna har vi via medierna fått reda på att många JAS-plan kommer att stå stilla på marken i väntan på reservdelar. Det är en brist som på sikt kommer att påverka den personal som ska flyga dessa plan.

Det finns en oro, när vi ser utvecklingen i vårt närområde i Ryssland och i Ukraina, för att vi inte har den beredskap som är nödvändig för framtiden.

Därför vill jag fråga ministern vilka åtgärder som hon har vidtagit för att trygga framtiden för Flygvapnet och specifikt JAS-systemets materielförsörjning.

Anf. 56 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Jag tackar för frågan som är viktig och angelägen. Det är en fråga som jag har uppmärksammat, inte minst i mitt tal i Sälen på Folk och Försvars rikskonferens. Det är en fråga som vi har följt under de senaste åren.

Vad som är viktigt när vi skaffar avancerade plattformar, som JAS-systemet är, är att vi har personal som kan flyga JAS och att vi inte har administrativa hinder eller bekymmer med reservdelsförsörjning så att

planen inte kommer upp i luften. När vi satsar på avancerade materielsystem ska de naturligtvis också kunna försörjas.

Försvarsmakten har beskrivit hur man arbetar för att komma till rätta med detta. Det finns svar i form av införande av nya system. Men jag har varit mycket tydlig med att vi ska ha ett flygtidsuttag som når upp till de mål som vi sätter för att kunna upprätthålla både incidentberedskapen och övningsverksamheten.

Anf. 57 EVA SONIDSSON (S):

Herr talman! I Luleå har man tagit bort 35 procent av JAS-planen, vilket påverkar de flygtimmar som krävs för att upprätthålla kompetensen för att ha incidentberedskap.

I Försvarsmaktens årsredovisning kan vi utläsa att man i Sverige flyger hälften så många timmar med sina JAS-plan än vad man gör i till exempel Ungern med sina JAS-plan. Risken är att vi i framtiden inte kan använda dessa plan till det som de är avsedda för, nämligen jakt, attack och spaning, när personalen inte får ihop tillräckligt med flygtimmar. Hur ser ministern på det?

Anf. 58 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Flygstridsförmågan är av avgörande betydelse för Sverige och Sveriges försvar. Vi har också mycket tydligt visat hur vi vill lösa detta i framtiden med de anskaffningsbeslut som vi har fått riksdagens bemyndigande att göra när det gäller nästa generations stridsflygplan. Men det gäller att hela kedjan med personalförsörjning i fråga om förare, tekniker och annan underhållspersonal fungerar, så att de flygplan som vi behöver kan vara i luften och flyga för att kompetensen ska kunna upprätthållas och vidareutvecklas och för att piloter ska kunna utbildas, men självklart också för att incidentberedskapen ska kunna upprätthållas.

Det som Försvarsmakten säger är att man har kunnat upprätthålla den beredskap som riksdag och regering ställer krav på. Men det är inte tillfredsställande att flygtidsuttaget påverkas av att man inte får reservdelar eller utbytesenheter i tid. Dessa krav kommer vi att fortsätta att ställa på Försvarsmakten och på FMV.

Utvecklingen inom mobiltelefoni och bredband

Anf. 59 GÖRAN LINDELL (C):

Herr talman! För den som följer utvecklingen inom mobiltelefoni och mobilt bredband har frågan om att ge branschen möjligheter till tillträde till lägre frekvensband varit av intresse under en längre tid. Därför var det naturligtvis intressant när regeringen för några veckor sedan presenterade det så kallade 700-bandet som ska bli tillgängligt även för mobiltelefonin.

Min fråga till it-minister Anna-Karin Hatt är: Hur ser regeringen på vad detta i praktiken innebär för oss som utnyttjar mobiltelefoni och bredband, och när kommer eventuella fördelar med detta beslut att komma oss till godo?

Anf. 60 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Jag tackar för en mycket angelägen fråga.

Vi svenskar är ett teknikälskande folk. Många tar till sig den moderna tekniken mycket snabbt, och vi märker att inte minst den mobila tekniken är någonting som många vill använda ofta, också när man är på resande fot.

Just därför är det glädjande att den modernaste och snabbaste mobiltekniken 4G just nu byggs ut mycket snabbt på den svenska landsbygden. Förklaringen till att den gör det är att alliansregeringen 2007 öronmärkte det så kallade 800-bandet för mobilt bredband och mobiltelefoni.

För bara några veckor sedan fattade vi beslut om att öronmärka också det så kallade 700-bandet för mobilt bredband och mobiltelefoni. Vi är ett av de första länderna i världen som gör det just för att vi ska kunna fortsätta att bygga ut och se till att vi har bra kapacitet och bra täckning. Detta beslut kommer att innebära att vi från den 1 april 2017 har ännu bättre möjligheter att bygga ut mobiltelefonin. Men redan under vägen fram till dess görs det rekordinvesteringar av operatörerna i mobilnäten.

Anf. 61 GÖRAN LINDELL (C):

Herr talman! Jag tackar så långt för svaret. Samtidigt är det, som ministern nämnde, inte minst när det gäller våra möjligheter att förflytta oss geografiskt och mobilt, intressant med mobiltelefoni.

Det är förvisso bra att vi är i täten. Men det är också bra att vi får med oss omvärlden i utvecklingen av de nya telefonerna och så vidare om detta verkligen ska komma till nytta, om jag har förstått saken rätt.

Min följdfråga till it-ministern är: Vad händer, och hur ser möjligheterna ut att få med sig Europa och världen i stort när det gäller 700-bandet?

Anf. 62 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! När Sverige öronmärkte 800-bandet för mobiltelefoni var vi först i hela världen att göra det. Sedan dess har många länder i Europa följt i Sveriges spår. Jag tror att precis samma sak nu kommer att hända med 700-bandet. Sverige och Finland är de som är allra först ut med att öronmärka detta för mobiltelefoni. Fler länder i Europa och världen kommer att följa oss. När de gör det kommer också telefontillverkarna och de som tillverkar de läsplattor, surfplattor och datorer som vi vill använda att följa efter och utveckla så att det också finns telefoner och terminaler som kan använda dessa nya frekvensband så att det går att ringa och att det går att få snabbt mobilt bredband oavsett var man är. Vi vet att svenskarna vill det.

Vi är, som sagt, ett teknikälskande folk som älskar den moderna tekniken. Var och en av svenskarna som är med och gör det är också med och lägger grunden för att Sverige framöver kan vara en framstående it-nation.

Anf. 63 MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till justitieministern, som har varit justitieminister i nästan åtta år. Under den tiden har andelen brott som klaras upp minskat. Nu är det bara omkring 16 procent av de anmälda brotten som klaras upp.

När man talar med polisen förstår man en del av anledningarna till det. Polisorganisationen som sådan förefaller att bli ett krisområde.

De poliser som jag har talat med ger uttryck för att det finns ett mycket stort missnöje i poliskåren, både mot Rikspolisstyrelsen och mot regeringen. De säger att styrningen är dålig, att den kompetens som de har inte utnyttjas på rätt sätt, att det är lågt i tak och att intern kritik inte tillåts.

Min fråga till justitieministern är: När du nu efter åtta år ser att andelen brott som klaras upp faktiskt minskar, har du då någon teori om varför det är på det sättet? Varför klarar vi upp färre och färre brott som andel av de anmälda brotten?

Anf. 64 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Först och främst är det alldeles riktigt att andelen uppklarade brott minskar. Däremot ökar antalet anmälda brott, och vi klarar också upp fler brott i dag än tidigare, vilket är bra. Att fler brott anmäls är mycket viktigt inom vissa brottsområden. Det är bra att fler anmäler våld i nära relationer. Det tyder på att man har tilltro till rättssystemet och att man inte accepterar att bli slagen ens i nära relationer. Det är positivt.

Detta är en komplex materia. Det finns många skäl att fundera över hur vi ska få en ökning och ett bättre resultat vad gäller lagföring. Det pågår ett intensivt arbete inom polisen och inom andra områden för att komma fram till vad det kan bero på. I vissa sammanhang handlar det om att det inte längre är en person som slår en annan utan att det är mer komplicerade utredningar. På andra håll kan det vara så att man använder sig av it-system som gör att det blir komplicerat. Det kan också vara brott som sker i organiserad form i flera länder. Det finns alltså många svar att leta efter, och det gör vi också.

Anf. 65 MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Resultatet är ändå tydligt: Andelen brott som klaras upp minskar och har minskat under de här åtta åren. Det är inte bara polisen och allmänheten som ser det här och ser att regeringen har misslyckats i styrningen av en av sina faktiskt allra viktigaste myndigheter, utan det tycker till och med borgerliga politiker numera.

Justitieministern verkar väldigt nöjd med det hon har gjort, men jag var på en debatt i förra veckan med företrädare för alla de borgerliga partierna. De totalsågade den egna regeringens politik. Johan Pehrson, som företräder Folkpartiet, sade i debatten så här om resultatet av er politik: Det är katastrofdåligt. Vi utser rikspolischef och länspolismästare och styr genom regleringsbrev, och de förväntas utföra jobbet. Men vi har utsett fel personer och haft dålig styrning. Det är katastrofdåligt.

Så säger alltså Folkpartiets representant i debatten. Jag förstår att justitieministern tänker att man med sådana vänner inte behöver några fiender, men min fråga är ändå: Delar hon Folkpartiets uppfattning att resultatet av hennes åtta år som justitieminister är katastrofdåligt?

Anf. 66 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag delar inte uppfattningen som den är formulerad, men jag gillar Johan Pehrson. Han är nämligen väldigt rak.

Vi är missnöjda. Vi har höjt anslagen till rättsväsendet med över 10 miljarder kronor. Det är klart att man då förväntar sig bättre resultat i flera avseenden. Jag trodde dock att Morgan Johansson skulle applådera att det nu pågår en reformering av polisens organisation för att öka effektiviteten, efter att vi har tagit fram tillräckligt med underlag för att göra det.

Den viktiga saken, som inte lyfts fram av Socialdemokraterna, är dock att brottsligheten minskar. Brottsligheten i Sverige minskar, och tryggheten ökar. Vi har nationella trygghetsundersökningar, och vi har statistik som visar detta. Andelen uppklarade brott ökar däremot inte, och vi vill se bättre resultat. Men vi klarar upp fler brott, och antalet brott som begås minskar. Det är faktiskt inte helt oävet.

Nu är det dock så att den som blir utsatt för ett brott struntar i statistiken. Vartenda brottsoffer kan stå upp och säga: Jag kräver att man griper den som är skyldig och att det blir lagföring. Det är den kampen vi måste bedriva – inte fastna i statistik och bara titta på vissa siffror. Vi måste titta på helheten, Morgan Johansson.

Oseriösa aktörer i förskolan

Anf. 67 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! Skattemedel som är avsedda för våra barn hamnar i giviga personers fickor. Det är helt oacceptabelt. Personalen säger till, och ägaren vet – ändå kan detta ske. Det handlar om små barn som växer och som får dålig kost och omsorg i förskolan.

I Sverige har vi anmälningsplikt när vi misstänker att barn far illa, oavsett om det gäller en kommunal eller privat förskola. Här har personalen sagt till, och ägaren vet. Trots det ger han alltså direktiv till personalen att fortsätta – eller förändra till ännu sämre. Dessa oseriösa aktörer måste stoppas. Det handlar om våra barn och våra skattemedel. Min fråga till Birgitta Ohlsson är: Vad kommer regeringen att göra, och hur? Jag är nämligen övertygad om att det finns fler som hellre stoppar pengarna i egen ficka än ger dem till barnen.

Anf. 68 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Denna fråga tangerar ju – eller är smått identisk med – Patrik Björcks tidigare fråga om förskolan.

Jag vill upprepa att jag känner samma vrede som många här inne känner när våra barn far illa. Ingen vill skicka sin lilla son eller dotter till en förskola där man inte känner att barnet kan vara tryggt och ha tillgång till tillräckligt bra pedagogik och – framför allt – näringsriktig mat. Den vreden ska vi rikta mot de förskolor som missköter sig, oavsett om de är kommunala eller privata.

Återigen: Tillsynen är väldigt central här. Det är kommuners ansvar att ge tillstånd till en aktör som vill starta en förskola, men det är också deras ansvar att dra tillbaka tillståndet när förskolans ägare missköter verksamheten. Här har tillsynen uppenbarligen brustit väldigt mycket. Jag vill alltså återigen betona att det är tillsynen vi ska fokusera på och inte vem som driver förskolan. Det finns nämligen skandaler i kommunala förskolor, och det finns skandaler i kommunal äldreomsorg. Det finns skandaler runt om i vårt land, oavsett driftsätt.

Anf. 69 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! Min fråga till ministern var vad regeringen skulle göra. Kommunen har sitt ansvar, men regeringen har också ett ansvar.

I det här fallet handlar det om en ägare som borde veta att vi ställer höga krav på en förskola, och ändå har man inte uppfyllt dem. Ändå har man stoppat vinstpengarna i egen ficka i stället för att ge barnen riktig kost och en bra omsorg. När personal vittnar om detta och säger till görs ingen förändring, utan personalen tvingas sluta eftersom de inte hårdar ut. Då måste vi väl ändå ta det på allvar.

Det handlar om små barn som vi vuxna ska se till har det bra. Förskolan ska ge varje barn bra omsorg och en bra pedagogisk verksamhet, vilket ju gäller oavsett om det är i privat eller kommunal regi. Läroplanen för förskolan gäller även den privata förskolan.

Min fråga blir alltså återigen: Kommer regeringen att sätta stopp för alla de vinstdrivande företag som inte sköter sig?

Anf. 70 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Alla barn har rätt till en trygg och säker förskola av hög kvalitet, oavsett huvudman. Regeringen har också avsatt medel för att vässa inspektionen under de närmaste tre åren. Det handlar om att förstärka möjligheten till inspektion av förskolan när det gäller Skolinspektionens befogenheter.

Jag tror ändå att vi måste vara ödmjuka inför att en statlig inspektion aldrig kan lösa problemen i alla förskolor. Därför är det jätteviktigt att man inte heller tappar det lokala, kommunala perspektiv där huvudansvaret ligger. Jag tror att vi också måste tänka på att se till dialogen mellan såväl kommun och föräldrar som andra blir mycket bättre. Det som har skett i enskilda förskolor är, oavsett vem som har drivit dem, fullkomligt oacceptabelt. Inget barn ska behöva uppleva det.

Den militära närvaron på Gotland

Anf. 71 ANDERS ANDERSSON (KD):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till försvarsminister Karin Enström.

När jag och andra vaknade i morse kunde vi på *Ekot* lyssna till Natochefens allvarliga ord om det politiska, ekonomiska och militära läget i Europa och världen. Vi har följt den kris och den konflikt som finns mellan Ukraina och Ryssland. Vi är medvetna om att EU:s politiska ledning i form av statsministrar och utrikesministrar i dag träffas i Bryssel. Frågorna finns i var mans minne och samtalar omkring.

Själv bor jag i Kalmar län. Vi har Östersjön, som vi gläds åt och njuter av. Vi vet att det är en del av kontakten med övriga Europa. Mitt i Östersjön ligger Gotland. Där finns en diskussion som jag tycker är i viss mån berättigad, nämligen om oron över att vi har en bristande militär närvaro på denna ö.

Min fråga till försvarsministern är: Hur ser försvarsministern på behovet av att höja den militära närvaron på Gotland?

Anf. 72 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Ja, vi följer nu timme för timme läget i Ukraina och på Krim. Vi följer också Rysslands agerande.

Det Ryssland har gjort är oacceptabelt, och det kommer att ge konsekvenser för försvars- och säkerhetspolitisk utveckling inte bara i Europa utan självklart även i Sverige. Det förändrar säkerheten för Europa. Det förändrar också vår bild av Ryssland när landet på detta sätt, utan att lyssna till omvärlden, bryter mot internationell rätt och oprovocerat går in och helt enkelt tar över en del av Europa. Att man är beredd att med våld ändra Europas gränser är mycket allvarligt.

Jag har varit väldigt tydlig: Detta måste få konsekvenser för oss. Det första jag gjorde var att ge Försvarsberedningen ytterligare ett uppdrag – de ska få mer tid för den försvarspolitiska rapport de nu ska lämna, för de ska komplettera den med en säkerhetspolitisk bedömning av vad som har skett i Ukraina och vad det får för konsekvenser.

Anf. 73 ANDERS ANDERSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar försvarsministern för svaret. Jag uppskattar att regeringens företrädare är mycket tydliga, både i det här sammanhanget och tidigare, när det gäller beskedet gentemot Ryssland och om vad som nu händer i Europa.

Jag välkomnar också försvarsministerns besked när det gäller utredningen och att Försvarsberedningen får ett ytterligare uppdrag. Samtidigt är förhållandet det att vi har tolv stridsvagnar placerade på Gotland. Det upplever nog de flesta som en minimal och kanske även för liten styrka för att kunna vara något som är en del i det svenska försvaret. Min förhoppning är att vi i de diskussioner som kommer i beredningen och i regeringsarbetet på nytt ska kunna se att vi, som 2004, även på Gotland faktiskt har kapacitet att skydda oss som land. Det handlar också om att vara med och skydda våra grannar.

Anf. 74 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Den försvarsreform som nu genomförs är omfattande. Den syftar just till att vi ska ha användbara förband som har hög beredskap, är tillgängliga, har hög kvalitet och som självklart ska kunna användas på Gotland, runt Gotland och över Gotland.

Hela tanken med det arbete som nu görs är att vi ska stärka vår försvarsförmåga. Det är också därför som regeringen har höjt försvarsanslagen två år i rad. Vi är självklart beredda att ytterligare höja anslagen, och vi ser att det nog kan behövas.

Nu gäller det att analysera. Vad är det som har hänt, och vad ska vi dra för slutsatser? Det är i dag för tidigt att ge besked om exakt vilka konsekvenser det kommer att få på detaljutformningen av det framtida

Mobiltelefonin på landsbygden

Anf. 75 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Anna-Karin Hatt.

Det är väldigt stora problem att ringa med mobiltelefon särskilt på landsbygden. Om jag tar upp en sådan mobiltelefon som jag nu håller i min hand på landsbygden är det ofta inget streck, och det står: Ingen service. Ibland när det går att ringa blir det: Hallå, hallå, nu bryter det igen. Detta gäller på svensk landsbygd från Skåne i söder till Norrbotten i norr.

Vi har tagit upp den frågan vid många tillfällen under ett flertal år med statsrådet. Svaret har blivit: Det löser marknaden. Ibland har svaret blivit: Landsbygdsborna ringer för mycket. Ibland har det också blivit: De har fel telefoner. Men den senaste tiden har vi sett en liten omsvängning. Statsrådet börjar förstå problematiken.

Vi är glada att man nu är beredd att öppna 700-nätet och att 900-nätet ska omförhandlas. Men kommer statsrådet att ställa krav på yttäckning så att det verkligen går att ringa på svensk landsbygd?

Anf. 76 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Svenskarna är ett teknikälskande folk, precis som jag svarade till Göran Lindell. Många svenskar har tagit till sig den mobila tekniken. Det märks i den diskussion som finns runt om i landet. Det märks när människor på landsbygden protesterar därför att de upplever att täckningskartorna inte stämmer med verkligheten. Det märks när människor i våra städer protesterar därför att de upplever att det mobila bredbandet ibland är som sirap för att kapaciteten inte är tillräckligt hög.

Det är precis därför som jag och regeringen har satt tummen i ögat på mobiloperatörerna, skärpt tonen och inte minst det senaste året givit ett antal uppdrag för att påskynda och underlätta utbyggnaden av mobilnäten. Det senaste beslutet vi fattade var just att öronmärka 700-bandet för mobiltelefoni så att vi kan fortsätta att bygga ut mobilnäten och operatörerna kan ha riktigt bra möjligheter att se till att fler delar av Sverige har tillgång till riktigt bra mobiltelefoni och mobilt bredband med höga hastigheter.

Anf. 77 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag tror inte att det räcker med att sätta tummen i ögat. Vi såg i går hur det fungerar inom barnomsorgen om man förlitar sig på marknadskrafterna, och vi har sett det inom äldreomsorgen.

Jag ska upprepa frågeställningen. Jag tycker att landsbygdens folk ska få ett besked. Det sitter säkert hundra tusen tv-tittare och ser på frågestunden.

Kommer statsrådet att säkerställa yttäckning så att landsbygdens folk kan ringa med mobiltelefoni? Kommer ni att säkerställa yttäckning i 700-bandet och 900-bandet?

Anf. 78 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Resultatet av att jag och regeringen har skärpt tonläget till operatörerna är att vi nu har tre mobiloperatörer som gör rekordinvesteringar i att bygga ut mobilnäten. De har alla tre förbundit sig att till 2015 respektive 2016 täcka in 90 procent av Sveriges yta med 3G.

Nu öronmärker regeringen 700-bandet för mobiltelefoni, vilket gör att de kommer att få ännu bättre möjligheter att snabbt bygga ut mobiltelefonin framöver. Huruvida just 700-bandet kommer att förses med yt-täckningskrav är någonting som vi nu kommer att be PTS att titta på.

Det vi behöver göra från nu fram till dess att vi har frigjort 700-bandet är att se till att vi ställer om de tv-sändningar som i dag använder det utrymmet. Det arbetet behöver inte minst SVT och TV4 göra. Samtidigt ska Post- och telestyrelsen förbereda den licenstilldelning som ska ske för 700-bandet.

Gör man bedömningen att det är lämpligt att ställa yttäckningskrav i just 700-bandet har PTS också det tydliga uppdraget och den tydliga möjligheten att göra det.

Stödet till familjehemsplacerade barn

Anf. 79 THOMAS FINNBORG (M):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Maria Larsson.

Alla barn och ungdomar och också familjehemsplacerade barn behöver en bra skolutbildning. Många studier om familjehemsplacerade barn har visat att de av olika anledningar ofta har sämre resultat i skolan än andra barn.

Läskunnighet och läsförståelse är två olika begrepp för det som är grunden till alla ämnen i skolan. Ett barn som inte läser har svårt att tillgodogöra sig utbildningen och gå vidare i systemet.

Min fråga till statsrådet är: Hur kan vi utveckla stödet till dessa barn?

Anf. 80 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Jag håller verkligen med frågeställaren om att skolan är en fantastiskt stark skyddsfaktor. Vi har tyvärr när det gäller omhändertagna barn inte bra statistik. Det har varit en angelägen fråga för regeringen att söka förbättringar i.

Det står tydligt uttryckt i socialtjänstlagen att man när samhället har omhändertagit barn har att säkerställa att barnet eller den unge får en bra skolgång. Det vi har gjort är att låta Socialstyrelsen tillsammans med Skolverket ta fram en vägledning för socialnämnderna för hur de kan arbeta med barn som är familjehemsplacerade när det gäller deras skolgång och hälsa.

Den metodutveckling som sker visar på positiva exempel. Det finns en metod som heter Skolfam som har använts i några kommuner. Vi siktar nu på att nationellt samordna det och också sprida det till fler kommuner i landet.

Det är en mycket angelägen fråga. Dessa barn förtjänar en fullföljd skolgång.

Anf. 81 THOMAS FINNBORG (M):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Statsrådet nämnde hälsa. Hur ska man kunna koppla på stödet till hälsa? Vi vet att många barn har psykiska och fysiska störningar som ofta följer dem hela livet när det har varit sämre placeringar.

Anf. 82 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Det är viktigt att jobba förebyggande. Därför har vi haft ett stort arbete med att utveckla föräldrastöd. Kan man ge stöd åt föräldrar och barn i familjer som har det lite trassligt och undvika ett omhändertagande är det en stor vinst.

När ett omhändertagande ändå måste ske har vi skärpt socialtjänstlagen och sett till att familjehem ska ha utbildning. Man ska ha ett kontrakt skrivet om vem som tar ansvar för vad. Behövs insatser från barnpsykiatri ska det anges vem som ska stå för de kontakterna. Det tror jag skapar en trygghet åt familjehemmen, och det är en väldigt viktig del.

Dessutom förser vi varje barn med en egen socialsekreterare som just har till uppgift att följa barnets skolgång och hälsosituation och se till att nödvändiga kontakter tas. Det har skett ett stort förbättringsarbete. Jag hoppas att det också ska visa resultat framöver.

Polisens transporter av frihetsberövade

Anf. 83 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till justitieminister Beatrice Ask.

Det har gått tre år sedan utredningen om transporter av frihetsberövade överlämnades till statsrådet. För ett år sedan hade justitieministern och jag en interpellationsdebatt. Ministern sade då att betänkandet, Statskontorets konsekvensanalyser och remissvaren bereddes i Regeringskansliet.

Nu har det gått ett år. Fortfarande går en hel del av polisens resurser till att utföra handräckningar och transporter som borde kunna utföras av andra. Vi kunde läsa i medier i veckan att antalet handräckningar ökar ytterligare. I den tillsynsrapport som kom 2013 menar man att det är 23 000 handräckningar årligen, och 2010–2012 har de ökat med 14 procent.

Det är viktigt att polisen utför de uppdrag som är farliga. Ändå blir min fråga: Kommer regeringen att komma med något förslag till förändringar när det gäller transporter av frihetsberövade?

Anf. 84 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Det är ett jättelikt och växande problem inte bara när det gäller handräckning utan också när det gäller efterfrågan på polisinsatser som finns inte minst från akutmottagningar och annat. Det är ett stort problem. Vi har inte löst frågan än.

Vi arbetar intensivt för att se vad man kan göra. Med de problem som finns är polisen så här långt den enda institution som man kan begära den här hjälpen av.

Det krävs ganska stora insatser för att avlasta polisen detta uppdrag. Det är inte heller så att frivilliga räcker upp handen, om man får uttrycka det så, för att leta efter lösningar och sätt att ta sig an detta.

Däremot har Kriminalvården i sin transporttjänst en hel del kompetens där en del av transportverksamheten möjligen skulle kunna hanteras på ett annat sätt.

Det finns utredningsunderlag och lösningar att söka, men vi är inte färdiga med förslag ännu. Jag vågar inte lova konkreta resultat, åtminstone inte i det korta perspektivet.

Anf. 85 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag får tacka statsrådet Birgitta Ohlsson, justitieminister Beatrice Ask, statsråden Maria Larsson och Anna-Karin Hatt samt försvarsmi-
nister Karin Enström för dagens frågestund, som jag härmed förklarar avslutad.

7 § (forts. från 5 §) Författningsfrågor (forts. KU18)

Anf. 86 JONAS ÅKERLUND (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till vår reservation som gäller punkten om karantänsregler för politiker och höga statstjänstemän.

Goda relationer och samarbeten mellan näringslivet och den politiska sfären är någonting som vi i grunden betraktar som konstruktivt. Men det finns situationer där en alltför nära relation kan medföra att allmänintresset kan komma i kläm. En majoritet av OECD-länderna har någon form av karantänsregler för politiker och höga statstjänstemän. I Sverige är området, med undantag för Riksbanken, i det närmaste oreglerat. Frågan om någon form av karantänsregler för politiker och höga statstjänstemän bör därför utredas.

I grunden handlar det om en ganska allvarlig förtroendefråga. Vi bör ha ett regelverk som gör att allmänheten egentligen aldrig ska behöva fråga sig: Vems ärenden går du i dag?

Anf. 87 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Herr talman! Vänsterpartiet har tre reservationer i betänkandet. Den första handlar om ansvaret för penningpolitiken och tillsättningen av ledamöter i Riksbankens direktion. Vår uppfattning är att tillsättandet av ledamöter i direktionen bör kunna ske på ett betydligt öppnare sätt än i dag och med större insyn i hela processen.

Vi tycker också att riksdagen bör utforma de mer exakta målen för penningpolitiken. Det operativa ansvaret för penningpolitiken ligger på Riksbankens direktion. Ledamöterna där får inte ta emot instruktioner gällande penningpolitiska uppgifter. Vänsterpartiets uppfattning är att riksdagen bör utforma de mer exakta målen för penningpolitiken och att Riksbanken utifrån dessa mål ska utforma den löpande penningpolitiken.

Vi har också en reservation som handlar om karantänsregler. Självklart bör personer som avslutar politiska uppdrag återgå till ordinarie arbetsmarknad så snart som möjligt. Men ibland kan det finnas risk för en intressekonflikt, och det finns fortfarande inga särskilda regler och

rutiner gällande de situationerna. Vänsterpartiet menar att regeringen bör utreda frågan om karantänsregler för statsråd och höga statstjänstemän.

Vänsterpartiets tredje reservation i betänkandet handlar om behovet av skydd för vår gemensamma egendom. I svensk grundlag finns ett uttalat starkt skydd för privat egendom, men skyddet för det vi äger tillsammans är betydligt svagare. Det är ett problem att tillgångar som har byggts upp under mycket lång tid för det gemensamma bästa kan säljas ut med ett enkelt beslut med en rösts övervikt. Visserligen ska gemensam egendom inte få säljas till underpriser, men det har ändå skett. Det har då också ibland konstaterats att det har varit felaktiga utförsäljningar.

Politiska majoriteter kan skifta, och beslut kan ändras efter nästa val. Problemet med den här formen av beslut är att när något väl är sålt går det inte att köpa tillbaka. Andra saker kan man ändra under nästa mandatperiod. Egendom som har byggts upp under mycket lång tid och som sedan säljs finns det inte en chans att få tillbaka efter ett val med en ny majoritet.

Det är inte rimligt att det ska vara möjligt att fatta denna typ av beslut med enkel majoritet. Vi har i vissa sammanhang regelverk som gör att beslut ska vara lite svårare att fatta, till exempel när vi överlämnar makt till en annan beslutsfattare. Det gäller i EU-ärenden, exempelvis.

Vår uppfattning är att det bör krävas kvalificerad majoritet eller två beslut med val emellan vid försäljning av gemensam egendom över ett visst belopp.

Självklart står jag bakom alla tre reservationerna, men för att vinna tid vid voteringen yrkar jag bifall endast till reservationen om grundlagskydd av gemensam egendom, det vill säga reservation nr 7.

Anf. 88 BJÖRN VON SYDOW (S):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Beträffande den del som gäller Riksbanken, kronan och eurofrågan vill jag ändå säga att det egentligen sedan vår anslutning till EU är klart att en sådan central fråga som en eventuell övergång till euron ska föregås av en folkomröstning. Det kommer att bli en folkomröstning om detta någon gång i framtiden därest det skulle bli aktuellt. Någon möjlighet att, som Peter Eriksson sade, snabbt övergå finns inte.

Herr talman! När det gäller karantänsreglerna refererar vi från utskottet till det förhållande att utskottet uttalar sig minst två gånger i sak bejakande till problemställningen. Men slutsatsen har både under mandatperioden 2002–2006 och under perioden 2006–2010 varit att det är upp till regeringen att överväga en reglering.

Man kan säga att det finns en möjlighet för vilken regering vi än har att anta regler som naturligtvis ska göras tydliga för riksdag och allmänhet men som ändå kan innehålla vissa variationer. Det är ett önskemål att det skulle kunna vara möjligt för en regering att vara tydligare. Men positionen från riksdagen är – och jag menar bör förbli – att det kan vara upp till de skiftande regeringar vi har att lägga fast olika regelverk i sammanhanget.

Herr talman! Jag vill också ta upp Mia Sydow Möllebys sista del, den som har att göra med offentlig äganderätt. Tankegången är att vi skulle ha grundlagsregleringar, kvalificerad majoritet eller den vanliga grundlagsändringen för att kunna sälja egendom. Det har funnits sådana tankar

på många håll efter det – låt oss säga – ganska tveksamma förlopp som har varit. Men jag vill ta upp en fråga.

Om man nu skulle vilja göra det när det gäller försäljning, kunde man tänka sig att resonera kring att vi borde ha ett kvalificerat förfarande också för att köpa egendomar? Skulle det offentliga ha särskilda regler för att köpa till exempel fast egendom eller finansiella tillgångar med, kan vi säga, samma förhållningssätt från dem som inte vill ha ett stort eller ökande offentligt ägande? Nej, det här ska vara någonting som i så fall ska underställas folket i val i den meningen att det på något sätt förs upp på dagordningen inför ett kommande val.

Jag tycker inte att den tankegången låter övertygande, och det gör att jag faktiskt heller inte tycker att tankegången som Mia Sydow Mölleby företräder, nämligen att man ska lägga en sådan här restriktion över försäljningar, är rimlig. Vi har systemet att misstag eller misslyckanden kommer till allmänhetens och offentlighetens kännedom. Det har till exempel vad gäller Stockholms kommun inneburit att den nuvarande, moderatdominerade ledningen i kommunen har satt stopp för försäljning och privatisering av många vård- och omsorgsföretag därför att väljarna uppenbarligen var emot det.

Jag tror att det klokaste är att låta det vanliga politiska ansvarsutkrävandet och demokratin fälla utslaget. Folket tar i val ställning till misslyckade försäljningar men också lyckade eller misslyckade inköp.

Anf. 89 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik:

Herr talman! Visst kan man diskutera hur vi gör när vi köper in saker till det gemensamma för gemensamma pengar. En skillnad mellan att köpa och att sälja är ju att om man köper in någonting kan man oftast sälja det senare. Men en verksamhet som har byggts upp under en mycket lång tid – och som man har tyckt är viktig att äga tillsammans – kan säljas ut med bara en rösts övervikt, och det är ett beslut som inte går att åtgärda efteråt.

Vi kan se på stora infrastruktursystem som vi har haft i landet och som har byggts för det gemensamma bästa och som sedan bara har sålts ut. Det är en skillnad mellan att köpa och att sälja, tycker jag, på det sättet att en lång process får ett abrupt slut. Den skillnaden kan väl även Björn von Sydow se?

Anf. 90 BJÖRN VON SYDOW (S) replik:

Herr talman! Ja, jag kan se att det kan upplevas på det sättet. Men pekar inte det egentligen på att priserna har varit felaktiga? Att man kan sälja med en rösts övervikt och att samhället, staten eller någon annan sedan gör en stor förlust som det är svårt att återta pekar på fel prissättning. Här har det offentliga mycket att lära, det vill jag säga.

Vi har offentliga tillgångar som vi har köpt och som blir värdefulla. Ska vi sälja dem är det en sak. Vi kan köpa in till felaktiga priser och därmed också få svårt att sälja dem. Jag tycker att svaret på Mia Sydow Möllebys fråga här är att vi har anledning att vara självkritiska när det gäller prisberäkningar vid både köp och försäljningar.

Vi har mycket att lära oss där, men jag tycker nog att den offentliga kontrollen fungerar genom medierna. Det kommer fram, och medborgarna blir upprörda över den typ av förhållanden som till exempel har rått

under den moderatdominerade regimen i Stockholms stad. Alltså sätter man stopp där. Man vågar inte möta väljarna med den politiken fortgående, utan man försöker hitta en annan form.

Jag vidhåller att det är tänkvärt att argumentera på det sätt som jag har försökt att tillåta mig, nämligen att göra en parallell med inköp.

Prot. 2013/14:87
20 mars

Författningsfrågor

Anf. 91 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik:

Herr talman! Det kan absolut vara så att prissättningen är fel, och det är ett problem i sig. Men även när det gäller saker som säljs till rätt pris kan man efter en försäljning upptäcka att man inte skulle ha velat göra det, och det är fortfarande omöjligt att köpa tillbaka det som man har sålt. Problemet när man säljer är att om man ångrar sig krävs det att den som har köpt vill sälja igen.

Många stora offentliga infrastruktursystem som järnvägsnät och telefonsystem äger vi fortfarande gemensamt. Det kan absolut vara till rätt pris som man säljer ett sådant, men det kan ändå vara något som man vill åtgärda senare, och då finns det inte möjlighet att köpa tillbaka det. När man har byggt upp det har man köpt stegvis under flera år. Vi har ett sådant system att när det gäller statligt ägande kan man inte göra på det sättet när man köper. Det är inte alls lika enkelt att köpa tillbaka som att sälja något som man har köpt och sedan ångrar. Det blir helt olika effekter i de besluten.

Jag undrar om det inte skulle vara möjligt att vi tittar vidare på frågan och att även Björn von Sydow kunde tycka att det är en poäng att borra lite mer i det här med att man snabbt och lätt säljer ut gemensamma saker.

Anf. 92 BJÖRN VON SYDOW (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att vi ska fortsätta att ha en offentlig diskussion. Men det jag saknar i motionen och i reservationen, som är ganska detaljerade från Mia Sydow Möllebys sida när det gäller försäljningsproblem, är att det inte finns någon referens till det motsatta, nämligen frågan: Vad ska det offentliga ha för regler när man vill och behöver köpa? Ska det då vara ett annat regelverk? Visst, man kan sälja någonting som har byggts upp länge. Man kan sälja det till ett pris som verkligen inte upplevs som bra, och det blir, som Mia Sydow Mölleby säger, omöjligt att köpa tillbaka. Det är inte säkert att det är omöjligt, utan det är en fråga om pris på nytt om man verkligen skulle vilja.

Hur är det när staten köper? Det kan ju ha varit ett privat företagande som har byggts upp under lång tid och som har skötts korrekt men som har hamnat i stora svårigheter. Det behöver göras en snabb affär, och det är lämpligt att staten gör det – ska det då inte vara möjligt för staten att göra det på det nuvarande sättet? Jag tycker att det ska vara det, men jag måste be att få ställa frågan om logiken i den argumentation och de tankegångar som Mia Sydow Mölleby och Vänsterpartiet har här.

Vi är alla upprörda över misstag och felaktigheter, men vi bör tänka på konsekvenserna av att införa ett sådant här regelsystem endast på säljsidan för offentlig egendom.

Anf. 93 SEDAT DOGRU (M):

Herr talman! Vi debatterar konstitutionsutskottets betänkande som behandlar motioner som rör författningsfrågor. Vi har hört föregående talare tala varmt för sina reservationer. Jag kommer att beröra några motioner som jag tycker är intressanta.

Karantänsregler för politiker och höga statstjänstemän är en ständigt återkommande fråga och har behandlas av utskottet om inte varje så vartannat år. I betänkandet hänvisas till en ESO-rapport om när politiker och tjänstemän byter sida, och det har ställts en interpellation i frågan. Å ena sidan har det i både rapporten och utskottets tidigare ställningstaganden funnits resonemang kring karantänstider på ett år för statsråd, statssekreterare och generaldirektörer. Å andra sidan har vi gällande lagar och regler om hur insiderinformation, jäv, tystnadsplikt och bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen ska hanteras.

Jag anser, liksom beträffande de tidigare ställningstagandena, att varken regeringen eller riksdagen bör ta något initiativ i den här frågan och att nuvarande ordning fungerar tillfredsställande. Det är också utskottets mening.

När det gäller frågan om Riksrevisionen och dess uppgifter tycker jag liksom utskottet att den finns till för att granska den statliga verksamheten. Att börja klampa in på kommunal mark är fel, då det i dag finns möjligheter för laglighetsprövning enligt kommunallagen och även justitieombudsmännen har ett tillsynsansvar. Om vi ska låta Riksrevisionen agera på begäran av kommunerna tycker jag att vi blandar äpplen med päron. Enligt grundlagen ska Riksrevisionen självständigt besluta om vad de ska granska med stöd i bestämmelser som finns i lag. Det är att granska statens verksamheter.

Kommunerna har stort självbestämmande. Vi har principen, och en god tradition, om kommunalt självstyre. Kommunerna har revisorer som med stöd i kommunallagen kan agera effektivt. Det är min egen erfarenhet då jag varit kommunalpolitiskt aktiv i 16 år.

Den offentliga äganderätten är intressant. Här håller jag med Björn von Sydow – vi är inne på samma resonemang. Vänsterpartiet menar att det ska krävas kvalificerad majoritet alternativt två likalydande beslut med mellanliggande val vid försäljning av gemensamt ägd egendom. Då borde rimligtvis också det omvända gälla, alltså att samma principer ska gälla när man förvärvar egendom till det allmänna. Det tycker jag inte håller. Grundlagsutredningen berörde inte denna fråga om den offentliga äganderätten, vilket jag tycker var klokt. Den ordning vi har i dag är bra. Partierna har full frihet, till exempel i samband med val, att uppmärksamma medborgarna på detta och göra det till en valfråga. Mer demokratiskt än så kan det inte bli.

Avslutningsvis vill jag nämna att jag håller med utrikesutskottet och konstitutionsutskottet i fråga om Europaparlamentets säte. Parlamentet bör lokaliseras till *en* ort, Bryssel. Vi måste få slut på flyttcirkusen, då den är kostsam och otidsenlig. Den är heller inte miljövänlig.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 26 mars.)

Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU23
Tryck- och yttrandefrihetsfrågor
föredrogs.

*Tryck- och yttrande-
frihetsfrågor*

Anf. 94 PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Vi debatterar nu ett betänkande från konstitutionsutskottet som handlar om tryck- och yttrandefrihetsfrågor. I betänkandet behandlas ett antal motioner från allmänna motionstiden. Vi är överens i de allra flesta frågor, men vi har några reservationer från Miljöpartiet, sådana som jag skrivit under. I de fallen tycker jag att ett annat ställningstagande hade varit bättre.

En fråga handlar om meddelandeskyddet. Jag återkommer till det lite mer utförligt senare. En annan handlar om att stärka skyddet för hets mot transpersoner.

En tredje handlar om att vi behöver en bättre och skarpare lagstiftning när det gäller kränkningar på internet. En sådan diskussion har varit uppe allt oftare de senaste åren. Det finns en del idéer och förslag från regeringens sida, men jag tycker att det skulle behövas fler. Det är en allvarlig fråga. Det är inte okej att vi i så stor utsträckning som trots allt är fallet accepterar kränkande uttalanden bara för att det sker på internet, uttalanden som i andra sammanhang vore förfärliga och helt orimliga.

Vi har även en reservation om mediekoncentrationen. Det är en intressant fråga. Många upplever att vi i dag har ett enormt utbud och stora möjligheter att uttrycka oss och säga vad vi vill, bland annat på internet. Det har inte alls funnits i samma utsträckning tidigare. Samtidigt ska man vara medveten om att i de offentliga medier som är mer kvalificerade, såsom tidningar, minskar ofta utrymmet. Mediebranschen är i många avseenden i kris. De offentliga tidningarna har stora problem med sina intäkter, och den kvalificerade journalistiken minskar i omfattning.

Jag tycker att hela medieområdet skulle behöva ses över. Vad är egentligen den gemensamma politik som bör finnas på det här området? Vad har staten för ansvar för att det finns en kvalificerad diskussion, debatt, opinionsbildning i samhället när mediasituationen i grunden förändrats så mycket som den gjort de senaste åren? Det är ingenting som har utretts ordentligt. Därför tycker jag att vi borde göra en mer grundläggande och långsiktig översyn av området för att kunna sätta in den nya mediasituationen i samhällsdebatten och se vad som är den statliga politiken.

Låt mig säga lite grann om meddelarskyddet. Det är ett område där vi i Sverige har en i grunden hyggligt bra politik. I den offentliga sektorn har människor skydd för att bland annat meddela medier om de upplever att saker och ting inte går till så som de borde. Det är i grunden bra och viktigt. Vi har en bättre lagstiftning än många andra länder på det sättet. Men det har skett en stor förändring. Allt fler verksamheter med offentlig finansiering bedrivs av privata aktörer. Det har i praktiken gjort att området för meddelarskydd krymper. Ska vi bry oss om det? Ja, från konstitutionsutskottets sida tyckte vi det. År 2012 tog vi ställning, enhälligt, för att det måste till en ändring, att det viktiga meddelarskyddet borde om-

fatta även dem som är privatanställda men i verksamheter som finansieras av det offentliga.

Det dröjde lite grann, men för inte så länge sedan kom, efter vårt beslut i riksdagen, en utredning från regeringen. Där föreslås att även vård, skola och omsorg ska omfattas av meddelarskyddet. Regeringen har ännu inte lagt fram någon proposition, men det finns alltså en utredning på området. Jag måste säga att det är ett stort steg framåt. Det är en mycket viktig åtgärd ifall ändringen genomförs.

Men det räcker inte riktigt. Det finns kvar viktiga områden som inte ingår men som borde göra det. Det gäller till exempel kollektivtrafiken med busschaufförer och andra, infrastrukturen, offentliga byggen, vägar med mera. De borde rimligtvis också kunna ingå. Det kanske dessutom finns särskilda skäl inom de områdena, för vi vet att det ibland finns problem med korruption och sådant. Då kanske meddelarskyddet till och med är viktigare än på många andra områden.

Vi vill från Miljöpartiets sida genomföra de förslag som utredningen kommit med, men vi vill att även andra verksamheter som är offentligt finansierade och sker i privat regi ska ingå i meddelarskyddet. Dessutom borde vi ha en ordentlig lag som skyddar whistle-blowers i Sverige, vilket konstitutionsutskottet också har tagit ställning för och riksdagen beslutat om. Där har det ännu inte kommit någon utredning.

Jag yrkar bifall till reservation 1. I övrigt står jag bakom alla reservationer vi har, men jag tycker kanske inte att vi behöver votera om varje fråga.

Anf. 95 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Herr talman! De frågor som konstitutionsutskottet har behandlat i detta betänkande är på intet sätt nya, men jag har ändå valt att ta lite av kammarens tid i anspråk. Phia Andersson kommer att ta upp frågan om meddelarskyddet, så det berör jag inte i mitt anförande.

Den första fråga jag vill ta upp gäller hets mot transpersoner. Det är dags, herr talman, att även transpersoner skyddas av hatbrotts- och hetslagstiftningen. När den nya diskrimineringslagen trädde i kraft 2009 infördes även diskrimineringsförbud för könsöverskridande identitet eller uttryck, och det gäller alla samhällsområden.

Transpersoner är alltså skyddade mot diskriminering men inte mot hat- eller hetsbrott. Transpersoner har bättre juridiskt skydd mot hatbrott i 15 andra länder i Europa än i Sverige. Även Europarådet har för något år sedan rekommenderat sina medlemsländer att i sina lagar inkludera transpersoner när det gäller lagar om hets mot folkgrupp och straffskärpningsparagrafer vid hatbrott.

Vi hade uppe frågan i Yttrandefrihetskommittén. Men kommittén uppgav att man av tidsskäl inte kunde analysera en utvidgning av bestämmelsen djupare, utan man överlämnade en skrivelse till regeringen.

Justitieministern sade i ett frågesvar för ett år sedan att hon inlett ett arbete med att låta analysera hur strafflagstiftningen om hot och andra övergrepp skulle kunna ändras för att bättre än i dag träffa och motverka det som bör vara straffbart.

Nu anför utskottets majoritet att regeringen har för avsikt att tillsätta en ny utredning som ska få i uppdrag att utreda vissa av de övriga frågor som Yttrandefrihetskommittén har övervägt men som inte resulterat i

några förslag från regeringen. Frågan om hets mot transpersoner kan komma att tas upp i det sammanhanget. Men denna fråga övervägdes inte ens i Yttrandefrihetskommittén.

Herr talman! Att frågan *kan* komma att behandlas eller *kan* komma att tas upp har jag nu hört i över fem år. Är det inte dags att den kommer upp nu och att riksdagen ger regeringen till känna att det faktiskt är riksdagens mening att även transpersoner ska ha skydd mot hot och hets?

Herr talman! Kränkningar på internet kan aldrig var okej eller accepteras. Det är mycket allvarligt när någon utsätts för kränkningar, oavsett var de sker. Men det finns också en balans mellan skyddet för den personliga integriteten och den offentlighet som möjliggörs genom det grundlagsskydd som TF och YGL ger för medier som sökt och fått utgivningsbevis. När vi diskuterade detta i kommittén diskuterade vi kränkningar både inom och utanför det grundlagsskyddade systemet. Vi diskuterade också vikten av pressens egna etiska system.

När det gäller webbsajten Lexbase, ett fall som nyligen uppmärksammades, hände det som vi faktiskt diskuterade kunde och borde hända. Övriga granskande medier började kritiskt granska och analysera vad som fanns i databasen. De bakom databasen började krypa till korset och medgav vissa fel. De hade en del att rätta till. Webbhotellet reagerade, och sajten lades ned. Självsaneringen fungerade.

Herr talman! Det är mycket beklagligt att några personer blev felaktigt utpekade under den korta tid sajten var i bruk. Men att göra en grundlagsändring kan få stora konsekvenser för dem som vi vill ska granska, alltså för de grundlagsskyddade medierna. Däremot sade kommittén – och det håller vi fast vid – att man bör överväga fler åtgärder för de icke grundlagsskyddade medierna, för det är den delen av internet som står för de flesta kränkningarna, men någon annan förändring är vi i dag inte beredda att göra.

Den sista fråga i detta betänkande som jag vill beröra är frågan om mediekoncentrationen. Mediesituationen i landet har framtvingat en än större ägarkoncentration än det var då riksdagen biföll ett tillkännagivande om en översyn, som regeringen sedan avstod från att verkställa.

Det finns i dag bara tre ställen i landet där ortens dagstidningar har olika ägare. Situationen för landets tidningar och andra granskande medier har inte blivit bättre med den tekniska utvecklingen eller digitaliseringen. Och de sociala medierna kan på intet sätt ersätta det demokratiska uppdrag som de grundlagsskyddade medierna har. Behovet av en utredning som ser över hela mediesituationen i landet finns fortfarande.

Herr talman! Vi står bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande vill jag yrka bifall bara till reservation 2.

Anf. 96 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Herr talman! Vänsterpartiet står bakom fyra reservationer i det här betänkandet. Jag gör precis som Helene Petersson och Peter Eriksson. Jag yrkar bifall bara till en, för att vi inte ska behöva votera i onödan. Jag tänker yrka bifall till reservation nr 3, som handlar om kränkningar på internet. De övriga reservationerna står vi förstås bakom.

Tidigare har bland annat hets mot transpersoner, meddelarfriheten och mediekoncentrationen belysts. Jag tänker inte yttra något mer om

det. Vi är helt överens i de ställningstagandena med Socialdemokraterna och med Miljöpartiet.

Vad det gäller kränkningar på internet är det precis som Helene Petersson tidigare sade. Vi har haft en sajt som har lagt upp uppgifter om dömda brottslingar men även om personer som inte alls har varit dömda, eftersom man inte har haft någon större ordning och reda i det hela.

Den har stängts. Som jag uppfattat det har den inte stängs på grund av att de som stod bakom hemsidan var tveksamma till den, utan det var webbhotellet som helt enkelt stängde sidan. Det har framkommit att man har för avsikt att öppna den igen. Det har inte hänt än.

Det här är problematiskt. Det är ett uppenbart missbruk av grundlagsskydd som man har ägnat sig åt. Det är stor risk att det här fortsätter och också accelererar. Jag håller med om att det är ett jätteproblem om vi börjar inskränka mediernas möjligheter att granska. Därför har inte vi heller sagt att vi tycker att det här ska gå till på ett särskilt sätt. Men det är ett problem, och man bör titta vidare på det när det gäller det här sättet att väldigt tydligt missbruka de regelverk vi har för att kunna ha en öppenhet och granskning av makten.

Här hänger man ut enskilda individer på ett sätt som aldrig har varit avsett. Vi riskerar att i praktiken få ett system i landet med livstidsstraff för småbrott. En dömd person kan då heller aldrig ha avtjänat sina straff. Det här kan också utveckla sig till att gälla andra områden.

Hur ska man hitta den här balansgången? Det är jättesvårt. Jag tror att man måste titta vidare på frågan och se om man inte kan komma fram till någon form av lösning när det gäller hur man ska göra med det här användandet av grundlagsskyddet genom utgivningsbevis.

Jag vill också lyfta frågan om en nätombudsman. Kränkningar på internet i andra sammanhang är väldigt vanliga. De drabbar framför allt kvinnor. Det är unga kvinnor men också yrkesverksamma kvinnor. Debatten om näthatet har visat att kvinnor som yttrar sig offentligt – konstnärer och politiker – är extremt utsatta för ganska allvarliga övergrepp och övertramp.

Vår uppfattning är att det är alldeles för dåligt stöd till personer som blir utsatta för kränkningar på nätet och att det behöver åtgärdas. Där är det förstås viktigt, just vad gäller yngre personer, att stödet ska vara massivt. Det är också ett sätt att tala om att det faktiskt inte är okej att använda sig av övergrepp och sexism bara för att det är på nätet. Detta är något som samhället ser allvarligt på, och vi bör verkligen göra vad vi kan för att stödja dem som drabbas.

Därför yrkar jag bifall till reservation nr 3.

Anf. 97 CECILIA BRINCK (M):

Herr talman! I det här betänkandet behandlas motioner som spänner över ett stort område. En del av dem behandlar frågor som riksdagen tidigare har tagit ställning till, i vissa fall flera gånger. Därför har de behandlats i förenklad ordning.

Jag tänker uppehålla mig vid två av de många frågor som tas upp här. Den första av dem handlar om meddelarskydd för anställda i offentligt finansierad verksamhet. Här har utskottet vid tidigare tillfällen, till exempel våren 2012, uttalat sig positivt för en utvidgad lagstiftning om med-

delarskydd för anställda i offentligt finansierad verksamhet som utförs av privata utförare.

Sådan lagstiftning måste, menade utskottet då, bygga på principen att meddelarskyddet så långt det är möjligt ska vara detsamma som för offentliganställda. Yttrandefrihetskommittén, till vilken man då vände sig, ansåg sig inte ha möjlighet att inom ramen för de resurser de hade djupdyka i frågan. Därför har den senare utretts i särskild ordning, precis som utskottet föreslog våren 2012. Den utredningen lade fram sitt betänkande i december 2013, och den behandlas nu i gängse ordning i Regeringskansliet.

Vi tycker att det är rimligt att avvakta resultatet av den processen, till skillnad från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som dels väljer att slå in öppna dörrar genom att kräva att det som nu görs ska göras, dels väljer att gå ett steg till genom att kräva meddelarskydd även för andra privat utförda offentligt finansierade verksamheter än de som sker inom vård, skola och omsorg.

Frågan berörs i utredningen. Jag vill hastigt påminna om vad som sägs där. Utredningen kommer nämligen fram till att fördelarna med en sådan reglering i dagsläget inte uppväger nackdelarna. Genom att begränsa förstärkningen av meddelarskyddet till vård, skola och omsorg täcker man in huvuddelen av de arbetsuppdragstagare som det är mest angeläget att skydda. Samtidigt blir det mycket enklare att förutse effekterna av förstärkningen jämfört med om det förstärkta skyddet ska tillämpas i all verksamhet som på ett eller annat sätt är offentligt finansierad. Det följer av att offentligt finansierad verksamhet omfattar ett brett och svåröverskådligt spektrum av verksamheter och att det inte går att förutse vilka verksamheter det offentliga kan tänkas finansiera i framtiden.

Jag vill speciellt nämna att utredningen öppnar för att man i framtiden mycket väl kan återkomma i frågan. Ett exempel som har nämnts är att frågan skulle beröra anställda i företag som ägnar sig åt järnvägsunderhåll för en offentlig uppdragsgivares räkning. Det kan vid första påseendet te sig rimligt, men vid lite eftertanke inser man lätt vilka problem som skulle uppstå. Många privata företag tjänar pengar på att sälja varor och tjänster till den offentliga sektorn. Det är varor som alltså betalas med offentliga pengar. Hur ska avgränsningarna göras? Av vem?

Jag vill också ägna några ord åt frågan om ägarkoncentration i medierna. Det är en gammal kär vänsterfråga.

Det första jag vill påpeka är att det i praktiken – om vi med det menar innehållet i tidningen, det är huvudsakligen dagstidningar vi talar om – faktiskt spelar rätt liten roll vem som äger tidningen.

Svensk dagspress är full av exempel på detta. Antalet titlar är stort – extremt stort för ett land med en befolkning som vår – men antalet tidningsföretag är litet. Det här är delvis också en följd av de presstödsregler vi själva har utformat som har gynnat den typen av ägarkonstruktioner. Men i praktiken spelar det liten roll. Samma ägare ger ut tidningar med vitt skilda profiler och politiska inriktningar. Näraliggande exempel är Schibsted, som ger ut både Svenska Dagbladet och Aftonbladet. En koncern som jag själv har arbetat i, Gota Media, ger ut liberala, borgerliga och socialdemokratiska tidningar. De har inte påverkats i sin publicistiska gärning och sitt publicistiska innehåll av det faktum att de råkar ha samma ägare.

Om man anser att själva förekomsten av många titlar är av värde, att många tidningar är värdefulla – en viktig princip för utformningen av dagens presstödsregler – är ägarkoncentration inte bara oundviklig utan också nödvändig. Med tanke på dagspressens allt tuffare och hårdare ekonomiska villkor är det en inte alltför djärv gissning att ett rätt stort antal titlar redan hade försvunnit om det inte hade varit för att de backades upp av ägare med starka muskler.

Betydligt viktigare än fixeringen vid vem som äger är de villkor som vi politiker kan skapa för ägandet. Det är vi som har makten att skapa goda villkor för företag och företagande inom olika medier, för de stödssystem vi utformar, och vi har ansvaret för vilka konsekvenser stödssystemen har för konkurrensen på marknaden. Det är vårt ansvar, inte att reglera vem som får äga vad.

Därmed, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 98 PHIA ANDERSSON (S):

Herr talman! Meddelarskydd i offentligt finansierad verksamhet är en ständigt återkommande fråga. Under de snart åtta jag har suttit i riksdagen har det varit en fråga som vi socialdemokrater har drivit. Vårt parti har motionerat varje år i frågan.

Att frågan är ständigt aktuell beror kanske på den tidigare Caremas-kandalen. Den här gången är det en förskola. Vad hade det varit om det hade funnits ett meddelarskydd? Hade dessa saker uppdragats tidigare om ingen anställd hade kunnat utsättas för repressalier för att man säger ifrån?

I takt med att allt fler verksamheter i offentlig regi säljs ut till privata aktörer ökar behovet av kontroll och insyn när detta inte är lika självklart som i offentliga verksamheter. För anställda inom privat verksamhet som finansieras av offentliga medel finns det till exempel inget skydd mot att arbetsgivaren efterforskar vem som har lämnat uppgifter till medierna eller mot repressalier som kan drabba de anställda genom att de helt enkelt får sparken. Det är enligt vår mening helt oacceptabelt.

Det är riktigt att regeringen den 28 juni 2012 beslutade att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda frågan om ett stärkt meddelarskydd för privatanställda. Utredningen avgränsades till vård, skola och omsorg. Jag satt med i referensgruppen för utredningen. Jag vet hur avgränsningen såg ut.

Utredningen lämnade i november 2013 sitt betänkande *Stärkt meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet*. I utredningen läggs det fram förslag om ett stärkt meddelarskydd för anställda inom vård, skola och omsorg. Nu bereds utredningen i Regeringskansliet. Det är väl allas förhoppning att det ska komma en proposition i vår. Men det återstår att se.

Det förstärkta meddelarskyddet inom vård, skola och omsorg är ett steg i rätt riktning. Men det finns fler verksamheter. Exempelvis har nämnts de som kör bussar eller utför underhåll av bussar och tåg. Det är väl bra om de kan slå larm om att det finns brister i säkerheten utan att riskera anställningen.

Framöver är det också viktigt att statliga bolag får regler för meddelarskydd på samma sätt som kommunala bolag har. Regler för kommu-

nala bolag infördes den 1 juli 2006, men statliga bolag släpar fortfarande efter.

Enligt vår mening bör all offentlig verksamhet omfattas av meddelarskydd, inte bara inom vård, skola och omsorg, och även insynen i offentlig verksamhet i privat regi bör stärkas.

Herr talman! Jag vill med detta yrka bifall – precis som Miljöpartiet och Vänsterpartiet har gjort – till reservation 1 om meddelarskydd i offentligt finansierad privat verksamhet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 26 mars.)

9 § Arbetsmiljö

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2013/14:AU5
Arbetsmiljö
föredrogs.

Anf. 99 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Då har vi alltså mandatperiodens sista utskottsdebatt om arbetsmiljöfrågor före valet.

Man kan, om man så vill, försöka sig på en liten utvärdering av vad åtta års moderatledd arbetsmiljöpolitik har lett till. Man kan konstatera att Arbetslivsinstitutet, en av världens främsta, skingrades för vinden och lades ned. Arbetsmiljöverket åkte på kraftiga nedskärningar och hamnade under press. Det betyder att Arbetsmiljöverket måste minska antalet inspektörer, minska organisationen och därmed få mindre muskler att hantera de viktiga arbetsmiljöfrågorna.

Det har lett till att man får lägga ned distriktskontor, herr talman, och man får gå från att tidigare ha haft specialister inom olika områden till att ha generalister. En sak som inträffade och som lyfte arbetsmiljöfrågorna, herr talman, var när statsminister Reinfeldt gick ut och önskade att fler kunde jobba till 75 år. Det gav en skjuts framåt i arbetsmiljöfrågorna. Då uppstod en diskussion om hur vi ska göra för att fler ska kunna jobba till dagens pensionsålder enligt avtalet, 65 år.

Vi har sett och märker att det finns ett tryck från en konservativ EU-kommission. Där finns det en högnivågrupp, ledd av Stoiber, som har lagt fram 60 olika förslag i ett program som kallas för Refit som berör arbetsmiljöområdet. Man ska ha olika skyddsnivå på arbetsmiljöfrågorna beroende på företags storlek. Om det är 250 anställda eller färre klassas det som ett mindre företag. Då ska man tillämpa en viss typ av arbetsmiljölagstiftning. Är det större företag är det högre skyddsnivå. Ungefär 98–99 procent av de svenska företagen blir berörda.

Det är märkligt att moderata politiker i EU-parlamentet säger en sak men har en annan ton här hemma.

Det finns också förslag om gold-plating, det vill säga att om en medlemsstat i unionen väljer att ha regler för arbetsmiljö och arbetarskydd på högre skyddsnivå måste det motiveras inför kommissionen. Det tycker vi är en bakvänd ordning.

Prot. 2013/14:87
20 mars

*Tryck- och yttrande-
frihetsfrågor*

Arbetsmiljö

Vi har sett att sjukskrivningstalen har vänt och går åt fel håll och har gjort det under några år. Det handlar om psykosociala arbetsmiljöproblem som tornar upp sig. Det är mest kvinnor som drabbas.

Arbetsmiljöverket gjorde en undersökning om det systematiska arbetsmiljöarbetet, SAM, och kunde tyvärr konstatera att det fungerar otillfredsställande. Man skriver i rapporten att SAM, det systematiska arbetsmiljöarbetet, i mycket är en sidovagn, det vill säga att det har blivit en sak bredvid när det i själva verket är grunden för väldigt mycket av arbetsmiljöarbete på arbetsplatserna. Man säger att det är bristande motivation hos arbetsgivarna och att de inte följer upp resultatet, tyvärr.

Vi kan konstatera att det saknas skyddsombud på alltför många arbetsplatser runt om i landet. Vi vet samtidigt att för varje år som går förändras arbetsmarknaden. Ett växande problem är det Arbetsmiljöverket kallar för en grå sektor, som uppträder på allt fler ställen runt om i landet. Det är nya företag, det kan vara svenska företag eller utstationerade, som man egentligen har ganska dålig kontroll på, många av dem utanför det regelsystem som ska tillämpas på arbetsmiljöområdet. Vi vet att det är många som dumpar både anställdas villkor och priserna, och så konkurrerar man ut de seriösa företagare som har kollektivavtal och som följer arbetsmiljöreglerna.

Herr talman! Det finns väldigt många frågor som vi måste tackla och möta inom arbetslivet. Det som är gemensamt för oss alla här i riksdagen är att vi säger – åtminstone säger vi det i talarstolen – att alla ska ha en god arbetsmiljö. Jag vet att vi säger det allihop, men jag är starkt övertygad om att vi skiljer oss i synen.

Vi socialdemokrater har en högre ambitionsnivå än vad Moderaterna har. Vi har en mycket starkare vilja att försöka se till att vi får mer ordning och reda ute på arbetsmarknaden. Vi ser arbetslivets behov. När vi beskriver en verklighet kallar ni oss för svartmålare. När vi tar upp en diskussion om att det krävs nya verktyg så att vi kan nå längre ut, till kapilläerna, till alla företag i landet tycker ni att vi är tråkiga som beskriver situationen ur bara en sida. Men det finns en vilja och en drivkraft hos oss socialdemokrater att verkligen se till att vi kan få en bättre arbetsmiljö överallt i detta land.

Det viktigaste vi kan koppla in i arbetsmiljötänkandet är ordning och reda, och då menar vi att vi måste få en bättre kollektivavtalstäckning i alla branscher där det finns starka parter som tar ansvar och respekterar avtalet. Där vi ser att det finns kollektivavtal och starka fack med hög organisationsgrad och där det finns aktiva skyddsombud som samverkar med företagsledningarna prioriterar man arbetsmiljöfrågorna.

Alla skyddsombud och chefer måste få tillgång till arbetsmiljöutbildning av hög kvalitet. Det är en självklarhet för oss. Men där brister det också.

Vi vill ändra lex Laval så att vi kan ha svenska kollektivavtal över hela landet. Då följer arbetsmiljöarbetet med, och kontrollen och möjligheterna att nå fler företag ökar. Det är därför vi i betänkandet kräver att alla tillbud och olyckor ska rapporteras till Arbetsmiljöverket, oavsett vad det är för företag.

Så kan vi få till en bättre ordning. Kan vi i detta svep få konkurrensneutrala villkor inom åkerinäringen har vi vunnit mycket på arbetsmiljösidan. Vi vet att över hälften av alla långa transporter i Sverige i dag

utförs av utländska chaufförer, som vi vet har urusla villkor och arbetsmiljöer. Allting hänger ihop.

När vi pratar om bättre arbetsmiljö måste vi koppla in anställningsformerna. Det skriver Arbetsmiljöverket självt. Allt fler har osäkra eller korta anställningar. Det är ett stort arbetsmiljöproblem. Därför måste vi naturligtvis ta itu med detta. Jag vänder mig till er i regeringspartierna. Ni kan väl börja lyssna lite mer på oss. Vi måste stoppa möjligheterna för arbetsgivarna att stapla visstidsanställningar på varandra. Kritik kommer från EU-kommissionen och från de fackliga organisationerna, men ni struntar blankt i det.

En annan fråga som kan vara ny för denna kammare är att vi vill införa ett beställansvar för att säkerställa att man kan kräva god arbetsmiljö hos entreprenörföretagen. Det kan inte få vara så att man gör en jättebillig upphandling av en verksamhet som leder till usla villkor och dålig arbetsmiljö för dem som ska utföra arbetet och sedan bara låter det vara så.

Jag glömmer inte det kristdemokratiska landstingsråd som trädde fram här i Stockholm. Taxichaufförerna demonstrerade utanför därför att de hade förlorat upphandlingen. De hade bra villkor och en reglerad arbetsmiljö. Upphandlingen gick till oseriösa, varpå den berörde kristdemokraten svarade att han enbart ser till brukarna. Om det är dåliga villkor är det en affär mellan dem som kör bilarna och ägaren. Det visar bara på den dåliga respekt man har för kollektivavtalen hos regeringen.

Vi behöver öka anslagen till Arbetsmiljöverket. Det har vi sagt i många år här efter de stora neddragningar som gjorts. Vi behöver fler som kan inspektera. Vi behöver prioritera de nya arbetsmiljöproblem som dyker upp i det som kallas det moderna arbetslivet. Med det menar vi i första hand de psykosociala frågorna.

Vi behöver satsa på och samla forskningen, som är en grund i det hela – mer kunskap, bättre kunskaper, förslag till nya lösningar. Vi behöver satsa på forskningen om arbetsliv och arbetsmiljö och samla den så småningom i ett nationellt centrum.

Herr talman! Jag tycker att det är bra att Moderaterna har släppt sitt styvnackade motstånd mot vårt förslag om en nollvision mot dödsolyckor i arbetslivet. Det innebär att det blir ett tillkännagivande till regeringen om att ta ett initiativ till det som är så logiskt, att tillsammans med parterna påbörja ett arbete och utforma en nollvision. Det är en enkel fråga, och den förstår alla. Jag känner mig nöjd med det ställningstagande som Moderaterna och ni övriga har gjort.

Det är också bra att Moderaterna går med oss i fråga om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om hur mobbning och trakasserier i arbetslivet ska minska. Forskarna säger – och det vet ju ni som har varit på en del av dessa konferenser – att det är mellan 100 och 300 människor som begår självmord på grund av att de blir trakasserade på jobbet.

Det kan beskrivas i volym som att 5 procent av dem som finns på arbetsmarknaden dagligen känner sig kränkta i arbetslivet. Det är ungefär 250 000 människor, så det är ett jättestort problem. Det är bra att vi är överens om att tillsammans försöka hitta en lösning på det problemet.

Men som jag sade tidigare förstår jag inte riktigt varför ni inte vill vara med på att samla forskningen. Det är en bra idé, en socialdemokra-

tisk idé som vi delar med många andra partier efter det att ni slog sönder Arbetslivsinstitutet. Det var ett beklagligt beslut som ni då fattade.

Arbetsmarknadens parter ligger på. Svenskt Näringsliv skriver tillsammans med LO, TCO och Saco om detta, men det gör inte Moderaterna. Jag utgår ifrån att det är Moderaterna som styr regeringen, och jag utgår också ifrån att ni övriga finner er i det.

Frågan är hur man bäst kan hitta svaret på de riktigt svåra och långsiktiga frågorna om man inte ger forskningen större möjligheter. Det kan inte vara så att ni är helt nöjda med dagens läge. Att Arbetsmiljöverket har fått en liten slant för att genomföra en kunskapsinsamling räcker väl inte för att minska utslagningen i arbetslivet. Det löser väl inte problemet för alla dessa kvinnor som är tvungna att lämna arbetslivet i förtid på grund av belastningsskador och som har ett liv framför sig som fattigpensionärer.

I dag saknar en tredjedel av alla anställda företagshälsovård. Detta är allvarligt. Det har fått och får sina konsekvenser i arbetsrelaterade sjukdomar, ja, kort sagt i sämre arbetsmiljö för många arbetstagare. Många arbetsgivare väljer det billigaste alternativet och tecknar så kallade nollavtal med företagshälsovården. Det borgar inte för kvalitet och framför allt inte för ett förebyggande arbete. Därför kräver vi att regeringen tar initiativ till att, i samverkan med arbetsmarknadens parter, skapa en effektiv, kvalitetssäkrad företagshälsovård som omfattar alla arbetstagare.

Herr talman! Slutligen är jag helt övertygad – och det är många med mig som är det – om att vi, för att få en framåtsyftande arbetsmiljöpolitik och strategi med en utvecklad infrastruktur, måste ha ett starkare arbetsmiljöverk. Vi måste samla forskningen. Vi måste se till att det finns goda kunskaper om arbetsmiljön i företagen. Vi måste stärka de regionala skyddsombuden. Vi måste se till att få ordning och reda på arbetsmarknaden. Då kan vi börja ta långa steg mot en bättre arbetsmiljö för alla.

Herr talman! Men då måste vi se till att vinna höstens val och byta ut den trötta och oengagerade regeringen.

Jag står bakom alla våra socialdemokratiska reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 1.

(Applåder)

Anf. 100 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkande AU5 utom vid punkterna 7, 8 och 18. Sedan yrkar jag bifall till reservation nr 8.

Socialdemokraterna har sedan maktskiftet 2006 försökt att göra arbetsmiljöfrågorna till en stor konfliktfråga med Alliansen, och de har varit ivrigt påhejade av LO med Byggnads i spetsen.

Debattens vågor brukar gå höga här i kammaren, inte bara när vi debatterar utskottets betänkanden utan även vid de många interpellationsdebatter som vi har haft på arbetsmiljöområdet.

På olika sätt försöker man att hävda att det är socialdemokrater eller de rödgröna som alltid vet vad som är bäst och som är de enda som bryr sig. Man hävdar att Alliansen, med Moderaterna i spetsen, antingen är illvillig och ond eller inte bryr sig alls. Det fick vi höra alldeles nyss från Raimo Pärssinen. Men inget kan vara mer fel.

Låt mig därför få förtydliga: Arbetsmiljön är en viktig del i den arbetslinje som Moderaterna och Alliansen värnar så mycket. Med en god arbetsmiljö är det fler som vill arbeta, som kan arbeta och som fortsätter att arbeta. Med en god arbetsmiljö är det allt färre som slås ut från arbetsmarknaden. En av våra viktigaste uppgifter är att se till att många fler kan arbeta och fortsätta med det. Men det är också självklart att alla ska känna sig trygga och trivas på jobbet.

Det tror jag att alla partier vill, men vi väljer olika vägar. Vi vill i högre grad förebygga olyckor och tillbud, informera och sprida kunskap än komma efteråt och inspektera och kritisera.

Det är glädjande att det arbetas allt fler timmar och att allt fler människor jobbar i Sverige. Ohälsotalen har sjunkit dramatiskt under de senaste åren, och arbetsrelaterade sjukdomar är inte längre lika hotande som förr.

Ännu mer glädjande är det att det är allt färre som dör på jobbet. Förra året var ännu ett rekordår med endast 33 dödsolyckor, och året innan var det 45, vilket vi då räknade som en låg siffra. Det här är mycket bra siffror även i en internationell jämförelse. I stort sett pekar alla kurvor åt rätt håll när det gäller arbetsmiljö. Sverige har troligen världens bästa arbetsmiljö och världens bästa arbetsmiljöarbete. Det är jag både glad och stolt över.

Trots detta har kampanjer förts och märkliga mediala utspel har gjorts på arbetsmiljöområdet, ibland med helt felaktiga siffror. Man svartmålar, inte bara arbetsmiljön utan även arbetsgivare, regeringen och till och med Arbetsmiljöverket. Arbetsmiljö har verkligen blivit ett av politikens slagträn.

Och ändå vet vi – och ni – att arbetsmiljön var mycket sämre förr, att många fler skadades, att många fler blev sjuka på grund av jobbet och det allra värsta: att många fler dog på jobbet.

Därför borde vi alla vara glada och stolta över den positiva utveckling som faktiskt sker och att det har blivit så mycket bättre, även om allting naturligtvis kan bli ännu bättre.

I AU5 behandlar vi 50 motionsyrkanden. På några punkter har den rödgröna oppositionen med stöd av Sverigedemokraterna förenats, och i flera fall tillstyrker man Vänsterpartiets motionsyrkanden. Alliansen har valt att avge tre reservationer mot detta.

Herr talman! Arbetsgivaren är skyldig att vidta alla åtgärder som krävs för att undvika att arbetstagarna utsätts för ohälsa och olycksfall. Det gäller även den psykosociala arbetsmiljön, till exempel trakasserier i arbetslivet som sägs kosta samhället miljardbelopp – för att inte tala om det mänskliga lidandet för dem som drabbas. Jag tror inte att någon kan förstå hur svårt det kan vara.

Här är det viktigt att arbetsmarknadens parter är med i arbetet med att lyfta fram den psykosociala arbetsmiljön i en kommande handlingsplan.

Vi moderater och hela Alliansen ser positivt på att arbetsmiljöområdet är föremål för nytänkande. Det är också positivt att man inte bara ser risker och räknar pinnar i inspektioner utan även ser möjligheter. Vi är positiva till att Arbetsmiljöverket numera ännu mer aktivt driver på för att utveckla det förebyggande och systematiska arbetsmiljöarbetet.

Självklart är varje dödsfall och varje olycksfall ett för mycket. Ingen ska behöva dö eller skadas på jobbet. Men vägen till att ingen drabbas är lång och svår, och kanske når vi aldrig det målet. Vi ska ändå komma

ihåg att det är nära fem miljoner människor som varje dag arbetar i olika miljöer, och det är svårt att se att inte en enda skulle skadas eller drabbas av något. Men vi tror att regeringen i dialog med parterna ändå kan utforma en vision för att förhindra att dödsolyckor sker i arbetslivet.

Majoriteten i utskottet gör en märklig markering när de i ett tillkännagivande vill att samtliga arbetsskador och olycksfall som sker på svenska arbetsplatser ska rapporteras och även registreras. Det innebär *allt* som händer, även hos och med utländska företag och utländsk arbetskraft som arbetar tillfälligt i Sverige.

I dag finns det regler i en förordning om arbetsskadeförsäkringen som säger att alla arbetsgivare är skyldiga att anmäla till Arbetsmiljöverket, och verket är skyldigt att registrera, dödsolyckor, allvarliga olyckor och tillbud.

Nu vill den samlade oppositionen ändra det så att vartenda litet tillbud, oavsett vad, och varenda arbetsskada – det ska dessutom betalas av andra länders socialförsäkringssystem – ska anmälas och registreras i Sverige. Det kan ju låta väldigt bra. Men tyvärr är detta förenat med mycken byråkrati, både för företagen och för Arbetsmiljöverket.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet säger sig värna det svenska näringslivet. Men för det mesta blir det bara tomma ord. I politiken vill man i verkligheten inte bara höja skatter, utan man vill dessutom på olika områden krångla till det på punkt efter punkt och lägga på dessa arbetsskapande företag alltmer krav och regler.

Att anmäla allt kommer heller inte att ge en rättvis bild av svensk arbetsmarknad och svenskt näringsliv. Mindre tillbud som inte leder till någonting, inte skadar eller orsakar sjukfrånvaro blir pinnar i statistiken men kommer troligtvis inte alls att leda till en bättre arbetsmiljö.

När utländska företag tvingas anmäla på två ställen, i Sverige och i sitt hemland, blir det krångligare. Man bygger därmed hinder för utländska företag att verka i Sverige. Det är mycket tveksamt om det är förenligt med EU-rätten eller den fria rörligheten inom EU att kräva anmälan av en arbetsskada till en svensk myndighet som inte ska stå för ersättningen, för det gör hemlandet.

Jag är förvånad över att Miljöpartiet vill stödja en vänstermotion i detta ärende och därmed hjälpa till att bygga hinder för utländsk arbetskraft att verka i Sverige.

Arbetsmiljöverket skulle också få en helt orimlig arbetsbörda som fokuserar på fel saker förenat med höga kostnader. Man kan vara tveksam om hur god kvaliteten kommer att bli. Vad ska stryka på foten i Arbetsmiljöverkets nuvarande verksamhet då så mycket kraft, tid och pengar ska läggas på den här typen av registrering och kontroll?

Vi menar att kraften och medlen inom Arbetsmiljöverket i mycket större utsträckning ska läggas på att förebygga och förhindra olyckor och dålig arbetsmiljö. Att informera och sprida kunskap så att riskerna minimeras och den dåliga arbetsmiljön arbetas bort är vår syn på ett gott arbetsmiljöarbete. Dessutom anser vi att Arbetsmiljöverket bedriver ett mycket ambitiöst och framgångsrikt arbete för att minska arbetsrelaterade dödsfall och arbetsskador. För detta har vi stöd i statistiken.

När det gäller arbetsrelaterade dödsfall delar vi utskottsmajoritetens bedömning att det naturligtvis är viktigt att vi arbetar för en minskning. Vi måste ändå påpeka att det är mycket svårt att dra gränser och på ett

korrekt sätt mäta vad som orsakar exempelvis cancer eller hjärt-kärlsjukdomar. I många fall är det genetiskt betingat eller livsstilsrelaterat och har lite med arbetslivet att göra. Vi kan också konstatera att dödsfall orsakade av sådana sjukdomar minskat kraftigt de senaste 10–15 åren.

När det gäller antalet anmälda arbetssjukdomar kan vi också konstatera att en kraftig minskning har skett under 2000-talet. Detta måste tolkas så att arbetsmiljön har blivit bättre och att riskerna har minskat. Arbetsmiljöverket har gjort flera insatser och åtgärder riktade mot just dessa områden. Det tycker vi är bra.

En viktig markör för förbättrade arbetsförhållanden är att den faktiska pensionsåldern ökar sakta men säkert i Sverige och att vi nu är bland dem som har högst ålder, närmare 64 år. Vi kan också glädjas åt att allt fler arbetar allt längre. Många byter bransch och många startar företag när de kommit i pensionsåldern, mycket tack vare gynnsammare inkomstskatt i form av ett dubbelt jobbskatteavdrag när man har passerat 65 år.

Det är märkligt att Socialdemokraterna under sin tid vid regeringsmakten inte vidtog fler och bättre åtgärder för att minska de höga dödstal som då fanns och som faktiskt bedömdes vara arbetsrelaterade. Det är för oss extra tillfredsställande att vi kan se en mycket positiv utvecklingskurva på just området arbetsrelaterade sjukdomar och dödsfall. Och vi kan konstatera att allt var sämre förr.

Herr talman! Det ska vara lätt att göra rätt, och regelverket ska vara tydligt och enkelt. Därför är det bra att regeringen gav Arbetsmiljöverket i uppdrag att rensa bland alla föreskrifter. Det har också gjorts regel-förenklingar för företagare och arbetsgivare, men dessa får aldrig gå ut över säkerhet och trivsel på arbetsplatsen. Det viktiga arbetsmiljöarbetet ska fortsätta.

(Applåder)

Anf. 101 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Nu står Moderaterna här och säger att man är väldigt nöjd. Det var ingenting som var bättre förr. Då har jag en fråga till Katarina Brännström.

Hon klagar nu på att oppositionen vill lägga en större arbetsbörda på Arbetsmiljöverket. Hon säger att det skulle bli en orimlig arbetsbörda om man tvingade alla att anmäla arbetsskador och så vidare. Hon är glad över att man fortsätter på samma linje, med att minska resurserna för Arbetsmiljöverket. Samtidigt, ologiskt nog, beskriver hon nya arbetsuppgifter för Arbetsmiljöverket som de ska klara av. Det blir en ekvation som inte går ihop.

Nu ligger regeringens prognos för Arbetsmiljöverket på att man ska ned till 200 inspektörer till 2017. Vi ser att man tappar specialister. Det vet flera som sitter i insynsrådet. Vi ser att man inte heller hinner med det viktiga arbetet ute i Europa och att man har svårt att ta fram nya föreskrifter. De håller ju på att jobba fram en massa saker, och så lägger regeringen på nya saker. Samtidigt fortsätter man att kväva dem. Hur går det ihop?

Detta med att räkna pinnar: Ska vi då jämföra med en arbetslös som är arbetssökande och som minsann ska ha ihop sina pinnar därför att regeringen och Katarina Brännström tycker att de inte anstränger sig tillräckligt? Det räknas i pinnar. När vi vill ha lite ordning och reda när

det gäller arbetsmiljöfrågorna, olycksfall och så vidare går det minsann inte att räkna pinnar, för då blir det en orimlig arbetsbörda. Men själv är hon beredd att lägga på mer på Arbetsmiljöverket samtidigt som hon tar detta stryptag och minskar luftintaget, som det heter.

Anf. 102 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Det är målande bilder: Vi tar stryptag på Arbetsmiljöverket. Det gör vi inte alls. Vi uppskattar Arbetsmiljöverket och tycker att de gör ett fantastiskt bra arbete. Då ska de fortsätta att göra det.

Men arbetslivet förändras. Vi har mycket färre industriarbetare i dag än vi hade för bara tio år sedan. Det är mycket mer nya jobb som har kommit till med helt andra förutsättningar. Vi har en ökad stress, precis som Raimo Pärssinen själv nämnde i sitt anförande. Den psykosociala stressen är mycket större i dag. De sjukskrivningstal vi ser visar att det många gånger är där vi måste sätta in kraften. Då kanske man inte kan arbeta på riktigt samma sätt som man alltid har gjort.

Jag vet att det är svårt med förändringar. Jag vet att många tycker att det är jobbigt att få göra på ett annat sätt. Men det är självklart att man måste effektivisera och sätta in resurserna där de behövs mest.

Då tycker vi att det ska vara mer kunskap, bättre information och bättre verktyg för dem där ute. Man ska enkelt kunna klicka på Arbetsmiljöverkets hemsida och få veta vad som gäller när man själv kanske är osäker om arbetsmiljölagen. Vi ställer ganska höga krav på kunskaperna hos alla arbetsgivare, såväl den lilla arbetsgivaren som det stora företaget.

Vi måste se till att Arbetsmiljöverket förhindrar att olyckor sker och inte kommer efter, granskar och säger: Här gjorde ni fel, och det var därför olyckan hände.

Det är därför vi vill försöka förändra, och vi tror att om man använder resurserna på ett bättre sätt och använder de moderna verktyg som finns behövs det heller inte lika många inspektörer som det har funnits tidigare. Det är vår syn på hur ett modernt arbetsmiljöarbete ska fungera på ett verk.

Anf. 103 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Tillåt mig att betvivla kunskaperna hos Moderaterna i de här frågorna.

Industriarbetarna blir färre, säger Katarina Brännström, men stressen och pressen ökar. Därför krävs det mindre resurser hos Arbetsmiljöverket.

Om man ska gå in i ett ärende som handlar om kränkande särbehandling kan man fråga vilken inspektör som helst hur lång tid det tar. Det handlar om många samtal, om informationsinhämtning, om sekretess – det tar jättelång tid.

Nu har vi fått en analys av Moderaterna. Det ska bli trevligt att höra om Folkpartiet ställer upp på den. Eftersom antalet industriarbetare minskar behöver vi färre inspektörer. Men stressen och pressen, det psykosociala och de svåra frågorna ökar kraftigt och det finns ett stort behov av att kunna få mer kunskap och mer hjälp med det. Då står Moderaterna här och säger att vi kan fortsätta skära ned på Arbetsmiljöverket. Vilken

fantastisk analys! Jag skulle gärna höra med de övriga regeringspartierna om de ställer upp på den analysen.

Vi vet ju att psykosociala frågor är svårare att hantera. Dem klarar man inte med en informationsbroschyr. Dem klarar man inte med ett besök och ett föreläggande, som man kanske kan göra ute i industrin. De är mycket svårare, Katarina Brännström.

Om det är den analysen ni bygger på, då förstår jag. Eftersom den är helt felaktig är ni ute på helt fel spår. Ni ska ned till 200 inspektörer. Ni säger att allting har blivit mycket bättre. Ni tycker att Arbetsmiljöverket gör ett jättebra jobb. Det gör de, men var ligger er ambitionsnivå? Ni fortsätter att skära ned. Det blir färre som jobbar med de här frågorna. Ni vill ha färre krav och regler för företagen. Det ska räknas pinnar mindre och så vidare.

Jag säger bara en sak: Byt regering!

Anf. 104 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Nu är det ju så, Raimo Pärssinen, att all statistik visar att arbetsmiljöarbetet sköts väldigt väl. Jag vet alltså inte vad den här svartmålningen vi får höra grundar sig på.

När det gäller inspektörer är vi väldigt nöjda med att de har blivit så mycket effektivare. Jag har sparat ett uttalande som förre generaldirektören Mikael Sjöberg gjorde – han var väldigt nöjd med att man var 40 procent effektivare när det gällde att göra inspektioner.

Det kan ju ha att göra med att man använder verktyg och datorer på ett annat sätt, att man inte alltid måste befinna sig i varje utrymme för att göra en bra inspektion. Jag tror att det är mer ordning och reda i dag än det har varit tidigare.

När det gäller kränkande särbehandling säger jag bara: Äntligen! Det var inte någonting som någon enda inspektör ställde frågor om tidigare. Nu har vi varit tydliga med att det är den psykosociala arbetsmiljön som man bör titta närmare på.

Vi har avsatt 20 miljoner till kvinnors arbetsmiljö för att fokusera på varför kvinnor är sjukskrivna mer än män. Där bör man sätta in resurserna, och där ska man naturligtvis förebygga så att det inte sker. Då måste man öka kunskaperna där ute. Vad är det som ligger bakom? Vilka faktorer är det?

Mobbning och trakasserier har inte heller kommit upp i någon högre grad, utan man har varit ute och fysiskt kontrollerat maskiner som stått på plats.

Så ser det inte riktigt ut i dag. Jag är glad att man tänker nytt och att man använder ny teknik. Man använder skanning när man granskar och får med mycket mer på kortare tid.

Jag har själv varit med ute på flera inspektioner. Inspektörerna är själva nöjda med den utveckling som sker och säger: Det är självklart att även vi måste bli effektivare.

Anf. 105 MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Vi diskuterar och debatterar betänkande AU5 om arbetsmiljöfrågor.

Det som brukar vara intressant i de här debatterna är att det brukar finnas en viss samsyn. Det tycker jag att jag kan se tecken på även i dag.

Katarina Brännström tog upp ett antal frågor och tyckte att det var hemskt – hon får rätta mig om jag tolkade det fel – att några av Vänsterpartiets motioner har fått stöd av utskottet. Men det är ju faktiskt så att en av de saker vi har kommit överens om i utskottet är baserad på en vänsterpartimotion. Det har varken Katarina Brännströms parti Moderaterna eller de övriga tre allianspartierna haft någonting att invända mot.

Jag talar om att en nollvision för dödsolyckor, det som Vänsterpartiet under många år har jobbat för, äntligen har fått gehör här i riksdagen. Det tycker jag är väldigt bra. Det är ett gott betyg på att riksdagen tar dessa frågor, som handlar om människors liv och öden, på allvar. Att försöka utmåla det som att det vore väldigt illa om ett enskilt partis motioner gick igenom i riksdagen tycker jag är beklämmande.

Jag skulle vilja ta upp några andra frågor, herr talman. En handlar om kvinnor och män i arbetslivet och kopplingen till genusfrågan.

Medan de flesta män har heltidsarbeten, sammanhållna arbetsdagar och fast anställning arbetar en tredjedel av de förvärvsarbetande kvinnorna i Sverige deltid. Det kan man tycka är ett mindre problem – för 30 år sedan.

I dag ser arbetsmarknaden ut på ett helt annat sätt än den gjorde för 30 år sedan. Vi har andra strukturer i vårt samhälle. Vi har många ensamstående människor. Det är inte längre kärnfamiljen som är allenarådande och norm. Särskilt i storstäderna och kanske särskilt i Stockholm finns det många hushåll där det bara är en vuxen person. Att i det läget ha den här uppdelningen mellan män och kvinnor är anmärkningsvärt.

Det är inte bara så att kvinnorna jobbar deltid i högre grad än männen, utan det är också så att de oftare än männen har visstidsanställningar och scheman med så kallade delade turer.

Visstidsanställningar är ett viktigt instrument för att näringslivet ska kunna hantera situationer där man kanske inte behöver personal hela tiden eller 40 timmar i veckan. Samtidigt vet vi att det här inte får missbrukas. Vi har sett tecken på det, och vi kommer framöver att debattera och diskutera den frågan.

Enligt fackförbundet TCO var det i början av 2000-talet 8 procent av kvinnorna som regelbundet arbetade övertid. I dag är siffran närmare 20 procent.

Problemet med kvinnors arbetsrelaterade ohälsa har under senare år fått stor uppmärksamhet. Sedan 80-talet har kvinnor haft högre sjukfrånvaro än män, och skillnaderna fortsätter att öka. Fler kvinnor än män tvingas lämna sina jobb i förtid på grund av ohälsa, trots att kvinnor i genomsnitt arbetar färre timmar än män. Det är en väldigt märklig situation, men så ser verkligheten ut.

Vi vet också att fler kvinnor än män uppger att de har en högre arbetsbelastning och att den har ökat med tiden.

Belastningsskador är den främsta orsaken till sjukfrånvaron, men på andra plats kommer sociala och organisatoriska faktorer. En av dessa faktorer är arbetstidens längd och förläggning.

Herr talman! Anledningen till att jag tar upp detta är att vi pratar om det som utskottet har kommit överens och som vi kommer att rösta om nästa vecka: att det ska vara en nollvision för dödsolyckor i arbetslivet. Dödsolyckor i arbetslivet är främst ett manligt problem, om man kan kalla det för det. Det är oftare män som dör i arbetslivet.

Det tenderar att göra att vi fokuserar mycket av arbetsmiljöarbetet på männen. Det är en binär fråga – man är antingen död eller inte död – och de arbetsplatsolyckor, runt 50 per år, som leder till döden gäller oftast män. Det vi då ofta glömmer är att kvinnor också drabbas, inte av döden men av plågsamma förslitningsskador. Men det räknas inte, liksom.

Herr talman! Sedan 1990-talet har frågan om kortare arbetsdagar skjutits i bakgrunden i debatten i takt med att arbetstagarnas ställning generellt har försvagats och andra problem har vuxit i betydelse, till exempel visstidsanställningar, skiftarbete, delade turer, ofrivillig deltid och ofrivillig övertid. Dock har vi sett att några fackförbund faktiskt har lyckats korta arbetstiden genom avtal, men för de flesta kvinnor har 40-timmarsveckan som normalarbetstid bestått. Kvinnors alternativ till betald arbetstidsförkortning har förblivit kortad arbetstid utan ersättning, det vill säga deltid.

Frågan hur arbetstiden påverkar jämställdhet och hälsa har varit föremål för utredningar under senare tid. Bland annat finns en SOU från början av 2000-talet där man har tittat på just arbetstids och semesterregler. Hela tiden har man landat i att kvinnors villkor i relation till mäns har försämrats. Det är därför angeläget att sambandet mellan arbetstider och kvinnors hälsa åter utreds som en del av en kraftfull satsning på forskning om kvinnor och deras arbetsmiljö.

I ljuset av detta blir jag bekymrad när Katarina Brännström slår sig för bröstet och hävdar att satsningen på arbetsmiljöfrågor har varit en viktig del av regeringens arbete. Vi vet ju att så inte har varit fallet, åtminstone inte när det gäller siffror. Katarina Brännström säger att det viktiga inte är hur man satsar utan att det satsas och att det faktiskt sker något på arbetsplatserna.

Låt mig ta med er till en arbetsplats! Jag besökte Malmö i förra veckan. På ett bygge – det gällde Öresundsterminalen i Malmö – träffade jag både ägaren och dem som jobbade på bygget. Det framkom att det är viktigt att Arbetsmiljöverket jobbar på rätt sätt, alltså i samverkan med arbetsgivaren – inte för att sätta dit arbetsgivaren utan för att komma fram till en god arbetsmiljö för de anställda, som företagen faktiskt bryr sig om. I småföretagen är det oftast sina vänner som man jobbar tillsammans med. Man träffar arbetskamraterna oftare än sin familj, särskilt om man jobbar på ett bygge någon annanstans än på hemorten. Man sover tillsammans och har sin vardag tillsammans, och så åker man hem på helgerna.

De människorna vill ha en nära relation med Arbetsmiljöverket. De vill inte ha Arbetsmiljöverket som någon som hela tiden hotar eller kommer dit på oanmälda besök för att sätta dit dem. De vill ha en bra arbetsmiljö och jobba på ett sätt som främjar miljön på arbetsplatsen.

Ägaren sade att samverkan med Arbetsmiljöverket fungerar bra i vissa delar av landet. De är ute efter att det ska bli en bra arbetsmiljö på arbetsplatsen och är inte så inställda på att leta efter småfel – i stället bedriver de ett främjandearbete. I andra delar av landet är det snarare så att man gömmer sig i buskarna och spionerar för att hitta fel. Det gör inte att det blir ett positivt samarbete.

Det har blivit svårare för Arbetsmiljöverket med mindre resurser och färre inspektörer att göra det goda och förebyggande främjandearbetet. Det är där regeringen har problem. Det är där vi ser att vi gång efter

annan får en backlash. Man kan ha en god inställning till samverkan mellan myndigheten, som har kontrollfunktionen, och företagen, som vill ha en bra arbetsmiljö och en bra partner i myndigheten, men detta hinns inte med. Då har jag inte talat om de områden på svensk arbetsmarknad som i princip har blivit utan denna partner. Jag talar om den arbetsplats som de nya generationerna växer upp och fostras i, nämligen barnens skola.

Lärarna vittnar om en arbetsmiljödegradering som inte är av denna värld. Det är inte så att osthyvelmetoden tar bort lite inspektörer från alla arbetsplatser. Snarare säger Raimo Pärssinens liknelse om stryptaget – som Katarina Brännström ifrågasatte – bättre vad det handlar om. I skolan har Arbetsmiljöverket i princip lämnat walkover. Man har inte resurserna, och man tycker att man kanske kan spara på skolan eftersom man inte kan spara på de områden där det sker många dödsolyckor. På de områden där det sker dödsolyckor tycker man att man måste satsa, för det är de olyckorna som uppmärksammas mest. Men detta är inte osthyvelmetoden. Det är inte så att färre inspektörer har gett bättre kvalitet.

Däremot håller jag med om att mindre pengar antagligen har gjort att varje inspektör har klarat lite mer än de normalt skulle ha gjort tidigare. Inga jämförelser i övrigt, men det skulle vara som att säga att det är bra med arbetsförmedlare som träffar 200–300 arbetssökande. Det handlar ju om människoliv och människoöden, och det är för allvarligt för att negligeras som ett bråk mellan olika partiidéer.

Herr talman! När vi ser på de olika bitar som ska bygga upp arbetsmiljöfrågorna i Sverige måste vi också se på vad det är som vi har problem med. När det gäller dödsolyckorna finns det ett enigt utskott som vill att vi ska jobba för en nollvision. Om inte den här regeringen gör det hoppas vi att nästa regering kommer att jobba för det. Vi har fått en majoritet för att satsa mer på forskning, utbildning och tillsyn för att minimera dessa dödsfall.

Den moderata representanten i utskottet, Katarina Brännström, hade kritik mot att alla olyckor som sker på arbetsmarknaden ska rapporteras till Arbetsmiljöverket. Frågan från henne var hur man ska hinna med detta. Miljöpartiet anslår i sin budget pengar för att Arbetsmiljöverket ska kunna utöka sin verksamhet till att innefatta även den här frågan.

När det blir ett problem med de stora mörkertal som antas finnas när det gäller arbetsskador som drabbar utländsk arbetskraft vill jag påminna om att vi som stiftar lagarna här i Sverige är lika skyldiga som de arbetsgivare som utnyttjar systemets brister. Vi har ett ansvar för att människor som kommer från andra länder ska ha lika god arbetsmiljö som de som bor och verkar här. Allt annat vore slöseri med tankekraft och i viss mån också hyckleri. Vi vill att Sverige ska ha en öppen arbetsmarknad. Det ska vara möjligt för människor från andra länder att komma hit och arbeta. Om vi då inte står upp för deras rättigheter ger vi dem en signal om att de inte är lika mycket värda som de som bor och verkar i Sverige. Det är en väldigt dålig signal.

Vi har också en överenskommelse om att mobbning och trakasserier i arbetslivet ska minska. Detta har varit uppe ett antal gånger tidigare, och jag har förvånats över att det inte har funnits majoritet i frågan.

Vi vet att en ökande andel människor upplever att de trakasseras och mobbas på arbetsplatserna. Problemet har varit att man inte har trott på

dem, utan de har ansetts vara konstiga. De har därför inte fått gehör för sina upplevelser av kränkande behandling och mobbning.

Men nu är det äntligen dags för riksdagen att ta detta beslut.

Herr talman! Det sista jag vill lyfta upp är arbetslivsforskningen. Något av det första regeringen Reinfeldt gjorde förra mandatperioden var att ta bort Arbetslivsinstitutet. Man tyckte att arbetsmiljöforskning skulle kunna utföras på de lärosäten där annan forskning genomfördes. Samtidigt vet vi att myndighetsformen kan lämpa sig väl på vissa områden när det gäller att få en samlad bild i en fråga.

Därför gläder det mig att utskottet har en idé om på vilket sätt vi ska hantera arbetslivsforskningen.

Jag yrkar bifall till reservation 1 och avslag på Alliansens reservationer. Jag står givetvis bakom alla Miljöpartiets övriga reservationer men yrkar för tids vinnande inte bifall till dem.

Anf. 106 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! Riskerna för arbetsrelaterade olycksfall och sjukdomar måste självklart tas på största allvar och minimeras. Ett enda olycksfall är ett fall för mycket.

Arbetsmiljön måste vara både hälsofrämjande och utvecklande. Det handlar om att förebygga, förbättra och utveckla arbetsmiljön på arbetsplatserna. En god arbetsmiljö ger möjlighet till en attraktiv och konkurrenskraftig verksamhet. En bra arbetsmiljö är därför bra för verksamheten, för individen och även för arbetsgivaren.

När risker kopplade till arbetsplatsen elimineras på en del områden dyker nya risker upp på andra områden. Arbetsmiljön måste därför förbättras kontinuerligt. Arbetsmiljöverket har ett pågående arbete med att ta fram och sprida kunskapssammanställningar.

Ett bra företagsklimat behövs för att främja anställdas hälsa och stimulera produktionen. Därför har parterna på arbetsmarknaden en viktig roll i arbetsmiljöarbetet.

Herr talman! Ledarskapet har stor betydelse för arbetsmiljön. Därför är det viktigt att både befintliga och blivande chefer har goda kunskaper om arbetsmiljöfrågor.

Arbetsmiljökunskap behövs som grund för elever i utbildning och ska anpassas efter behov och situation redan tidigt i utbildningssystemet. Universitet och högskolor har möjlighet att anpassa utbildningarna utifrån arbetsmarknadens behov och studenternas efterfrågan. Varje lärosäte kan i dag utforma olika utbildningar. Det behövs också generella och yrkesspecifika kunskaper inom arbetsmiljöområdet på yrkesförberedande linjer.

Hundratals personer begår självmord till följd av mobbning och andra trakasserier på arbetsplatserna. Psykosociala frågor fortsätter att vara alltmer betydelsefulla på arbetsplatser.

Arbetsbelastning, hot, våld och stress utgör i dag stora problem. Därför är det viktigt att förbättra säkerheten och förebygga arbetsmiljörisker. Arbetsgivaren måste självklart vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga skador och se till att den drabbade får rehabilitering.

Det är också samhällets ansvar att ge den enskilde och arbetsgivaren stöd och råd för att förebygga mobbning och trakasserier på arbetsplatsen.

Herr talman! Arbetsmiljön inbegriper ett stort antal viktiga områden. Det handlar om frågor som är av betydelse för samhället, individen och inte minst verksamheten. Strukturomvandlingen på arbetsmarknaden i form av underleverantörer, in- och uthyrning av arbetskraft samt ökad utländsk arbetskraft innebär stora utmaningar för det framtida arbetsmiljöarbetet.

Vi ser också en utveckling där arbetsmiljöfrågorna blir alltmer komplexa. Etablering av mindre seriösa företag innebär större risk för anställda. Insatserna för arbetsmiljön ska därför bidra till att skapa gynnsamma förutsättningar för tillväxt och hälsa samtidigt som de ska leda till bättre arbetsklimat och minskat utanförskap.

Herr talman! För att vi ska kunna förbättra kvinnors arbetsmiljö och komma närmare de jämställdhetspolitiska målen måste bristerna och utvecklingsbehoven identifieras. Samverkan på lokal och nationell nivå och på EU-nivå har en viktig roll och måste prioriteras.

Arbetsmiljöverket har sedan årsskiftet genomfört en stor omorganisering – den största på många år – med ny strategisk plan och ny styrmodell. Vi tror att det var nödvändigt. Det innebär också ändrade arbetssätt och nya prioriteringar inom en mängd olika områden. Jag tycker att vi måste se var denna omorganisering och omprioritering landar innan vi genomför ytterligare förändringar.

Den 1 juli 2014 kommer tidigare ineffektiva sanktionsavgifter, som krävde insatser av polis och åklagare och som i 98 procent av fallen inte gav någon fällande dom, att ersättas med förbud och förelägganden. Det är viktigt att fler får ett kännbart straff och att vi kan få de effekter som vi hoppas på.

För att komma åt kvinnors arbetsskador och sjukdomar, som är mindre synliga och svårare att få upp på bordet, måste vi jobba med information. Många av de problem som huvudsakligen drabbar kvinnor, till exempel psykosociala problem, syns inte lika tydligt vid inspektioner. Inspektioner kan alltså inte lösa dessa problem. Insatser mot belastningsskador är långsiktiga investeringar som det kan dröja länge innan vi ser effekter av.

Herr talman! För att förebygga sjukdomar, skador och dödsfall är det viktigt att förbättra kunskaperna om sambandet mellan olika sjukdomar och arbetsmiljöfaktorer.

Regeringen har därför gjort en satsning på att stärka Arbetsmiljöverkets informations- och kunskapsspridning. Ett stort antal kunskapssammanställningar har tagits fram, bland annat vad gäller sambandet mellan arbete och hjärtsjukdomar. Arbetsmiljöverket arbetar också med att i samråd med parterna ta fram nya regler för den psykosociala arbetsmiljön.

För att öka medvetenheten generellt har regeringen sett till att SBU fått uppdraget att ta fram kunskap om samband mellan arbetsmiljö och olika diagnoser. Arbetsmiljökunskap har även stärkts i läroplanerna för både grund- och gymnasieskolan.

(Applåder)

Anf. 107 GÖRAN LINDELL (C):

Herr talman! Portalformuleringen i lagen om arbetsmiljö är att arbetsgivaren är skyldig att vidta alla åtgärder för att förebygga att arbets-

tagare utsätts för ohälsa eller olycksfall. Det är viktigt att ha med sig som målsättning och förhållningssätt. Självklart är verkligheten tyvärr inte alltid lika fullkomlig.

Av naturliga skäl kommer mycket av dagens debatt om arbetsmiljö att beskåda upplevda fel och brister och inte säga så mycket om det positiva som sker på många områden. Jag väljer ändå att inleda med något om detta. Trots alla bekymmer, faror och problem är verkligheten att de flesta trivs mycket bra på jobbet och har en arbetsituation som de upplever är åtminstone hanterlig.

Det är inte ovanligt att man både har viktiga delar av sitt sociala nätverk knutna till jobbet och att man upplever att jobbet är en viktig del av det man tycker är meningsfullt i livet. Inte minst blir detta tydligt när man av olika anledningar tvingas lämna jobbet. Även om många sett fram mot sin pensionsdag hör man i de sammanhangen hur de upplever saknad över tiden på det jobb de förlorat.

Jag vill betona det som utskottet skriver om betydelsen av att även detta positiva synsätt finns med när det gäller arbetsmiljöns möjligheter att bidra till hälsa och välbefinnande för människor som är i jobb. Därmed absolut inte sagt att bekymmer och risker i arbetslivet ska nedvärderas eller negligeras.

Den nationella handlingsplan för perioden 2010–2015 som lagts fast om hur arbetsmiljöarbetet ska bedrivas har fungerat relativt väl som styrinstrument för arbetet, och avstämningen är på många sätt positiv. Samtidigt visar rapporter ungefär ett resultat som stämmer med min upplevelse, nämligen att även om det finns en positiv bild i grunden hos de flesta arbetsgivare finns det också en del som inte tar sitt grundläggande ansvar för arbetsmiljön på allvar.

Herr talman! För mig och Centerpartiet är behovet av att ha en i grunden stark lagstiftning till skydd för arbetsmiljön självklart, men avgörande för hur arbetsmiljöarbetet ska fungera i praktiken är att regeringen tillsammans med arbetsmarknadens parter hittar ett gemensamt synsätt och ett strukturerat arbetssätt för att undanröja risker för negativ arbetsmiljö och ohälsa.

När det gäller området för skador och olycksfall i arbetslivet finns i betänkandet tre tillkännagivanden till regeringen. Här liksom i flera andra fall i betänkandet upplever jag att det verkar finnas ett behov av att lägga fram förslag som mer är ägnade att signalera att vi vill mer än att de facto leda till en konkret förändrad situation.

Förslaget om en nollvision för döda i arbetsplatsolyckor kan förhoppningsvis skynda på den utveckling som redan pågår mot färre allvarliga olyckor och dödsfall på jobbet. Jag är lite rädd för att man gör det lätt för sig när man drar den direkta parallellen till det framgångsrika arbetet med nollvisionen i trafiken.

Min uppfattning är att det i praktiken är just en nollvision man jobbar med redan i dag ute på arbetsplatserna när det gäller arbetsmiljön. Men om det är så att jag har missuppfattat situationen och att en nollvision snabbt förbättrar läget lovar jag att ingen blir gladare än jag.

När det gäller förslaget att ytterligare öka rapporterings- och registreringskraven för olycksfall i arbetet ser vi i Centerpartiet inte en nytta som rimligen motsvarar det merarbete och den extrabyråkrati detta beslut innebär.

Herr talman! Att mobbning och kränkande särbehandling i samhället i allmänhet, i skolan och på arbetsplatsen är så vanligt förekommande tycker jag är ett av de mer sorgliga exemplen på hur vi människor, som i övrigt ser oss som både moderna och långt utvecklade, tydligen beter oss mot varandra. Även om det alltid funnits liknande problem har deras relativa roll för att försämra välbefinnandet i samhället ökat.

I takt med att frågor av mer grundläggande fysisk betydelse för en god arbetsmiljö löser sig växer frågan om hur vi hanterar varandra på jobbet i betydelse.

Jag noterar att Arbetsmiljöverket, som undersökt frågan om mobbning, konstaterar att under ett år ansåg sig nästan en av tio mobbad på jobbet. Det förvånade mig, och det är definitivt ingen tröst att svaren faktiskt var jämnt fördelade mellan män och kvinnor.

Mot den bakgrund jag tecknat finner Centerpartiet det naturligt att man tillstyrker ett tillkännagivande till regeringen om att initiera ett arbete tillsammans med parterna för att ta fram förslag på hur arbetet mot mobbning och trakasserier i arbetslivet ska bli effektivare.

Till sist, herr talman, vill jag betona att jag tycker att vi har mycket att vara nöjda över och glädjas åt på arbetsmiljöområdet. Jag tänker på hur långt vi trots allt har kommit när det gäller att minska riskerna på jobbet.

Särskilt tänker jag på de många tunga och ofta hälsovådliga jobb som för inte så många årtionden sedan i praktiken var en stor del av den svenska arbetsmarknaden och som tyvärr finns kvar på många håll i världen i dag. Jag tänker också på det seriösa och strukturerade arbete för en god arbetsmiljö som pågår på de allra flesta arbetsplatser.

På samma gång och i motsats till detta är min andra reflexion hur mycket som finns kvar att göra för att motverka mer subtila former av påfrestning på jobbet, såsom stress, stillasittande och inte minst trakasserier och liknande.

Detta är frågor som på många sätt är svårare att få grepp om och där jag tror att det är nödvändigt med ett gott samarbete mellan staten, arbetsgivare och de fackliga organisationerna för att man ska lyckas. Där är en viktig del av lösningen att man lyfter fram hur vi människor beter oss mot varandra även i en bredare kontext än bara på jobbet.

Herr talman! Med dessa ord vill jag yrka bifall till arbetsmarknadsutskottets förslag utom under punkterna 7, 8 och 18 samt yrka bifall till reservationen under punkt 8.

(Applåder)

Anf. 108 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Jag vill inledningsvis säga att jag står bakom Vänsterpartiets samtliga tolv reservationer, men för tids vinnande yrkar jag i dag bifall endast till reservationerna 4 och 16.

Arbetsmiljöfrågor handlar i grund och botten om fundamentala saker som livskvalitet och människovärde. I det som människor förväntas acceptera eller de facto står ut med i sitt arbete speglas samhällets maktstrukturer och därmed också avgörande villkor för den enskildes friheter och möjligheter.

Det är viktigt att hela tiden ha det i bakhuvudet när man, som vi gör i dag, diskuterar lagar och bestämmelser, ibland på ett sätt som kan verka

detaljerat. Det finns ett ständigt behov av att följa utvecklingen på arbetsmarknaden och se över arbetsmiljöarbetet i det perspektivet.

Jag tänkte i mitt anförande göra något ganska ovanligt, nämligen rada upp flera saker som är glädjande i betänkandet. Det finns fem tillkännagivanden som pekar i rätt riktning och som, kanske inte så överraskande, i flera fall handlar om bifall till yrkanden från Vänsterpartiet. Det hörde vi Moderaterna tala förskräckt om.

Utskottet har nu enats om Vänsterpartiets förslag att regeringen i dialog med arbetsmarknadens parter ska utforma en nollvision för dödsolyckor i arbetslivet. Det är ingen som tror att detta är något slags quick fix på de problem som finns. Men på ett liknande sätt som nollvisionen för dödsfall i trafiken troligen har gett ett nytt sätt att tänka runt trafiksäkerhet kan ett sådant arbete bidra till ytterligare förbättrad säkerhet i arbetslivet.

Utskottet har också, i strid med regeringspartiernas önskan, beslutat att framföra till regeringen att det måste satsas mer på forskning, utbildning och tillsyn för att få bort arbetsrelaterade dödsfall. Dessutom ska alla tillbud och olyckor som sker på svensk arbetsmarknad rapporteras till Arbetsmiljöverket, som ska vara skyldigt att registrera dem.

Detta är viktigt för att vi ska kunna få bättre och mer tillförlitlig statistik om situationen på den svenska arbetsmarknaden, då vi vet att många som jobbar i företag kommer från andra länder och inte finns i det svenska försäkringssystemet. Självklart är de ändå en del av den svenska arbetsmarknaden när de jobbar här, och vi måste ha den översikten för att kunna sätta in resurser på rätt sätt.

Det är just i de fallen det kan misstänkas att det finns stora mörkertal när vi ser och gläder oss åt att det går bättre på arbetsmiljöområdet. Jag noterade att det liksom avfärdades som att det vore att krångla till det. Men det tycker inte vi, utan vi tycker tvärtom att det är viktigt att vi har den överblicken.

Utskottet har också bestämt sig för att be regeringen återkomma med förslag om hur mobbning och trakasserier i arbetslivet ska minska. Det är bra och viktigt. Det finns grundläggande skillnader mellan att bli diskriminerad på formella grunder – alltså att inte få samma rättigheter på basis av någon av de diskrimineringsgrunder som finns i lagen – och att bli kränkt och mobbad i en arbetssituation. Dagens lagstiftning täcker inte de verkliga problemen, och det behövs åtgärder både för att öka kunskapen om problemen och för att skaffa sig verktygen för att motverka dem.

Från Vänsterpartiet är vi nöjda med att utskottet så småningom har landat i ett bifall till ett yrkande om att regeringen ska återkomma. Att vi har en reservation beror på viss otålighet. Vi tror att det redan i dag finns grund för att säga att man kan och bör utforma en lag om detta. Men vi menar ändå att beslutet i utskottet är ett steg i rätt riktning, och vi hoppas att regeringen ska ta frågan på det allvar som utskottet menar att den bör tas på.

Det femte och sista tillkännagivande som utskottet riktar mot regeringen handlar om arbetsmiljöforskningen. Bakgrunden här är egentligen något av en tragedi. Regeringen Reinfeldt beslutade direkt efter valsegern, i något slags segerrus, att Arbetslivsinstitutet – kanske världens förnämsta institution för tillämpad, tvärvetenskaplig, arbetslivsnära arbetslivsforskning – skulle läggas ned. Därmed slog man ett hårt och irrepara-

belt slag mot forskning om sådant som ergonomi, belastningsskador och farliga kemikalier.

God forskning kräver goda forskningsmiljöer. Kunskap i sak och möjligheter till god förmedling är sådant som är inbäddat i sociala strukturer som tar tid att bygga upp och kräver energi att vårda. Därför innebar nedläggningen av Arbetslivsinstitutet en tragisk kapitalförstörelse. Det var något som gjorde Sverige till ett fattigare land. Nu är det hög tid att börja ett rekonstruktionsarbete med de nya förutsättningar som gäller.

Regeringspartierna är emot det, men utskottet föreslår alltså att regeringen ska tillsätta en utredning om hur arbetslivsforskningen kan samlas och stärkas. I förlängningen behövs ett nationellt centrum av något slag för att arbetslivets forskningsbehov ska tillgodoses.

Herr talman! Fem tillkännagivanden finns det alltså. Sådana tillkännagivanden har det funnits förr från det här utskottet. Regeringen kan väl dess värre inte få någon parlamentarisk guldstjärna för hur man har handskats med de tillkännagivandena. Men det är väl bara att uttrycka en stark förhoppning om att det ska bli en förbättring på det området nu när regeringens tid rinner mot sitt slut.

Herr talman! Det har funnits en utveckling på svensk arbetsmarknad på senare tid som för många människor har inneburit större osäkerhet, mindre stabilitet och därmed också en sämre arbetsmiljö. Ett område där det syns är företagshälsovården.

Andelen som har tillgång till företagshälsovård genom arbetet har minskat kraftigt. Allra mest har den minskat för arbetarkvinnor i LO-kollektivet. För högre tjänstemän är tillgången fortfarande runt 80 procent. För kvinnor i arbetaryrken var siffran 74 procent 1995 men var nere i 53 procent 2011. För män i LO-yrkena har nedgången varit från 74 till 65 procent under samma tidsperiod. Också här ser vi hur klass- och könsmönstret slår igenom, som det gör oavsett från vilken vinkel man ser på arbetsmiljöfrågorna.

Det behövs en uppräckning när det gäller företagshälsovård. Det är fråga om en investering i infrastrukturen i ett modernt arbetsliv, att de specifika problem som kan finnas i samband med arbetssituationen och de specifika förebyggande åtgärder som kan vidtas kan hanteras under bra former.

Därför kräver vi från Vänsterpartiets sida att det ska satsas på en effektiv, kvalitetssäkrad företagshälsovård som omfattar alla arbetstagare. Det är något som vi menar att regeringen bör ta initiativ till, i samverkan med arbetsmarknadens parter.

Herr talman! Ett allvarligt problem i det svenska arbetsmiljöarbetet är de nedskärningar som har genomförts på Arbetsmiljöverket. Det är nedskärningar som inte minst har gått ut över antalet arbetsmiljöinspektörer. I dag når Sverige inte ens upp till FN:s arbetsorganisation ILO:s rekommendationer på området, vilket är ganska pinsamt. Ännu mer pinsamt blir det när man från regeringspartiernas sida menar att det är fråga om effektivitetsförbättringar.

Nedskärningarna gör att Arbetsmiljöverket inte kan täcka de områden som de behöver täcka. Specialistkunskaper går förlorade – kunskaper som gör att Arbetsmiljöverket i dag åtnjuter stor respekt och kan vara en konstruktiv partner. LO:s arbetsmiljöombudsman Christina Järnstedt sade i slutet av förra året om läget ute på en del arbetsplatser: ”Vi har nått

en punkt där arbetsgivarna kan skrattra skyddsombuden rätt i ansiktet när de ställer krav och hotar med Arbetsmiljöverket. De vet att verket inte kommer.”

Det är en oacceptabel situation. Från Vänsterpartiets sida har vi i vårt alternativa budgetförslag anslagit mer resurser till Arbetsmiljöverket. Men det här understryker också ytterligare behovet av att stärka just skyddsombuden. Skyddsombuden har en helt avgörande roll i arbetsmiljöarbetet i Sverige. Det är ju i grunden inte myndigheter som ska eller kan ha den bästa kunskapen om det som sker på den enskilda arbetsplatsen, utan det är de som jobbar där. Skyddsombudssystemet skulle jag vilja säga representerar något av det som är väldigt fint och bra med den svenska arbetsmarknaden när den fungerar som det är tänkt.

En av de saker som vi vill göra för att stärka skyddsombudsinstitutionen är att ge de regionala skyddsombuden rätt att verka på företag som har kollektivavtal men där det inte finns medlemmar i facket på arbetsplatsen, där arbetsgivaren alltså fortfarande är bunden av kollektivavtal. Gör man så skulle det innebära en betydlig förenkling inom vissa branscher, ofta sådana branscher där arbetsmiljöarbetet är av stor betydelse, till exempel där det finns många bemanningsanställda eller där arbetsplatserna är mycket tillfälliga.

Herr talman! Vi har många reservationer i det här betänkandet, och jag tänker ta upp ytterligare en. Det handlar om beställansvar för arbetsmiljön. I dag är det – särskilt inom transportbranschen, byggbranschen och städbranschen – entreprenörer som man anlitar för att göra jobbet. Vi vet att det kan finnas praktiska problem i arbetsmiljöfrågor när det är så. Beställaren kan genom att definiera uppdraget bestämma väldigt mycket om arbetsmiljön i praktiken. Den som jobbar för entreprenören hamnar i kläm, även om ansvaret formellt ligger hos en arbetsgivare som kanske inte helt kan påverka så mycket när uppdraget väl har börjat.

Här måste det bli klarare. Det måste bli förbättringar. Därför har vi tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet en reservation om att regeringen ska återkomma med förslag om detta.

Avslutningsvis, herr talman: Stora delar av arbetsmiljövillkoren bestäms naturligtvis av sådant som inte direkt hamnar inom ramen för det här betänkandet. Det handlar inte minst om anställningsförhållandena. De flesta kan förstå att om de som jobbar på ett ställe själva inte känner sig trygga på sin position kommer det att påverka incitamenten för att säga ifrån om något är fel eller dåligt.

Därför ligger mycket av arbetsmiljökampen bortom kunskaper och teknik. Det är politiken för lägre arbetslöshet och politiken för bättre jobb som är den viktiga bottenplattan, och där är också regeringens misslyckanden mest uppenbara.

Det som verkligen behövs är en förskjutning av intresse och inflytande. Det handlar om att faktiskt bry sig om människors arbetsmiljö, att det är en väsentlig fråga för det offentliga, för våra gemensamma strävanden att bygga ett bättre samhälle, att förbättra hur människor har det också under de timmar de säljer sin arbetskraft, som de flesta gör. Då handlar det om hela spektrumet, från dödsfall till utnötning och återkommande obehag.

Vad vi ser, när vi läser det här betänkandet, är att regeringen måste tvingas att följa efter när det gäller arbetsmiljöarbetet. Det är synd. Det är ytterligare ett skäl till att Sverige borde ha en annan regering.

Anf. 109 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Arbetsmiljöfrågor har varit uppe i medierna ovanligt mycket den senaste tiden. Den ena undersökningen efter den andra har lagts fram med nya rön inte minst kring olika yrkesgruppers arbetsmiljöer.

Sveriges Företagshälsor presenterade för ett par dagar sedan sin jobb-hälsobarometer. Man hade intervjuat 4 500 anställda i åldern 20–65 år. Med så stort underlag har man kunnat se olika yrkesgrupper och näringar på ett mycket bättre sätt än tidigare.

Där skattar lärarna sin arbetsmiljö som den absolut sämsta. Det handlar om både den fysiska och den psykiska arbetsmiljön, att man inte kan påverka sina arbetsuppgifter, att det är svårt att få stöd och hjälp i arbetet, stress och svårigheter att hantera konflikter på arbetsplatsen. Då tänker jag naturligtvis också på eleverna. Vilken arbetsmiljö har de, och hur påverkar elever och lärare varandra?

Även personal inom hotell- och restaurangyrken och transportyrken skattar sin arbetsmiljö som mycket dålig av liknande anledningar som lärarna.

Den kombinationen av anledningar kan i sin tur ge en påtagligt ökad risk för depression och utbrändhet, visade en rapport i februari från SBU, Statens beredning för medicinsk utvärdering. Där visade man också på en orsak till psykisk ohälsa, nämligen den vuxenmobbing som kan förekomma på en arbetsplats.

Där gäller det att ha en bemanning som svarar mot ändamålen och med rätt kompetens för att lösa arbetsuppgifterna. Det kräver ett gott chefs- och ledarskap med förmåga att se sina medarbetare och utveckla en kultur där man vågar be om hjälp vid hög arbetsbelastning, eller där man vid behov kan byta arbetsuppgifter för att lösa bemanningsfrågor och kompetensförsörjningsfrågor.

Vi vet att om man inte ser den kompetens som man vill ha hos sin chef kan det utvecklas en mycket dålig arbetskultur helt enkelt därför att man inte har förtroende för att han eller hon ska lösa den uppgiften, trots att denna person har en högre position.

Vilka hade enligt denna undersökning bäst arbetsmiljö? Det var byggnadsarbetarna, vilket i alla fall förvånade mig lite grann. Ofta hör vi nämligen att det är just byggnadsarbetarna som har det så illa hela tiden. Men det var roligt att se att de skattade sin egen arbetsmiljö som allra bäst. Därefter kom informatörer, kommunikatörer, personalvetare och kulturfolk.

Det som är intressant är att många av de yrken som ligger högt i denna undersökning är yrken där man hela tiden jobbar med andra människor.

Herr talman! Det är inte så olikt vårt uppdrag här. Man kanske inte ska vara politiker heller om man inte tycker om människor.

När man arbetar med människor är den sociala kompetensen hos en själv det viktigaste arbetsredskapet. Det är lätt att man i sådana yrken engagerar sig för mycket i arbetet samtidigt som arbetstempot är högt så

att det tär på den egna personen. För att mildra den riskfaktorn kan man ibland behöva en handledare.

Även arbetskamrater och chefer ingår i arbetet med människor, och där är det samspelet på arbetsplatsen som avgör hur vi mår. Därför är det extra viktigt att normer och regler är tydliga för att minimera risken för konflikter och social och psykisk ohälsa.

Det uppmärksammade fallet i Krokombro, med mannen som tog sitt liv efter att ha blivit mobbad på arbetsplatsen av sina chefer, har blivit prejudicerande. Cheferna dömdes till villkorlig dom och dagsböter för arbetsmiljöbrott genom vållande till annans död. Det är viktigt därför att man i en chefsposition förväntas ha grundläggande kunskaper i arbetsmiljöfrågor. Om så inte är fallet behöver cheferna gå en utbildning i systematiskt arbetsmiljöarbete, SAM. Varenda arbetsgivare borde naturligtvis vara intresserad av att cheferna och arbetsledarna faktiskt gör det. Jag tycker att arbetsgivarorganisationerna tillsammans med fackförbunden, alltså arbetsmarknadens parter, gemensamt skulle ta ett mycket större grepp och se till att dessa utbildningar är fullsatta hela tiden. Det handlar om chefer i deras branscher, yrken och så vidare. Men man får aldrig glömma just arbetsmiljöfrågorna.

I det tragiska fallet med socialarbetaren i Krokombro har det tydliggjorts vilket ansvar en arbetsgivare har också för den psykosociala arbetsmiljön, inte bara för den fysiska.

Nu är jag glad över att Arbetsmiljöverket arbetar med nya riktlinjer för det här området. Jag tror att det kan öka intresset för att lära sig mer om det, inte bara för att det har tagits upp i en domstol utan för att man faktiskt måste förstå att detta är viktigt.

Det som sammanfaller i de flesta yrkesgrupper när man beskriver varför man inte mår bra är det motsatta till de saker som brukar motivera oss på arbetet.

Det handlar om ett mångsidigt arbete när det gäller krav på kunskaper och färdigheter, där motsatsen är monotont arbete utan krav på specifik kompetens. Där kan det kännas som att vem som helst kan göra arbetet och att det inte spelar någon roll att det är jag som gör det.

Helhetssynen på arbetet är också viktig, det vill säga även om man gör en avgränsad del av ett arbete måste man kunna se och förstå slutprodukten eller kunna överblicka sammanhanget på något sätt.

Arbetet ska vara betydelsefullt, alltså motsatsen till meningslöst, att man inte vet vart resultaten tar vägen.

Arbetet ska vara självständigt, där motsatsen är att vara påpassad och inte ha tydligt utformade uppgifter.

Slutligen ska arbetet vara utformat så att man förstår om man har gjort ett bra eller dåligt jobb – alltså tydliga mål och förväntningar.

Herr talman! Ett väl fungerande arbetsmiljöarbete med god fysisk och psykosocial miljö skapar förutsättningar för ett hållbart arbetsliv. Det är det som vi strävar efter. Vi ska hålla länge i arbetslivet på alla sätt. Det ska vara ett arbetsliv där människor med olika bakgrund, förmågor och kompetenser tas till vara och känner lust och tillfredsställelse med sitt arbete.

Man ska vara en medarbetare och inte en motarbetare. Det är klart att det måste ses som en fördel om en arbetsplats har ett gott rykte om att det fungerar, att man har ett chefskap som vågar ta obekväma beslut men

som också vågar vara tydligt med en positiv feedback. Medarbetarna måste kunna vara lediga och inte nåbara hela tiden. Det finns många saker som påverkar arbetsmiljön.

När olyckan är framme, eller när det blir personliga motsättningar som inte går att lösa, måste chefen agera. Redan i dag är alla arbetsgivare skyldiga att anmäla dödsolyckor, allvarliga olyckor och tillbud för att Arbetsmiljöverket ska kunna vidta åtgärder och förebygga liknande olyckor. Den officiella arbetsskadestatistiken baseras på anmälningar till arbetsskadeförsäkringen för att alla skador ska omfattas, även mindre allvarliga. Men återigen är det då fysiska olyckor.

Att också tänka på samma sätt när det handlar om den psykosociala arbetsmiljön, även om de händelserna inte rapporteras vidare på samma sätt, är en viktig signal till arbetsgivarna att ansvaret ligger hos dem som borde ha resurser och möjligheter att lösa problemen där de en gång har uppstått.

En nollvision för arbetsrelaterade dödsfall är en viktig målsättning. Men låt oss inte bara fastna i fysiska olyckor, utan låt oss se på vad som mer kan göras på varje arbetsplats för att förebygga såväl det som sjukdomar av både fysisk och psykisk karaktär.

Ett hållbart arbetsliv kräver observans från arbetsgivaren på korttidsfrånvaro, hur stämningen är på jobbet, om det finns en sjunkande effektivitet och motivation, att det kanske är alltför tyst och att man inte vågar eller vill säga vad man tycker och tänker. Där behövs också medarbetarens egen insats för att säga till om det inte fungerar som det ska.

Herr talman! Vi kan ibland välja om vi vill vara varandras risk- eller friskfaktor, eftersom vi alla är en del av vår egen arbetsmiljö. Att jobba med sin egen utveckling och att ge återkoppling till medarbetare och även till överordnade ger en tydlighet och ramar för arbetet som gynnar både den egna hälsan och andras.

Anf. 110 MATTIAS KARLSSON (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Skapandet och upprätthållandet av en god arbetsmiljö på landets arbetsplatser är en fråga av yttersta vikt för hela samhället. En god arbetsmiljö kan bidra till att svenska företag kan behålla nyckelkompetens och därmed förbättra sin produktivitet och sina överlevnadsmöjligheter i svåra tider. En god arbetsmiljö kan bidra till färre sjukskrivningar, ett förlängt arbetsliv och fler arbetade timmar och därmed också till att vi får mer pengar till den gemensamma välfärden.

Framför allt kan en god arbetsmiljö öka människors livskvalitet, minska onödigt lidande och rädda liv.

Mot bakgrund av just den avgörande betydelse arbetsmiljön har för både samhället i stort och de enskilda medborgarna är det tråkigt att behöva konstatera att många stora problem på området fortfarande är olösta och att utvecklingen under de senaste åren tyvärr har gått i fel riktning. Skyddsombudens anmälningar om brister i arbetsmiljön har ökat. Arbetsskador och arbetsrelaterade sjukdomar har nu ökat under flera år i rad, och även sjukfrånvaron har börjat uppvisa en negativ trend.

Problemen med stress och underbemanning inom den offentliga sektorn består, och mycket talar för att det har blivit värre. Inom äldre-

omsorgen har var tionde anställd försvunnit under 2000-talet, samtidigt som antalet vårdbehövande äldre har ökat.

Det allmänt hårdnande samhällsklimatet har medfört att allt fler yrkesgrupper numera utsätts för hot och våld i sitt yrkesliv.

Den fria rörligheten inom EU har i kombination med bristfälliga kontroller och det slapphänta regelverket för arbetskraftsinvandring bidragit till försämrade arbetsmiljö inom flera sektorer, inte minst bygg- och transportsektorn samt hotell- och restaurangbranschen.

Problemet med ofrivillig deltidsarbetslöshet är trots personalbristen inom offentlig sektor fortsatt stort, och inom den kommunala sektorn har det – trots löften om motsatsen – blivit vanligare med delade turer.

Strukturella förändringar på arbetsmarknaden i form av fler och mindre företag, fler arbetstagare som arbetar högre upp i åldrarna, fler utländska företag på den svenska arbetsmarknaden, teknikutveckling och otydligare gränsdragning mellan arbete och fritid med mera ökar behoven av arbetsmiljöforskning och arbetsplatsinspektioner. Utvecklingen har dock gått i den motsatta riktningen.

Arbetsmiljöforskningen har försvagats, det statliga stödet till utbildning av skyddsombud har försämrats och resurserna till Arbetsmiljöverket har minskat, med färre arbetsplatsinspektioner som följd. Sverige är i dag inte ens i närheten av att leva upp till ILO:s rekommendationer om en inspektör per 10 000 arbetstagare.

En av få ljuspunkter på området under de senaste åren är att antalet dödsolyckor tycks ha minskat. Detta är naturligtvis otroligt glädjande, förutsatt att trenden håller i sig. Fortfarande är det dock nästan tre arbetare per månad som förolyckas i jobbet, och framför allt visar forskningen att mörkertalet kan vara stort – räknar man in arbetsrelaterade fall av cancer, KOL och andra sjukdomar ser siffrorna sannolikt mycket mörkare ut.

Även om kunskapsbilden fortfarande är delvis ofullständig visar tidigare forskning också att ett stort antal dödsfall i form av självmord sannolikt kan relateras till mobbning och trakasserier på arbetsplatsen. Undersökningar har visat att så många som 10 procent av arbetstagarna har upplevt mobbning i yrkeslivet, och som Penilla Gunther nämnde dömdes så sent som för några veckor sedan två chefer vid socialförvaltningen i Krokoms för arbetsmiljöbrott efter att ha underlåtit att agera mot allvarliga trakasserier på arbetsplatsen. Trakasserier resulterade i att en 53-årig medarbetare valde att ta sitt eget liv.

I vårt senaste budgetförslag avsatte Sverigedemokraterna betydande resurser i syfte att förbättra arbetsmiljön i landet. Vi vill satsa flera miljarder årligen på personalförstärkningar i offentlig sektor och på en minskning av delade turer och ofrivillig deltidsarbetslöshet. Vi avsätter också mer än en kvarts miljard per år för att återställa det generella stödet till utbildning av skyddsombud, öka Arbetsmiljöverkets resurser, inrätta ett nationellt kunskapscenter för arbetsmiljöforskning och förbättra utbildningsinsatserna mot mobbning och trakasserier i arbetslivet.

Utöver detta vill vi skärpa kontrollerna och införa ett mer ansvarsfullt regelverk för utstationering och arbetskraftsinvandring.

Det är mycket glädjande att det föreliggande betänkandet innehåller hela fem tillkännagivanden till regeringen gällande förbättrad arbetsmiljöforskning och förstärkta insatser mot arbetsskador och mobbning i

arbetslivet. Att vi sent omsider nådde enighet kring vissa av tillkännagivandena är bra, men det är synd att det inte gäller i samtliga fall.

Jag hoppas och förutsätter att regeringen kommer att behandla dessa tillkännagivanden med ett större mått av skyndsamhet och respekt än vad som hittills varit fallet med många av riksdagens tillkännagivanden. Från Sverigedemokraternas sida kommer vi att bevaka frågorna noga.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 26 mars.)

10 § Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2013/14:107 Viss kreditgivning till konsumenter
2013/14:Fi1 av Fredrik Olovsson m.fl. (S)

med anledning av prop. 2013/14:123 Olovlig hantering av avkodnings-
utrustning

2013/14:K20 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V)

med anledning av prop. 2013/14:153 Genomförande av direktivet om
ansökningsförfarandet för vissa uppehålls- och arbetstillstånd
2013/14:Sf14 av David Lång (SD)

11 § Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 20 mars

2013/14:371 Avregleringen av bilbesiktningen

av Patrik Björck (S)

till statsrådet Peter Norman (M)

2013/14:372 Förlossningsskador

av Hillevi Larsson (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2013/14:373 EU:s industripolitik

av Börje Vestlund (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2013/14:374 Färre möten med arbetslösa på Arbetsförmedlingen

av Hillevi Larsson (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:375 Hungriga barn på privata förskolor

av Monica Green (S)

till statsrådet Maria Arnholm (FP)

12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Prot. 2013/14:87
20 mars

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 20 mars

2013/14:508 A-kassan

av *Anna Wallén* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:509 Lagförslag om eftersupning

av *Anders Andersson* (KD)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:510 Bevarande av fjälljordbruk

av *Gunnar Sandberg* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

13 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 20 mars

2013/14:495 Slaget om rymdturisterna

av *Carina Adolfsson Elgestam* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

14 § Kammaren åtskildes kl. 17.23.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen

kl. 13.54,

av tredje vice talmannen därefter till och med 9 § anf. 99 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LARS FRANZÉN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
3 § Anmälan om granskningsrapport	2
4 § Inkomstskatt	2
Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU16	2
Anf. 1 PETER PERSSON (S)	2
Anf. 2 MATS PERTOFT (MP)	4
Anf. 3 THORALF ALFSSON (SD)	6
Anf. 4 JACOB JOHNSON (V)	7
Anf. 5 FREDRIK SCHULTE (M)	9
Anf. 6 PETER PERSSON (S) replik	12
Anf. 7 FREDRIK SCHULTE (M) replik	12
Anf. 8 PETER PERSSON (S) replik	13
Anf. 9 FREDRIK SCHULTE (M) replik	13
Anf. 10 MATS PERTOFT (MP) replik	14
Anf. 11 FREDRIK SCHULTE (M) replik	14
Anf. 12 MATS PERTOFT (MP) replik	15
Anf. 13 FREDRIK SCHULTE (M) replik	16
Anf. 14 GUNNAR ANDRÉN (FP)	16
Anf. 15 PETER PERSSON (S) replik	19
Anf. 16 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	19
Anf. 17 PETER PERSSON (S) replik	20
Anf. 18 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	20
Anf. 19 MATS PERTOFT (MP) replik	21
Anf. 20 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	21
Anf. 21 MATS PERTOFT (MP) replik	22
Anf. 22 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	22
Anf. 23 KARIN NILSSON (C)	23
Anf. 24 LARS GUSTAFSSON (KD)	25
(Beslut skulle fattas den 26 mars.)	27
5 § Författningsfrågor	27
Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU18	27
Anf. 25 PETER ERIKSSON (MP)	27
(forts. 7 §)	28
Ajournering	29
Återupptagna förhandlingar	29
6 § Frågestund	29
Anf. 26 TREDJE VICE TALMANNEN	29
<i>Vinstintresset i välfärdsföretagen</i>	29
Anf. 27 PATRIK BJÖRCK (S)	29
Anf. 28 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	29
Anf. 29 PATRIK BJÖRCK (S)	30
Anf. 30 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	30
<i>Tillgången till förnybara drivmedel</i>	30
Anf. 31 STINA BERGSTRÖM (MP)	30

Anf. 32	Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C)	31
Anf. 33	STINA BERGSTRÖM (MP)	31
Anf. 34	Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C)	31
<i>Gode män</i>		32
Anf. 35	PIA HALLSTRÖM (M)	32
Anf. 36	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	32
Anf. 37	PIA HALLSTRÖM (M)	32
Anf. 38	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	32
<i>Konsekvenser av EU:s utvidgning</i>		33
Anf. 39	JOHNNY SKALIN (SD)	33
Anf. 40	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	33
Anf. 41	JOHNNY SKALIN (SD)	33
Anf. 42	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	34
<i>Hatbrott</i>		34
Anf. 43	MARIANNE BERG (V)	34
Anf. 44	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	35
Anf. 45	MARIANNE BERG (V)	35
Anf. 46	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	35
<i>Regeringens satsningar inför Europaparlamentsvalet</i>		36
Anf. 47	STEFAN KÄLL (FP)	36
Anf. 48	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	36
Anf. 49	STEFAN KÄLL (FP)	36
Anf. 50	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	36
<i>Ansvar för arbetslösa inom socialtjänsten</i>		37
Anf. 51	HILLEVI LARSSON (S)	37
Anf. 52	Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	37
Anf. 53	HILLEVI LARSSON (S)	37
Anf. 54	Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	38
<i>Flygvapnets reservdelsförsörjning</i>		38
Anf. 55	EVA SONIDSSON (S)	38
Anf. 56	Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	38
Anf. 57	EVA SONIDSSON (S)	39
Anf. 58	Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	39
<i>Utvecklingen inom mobiltelefoni och bredband</i>		39
Anf. 59	GÖRAN LINDELL (C)	39
Anf. 60	Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C)	40
Anf. 61	GÖRAN LINDELL (C)	40
Anf. 62	Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C)	40
<i>Andelen ouppklarade brott</i>		41
Anf. 63	MORGAN JOHANSSON (S)	41
Anf. 64	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	41
Anf. 65	MORGAN JOHANSSON (S)	41
Anf. 66	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	42
<i>Oseriösa aktörer i förskolan</i>		42
Anf. 67	ANN-CHRISTIN AHLBERG (S)	42
Anf. 68	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	42
Anf. 69	ANN-CHRISTIN AHLBERG (S)	43
Anf. 70	Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	43

<i>Den militära närvaron på Gotland</i>	43
Anf. 71 ANDERS ANDERSSON (KD)	43
Anf. 72 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	44
Anf. 73 ANDERS ANDERSSON (KD)	44
Anf. 74 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	44
<i>Mobiltelefonin på landsbygden</i>	45
Anf. 75 SVEN-ERIK BUCHT (S)	45
Anf. 76 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	45
Anf. 77 SVEN-ERIK BUCHT (S)	45
Anf. 78 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	46
<i>Stödet till familjehemsplacerade barn</i>	46
Anf. 79 THOMAS FINNBORG (M)	46
Anf. 80 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	46
Anf. 81 THOMAS FINNBORG (M)	47
Anf. 82 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	47
<i>Polisens transporter av frihetsberövade</i>	47
Anf. 83 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	47
Anf. 84 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	47
Anf. 85 TREDJE VICE TALMANNEN.....	48
7 § (forts. från 5 §) Författningsfrågor (forts. KU18).....	48
Anf. 86 JONAS ÅKERLUND (SD).....	48
Anf. 87 MIA SYDOW MÖLLEBY (V)	48
Anf. 88 BJÖRN VON SYDOW (S).....	49
Anf. 89 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik	50
Anf. 90 BJÖRN VON SYDOW (S) replik.....	50
Anf. 91 MIA SYDOW MÖLLEBY (V) replik	51
Anf. 92 BJÖRN VON SYDOW (S) replik.....	51
Anf. 93 SEDAT DOGRU (M)	52
(Beslut skulle fattas den 26 mars.)	52
8 § Tryck- och yttrandefrihetsfrågor.....	53
Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU23	53
Anf. 94 PETER ERIKSSON (MP).....	53
Anf. 95 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	54
Anf. 96 MIA SYDOW MÖLLEBY (V)	55
Anf. 97 CECILIA BRINCK (M).....	56
Anf. 98 PHIA ANDERSSON (S).....	58
(Beslut skulle fattas den 26 mars.)	59
9 § Arbetsmiljö.....	59
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2013/14:AU5	59
Anf. 99 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	59
Anf. 100 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....	62
Anf. 101 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	65
Anf. 102 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik.....	66
Anf. 103 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	66
Anf. 104 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik.....	67
Anf. 105 MEHMET KAPLAN (MP).....	67
Anf. 106 ISMAIL KAMIL (FP).....	71
Anf. 107 GÖRAN LINDELL (C)	72

Anf. 108 ALI ESBATI (V).....	74	Prot. 2013/14:87
Anf. 109 PENILLA GUNTHER (KD).....	78	20 mars
Anf. 110 MATTIAS KARLSSON (SD)	80	<hr/>
(Beslut skulle fattas den 26 mars.).....	82	
10 § Bordläggning.....	82	
11 § Anmälan om interpellationer.....	82	
12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	83	
13 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	83	
14 § Kammaren åtskildes kl. 17.23.....	83	

